

en grad

MNOGO
DOŽIVETIJ

POSLOVNO POROČILO
ZA LETO 2024

Ustanoviteljica
Mestna občina
Ljubljana

POSLOVNO POROČILO

ZA LETO 2024

JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD

Kulturno-umetniški program

Služba za trženje

Služba za odnose z javnostmi

Služba za kadrovske in splošne zadeve

Finančno-računovodska služba

Služba za tehnične zadeve

Služba za obratovanje tirne vzpenjače

Hostel Celica – služba za hotelske namestitve in gostinstvo

Ljubljana, februar 2025

KAZALO:

POSLOVNO POROČILO ZA LETO 2024	5
SPLOŠNI DEL.....	5
1. PREDSTAVITEV JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD.....	5
1.1 Uvod	5
1.2 Organiziranost	5
1.3 Splošni akti	6
1.4 Dejavnost	6
2. JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD V LETU 2024	6
2.1 Turizem, kultura in industrija srečanj 2024 v številkah	6
2.2 Povzetek vidnejših rezultatov	7
3. ORGANI JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD	8
3.1 Svet zavoda.....	9
3.2 Direktorica	9
3.3 Strokovni svet zavoda.....	9
POSEBNI DEL	10
4. POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH V LETU 2024	10
4.1 Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje Javnega zavoda Ljubljanski grad.....	10
4.2 Dolgoročni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad	10
4.3 Letni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad in ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev ..	11
4.3.1 Program izvajanja javne službe.....	11
4.3.1.1 Kulturno-umetniški program	11
4.3.1.2 Javni prevoz potnikov s tirno vzpenjačo	48
4.3.1.3 Oddajanje prostorov v upravljanju	50
4.3.2 Druge dejavnosti, namenjene izvajanju dejavnosti javne službe	52
4.4 HOSTEL CELICA	68
4.4.1 Namestitvena dejavnost	68
4.4.2 Gostinska dejavnost	70
4.4.3 Dodatne storitve	70
4.4.4 Studia na Stolbi – Friderik in Eleonora.....	71
4.5 TRAJNOSTNO DELOVANJE ZAVODA	72
4.5.1 Ljubljanski grad	72
4.5.2 Hostel Celica	78
4.6 Nastanek morebitnih nedopustnih in neupravičenih posledic pri izvajanju programa	79
4.7 Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz preteklega leta	79
4.7.1 Program izvajanja javne službe.....	79
4.7.2 Program izvajanja drugih dejavnosti, namenjenih izvajanju dejavnosti javne službe	80
4.8 Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila ter ukrepi za izboljšanje učinkovitosti in kakovosti poslovanja	81
4.9 Pojasnila na področjih, na katerih zastavljenih ciljev nismo dosegli	82
4.10 Ocena učinkov poslovanja Javnega zavoda Ljubljanski grad na druga področja.....	82
5. INVESTICIJE, OBRATOVANJE TER REDNO IN INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE, NAKUP OPREME IN INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA.....	84
5.1 Investicije	84

5.2 Obratovanje ter redno in investicijsko vzdrževanje.....	85
5.3 Nakup opreme	87
5.4 Informacijska tehnologija	87
6. ANALIZA KADROVANJA	88
6.1 Strokovna izobraževanja in usposabljanja zaposlenih ter varstvo pri delu	90
6.2 Promocija zdravja na delovnem mestu	92
7. OBRAZLOŽITVE REALIZACIJE PRIHODKOV IN ODHODKOV IZ ODLOKA O PRORAČUNU MOL ZA LETO 2024	93
7.1 Obrazložitev prihodkov, ki so bili realizirani v letu 2024	93
7.2 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi prihodki v letu 2024	94
7.3 Obrazložitev odhodkov, ki so bili realizirani v letu 2024	94
7.4 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi odhodki v letu 2024	95
7.5 Predlog razporeditve ugotovljenega poslovnega izida za leto 2024.....	95
RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2024	99
1. ZAKONODAJA, KI JE BILA UPOŠTEVANA PRI VODENJU POSLOVNIH KNJIG	99
1.1 Zakonske in druge pravne podlage	99
2. POJASNILA K POSTAVKAM BILANCE STANJA.....	100
2.1 Sredstva	100
2.1.1 Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju	100
2.1.2 Kratkoročna sredstva in kratkoročne časovne razmejitve	101
2.1.3 Zaloge (115.585 EUR)	102
2.2 Obveznosti do virov sredstev	102
2.2.1 Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve.....	103
2.2.2 Lastni viri in dolgoročne obveznosti.....	104
3. POJASNILA K IZKAZOM PRIHODKOV IN ODHODKOV	105
3.1 Analiza prihodkov	105
3.1.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi prihodki v letu 2024.....	106
3.2. Analiza odhodkov.....	106
3.2.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi odhodki v letu 2024	106
4. PREDLOG RAZPOREDITVE UGOTOVLJENEGA POSLOVNEGA IZIDA ZA LETO 2024.....	107

POSLOVNO POROČILO ZA LETO 2024

Splošni del

1. PREDSTAVITEV JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD

1.1 Uvod

V Javnem zavodu Ljubljanski grad organiziramo in izvajamo kulturne, umetniške, turistične in druge prireditve. Naš namen je oblikovati celovito kulturno in turistično ponudbo. V dejavnosti zavoda se prepletajo vsebine s področja ohranjanja kulturne dediščine ter različne zvrsti vrhunske sodobne umetnosti slovenskih in tujih ustvarjalcev. V okviru programov za otroke in mladino pripravljamo pedagoško-andragoške vsebine, povezane z Ljubljanskim gradom, njegovo zgodovino in okolico. Naše stalne muzejske postavitve so *Virtualni grad*, *Slovenska zgodovina*, *Kaznilnica*, *iLjubljana*, *Obnova in revitalizacija Ljubljanskega gradu*, *Lutkovni muzej* in *Grajsko orožje*.

Načrtujemo, oblikujemo in tržimo celovito turistično ponudbo na območju gradu in Grajskega griča. V turistično-informacijskem centru seznanjamo obiskovalce z vsemi prireditvami na območju Ljubljane. Ljubljanski grad upravlja tirno vzpenjačo in tako povezuje mestno jedro z Grajskim gričem, poleg tega pa programsko povezuje javne kulturne zavode, turistična društva in druge izvajalce kulturnih in turističnih prireditev, ki so v javnem interesu.

Ljubljanski grad od leta 2018 upravlja mladinski hotel na Metelkovi ulici 8, Ljubljana, in opravlja dejavnosti s področja promocije in razvoja prenočišč in mreže mladinskih prenočišč ter opravlja hotelske dejavnosti in oddaja namestitvene zmogljivosti potnikom, turistom in drugim gostom za krajši čas.

1.2 Organiziranost

Notranja organizacija dela omogoča kar najboljše izvajanje dejavnosti, ki jih zavod opravlja kot javno službo, in drugih dejavnosti, določenih s Sklepom o ustanovitvi, ter je urejena s Pravilnikom o notranji organizaciji dela in sistemizaciji delovnih mest.

V zavodu delujejo notranje organizacijske enote oziroma službe:

- Kulturno-umetniški program,
- Služba za trženje,
- Služba za odnose z javnostmi,
- Služba za kadrovske in splošne zadeve,
- Finančno-računovodska služba,
- Služba za tehnične zadeve,
- Služba za obratovanje tirne vzpenjače,
- Hostel Celica – služba za hotelske namestitve in gostinstvo.

1.3 Splošni akti

V skladu z 38. členom Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda se način uresničevanja pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev, notranja organizacija in druga vprašanja, ki so pomembna za delovanje zavoda, urejajo s pravilniki, poslovniki, organizacijskimi in drugimi notranjimi akti.

1.4 Dejavnost

Osrednja dejavnost zavoda je v skladu z Uredbo o standardni klasifikaciji dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08) razvrščena v skupino: R/90.040 Obratovanje objektov za kulturne prireditve.

2. JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD V LETU 2024

Ljubljanski grad je leta 2024 obiskalo skoraj 1.300.000 obiskovalcev, tirna vzpenjača je prepeljala več kot 575.000 potnikov, v celotnem letu se je v grajskih prostorih zvrstilo 319 dogodkov, 1033 vodenih ogledov in še 324 poročnih obredov. Z odprtjem zadnjega prenovljenega prostora – večnamenske dvorane Kazemate – smo končali prenovo in revitalizacijo gradu. Hostel Celica, ki ga od leta 2018 upravlja Javni zavod Ljubljanski grad, je v preteklem letu zabeležil povprečno zasedenost v višini 70 odstotkov, med aprilom in oktobrom pa že 84-odstotno. To so glavni poudarki turistične in kulturno-umetniške ponudbe Javnega zavoda Ljubljanski grad v minulem letu.

2.1 Turizem, kultura in industrija srečanj 2024 v številkah

Števci prehodov so zabeležili 1.265.657 obiskovalcev (v letu 2023 1.190.229). Tirna vzpenjača je prepeljala 575.222 potnikov (v letu 2023 543.449) in ob tem postavila nov mejnik – v juliju je prepeljala že šestmilijontega potnika od začetka obratovanja, za odlično realizacijo starejšega datuma pa je prejela še nagrado patinasti svinčnik s področja arhitekture.

V strukturi obiskovalcev se je še povečal delež tujih obiskovalcev, ki zdaj znaša dobrih 79 odstotkov. V statistiki prodanih turističnih vstopnic lahko opazimo, da so med tujci prevladovali obiskovalci iz Italije, Nemčije, Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Hrvaške, Francije, Španije, Nizozemske, Koreje in Avstrije.

Na kulturno-umetniškem področju – v okviru glasbenega, likovno-galerijskega, izobraževalnega, uprizoritvenega, filmskega programa ter tradicionalnih dogodkov – smo lani izvedli 201 dogodek. V okviru segmenta industrije srečanj smo grajske prostore za različne protokolarne in družabne dogodke oddali za 118 prireditev. Lani je bilo v grajskih prostorih skupno 319 dogodkov, ob tem pa še 324 poročnih obredov.

Skupno se je torej na Ljubljanskem gradu v letu 2024 zvrstilo 643 dogodkov kulturno-umetniškega programa, družabnih in protokolarnih dogodkov drugih organizatorjev in porok ter 1033 vodenih ogledov.

2.2 Povzetek vidnejših rezultatov

Na kulturno-umetniškem področju velja izpostaviti: *Jazz Club Ljubljanski grad* in sedem let njegovega uspešnega delovanja s pogosto razprodanimi petkovimi koncertnimi večeri; odmevno osrednjo poletno fotografsko razstavo Jake Ivančiča, ki si jo je v dveh mesecih ogledalo več kot 40.000 obiskovalcev; *Film pod zvezdami*, ki ga pripravljamo skupaj s Kinodvorom in je lani beležil visoko povprečno obiskanost – 782 obiskovalcev na projekcijo; raznolike programe za otroke, med katerimi smo premierno izvedli novo lutkovno predstavo *Friderik in zmaj*.

Vsebinska in tehnična posodobitev *Virtualnega gradu* je prinesla 46-odstotno povečanje obiska v primerjavi z istim obdobjem leto poprej. V zadnjem obnovljenem prostoru – Kazematah – so bila v okviru prve razstave na ogled dela Silvana Omerzuja, zatem pa doživetje, ki je v našem okolju novost – prostorska projekcija del slovenskih impresionistov, ki bo na ogled do 26. oktobra 2025.

Naše programe smo obogatili; na novo ponujamo: *Mestni oddih med grajskimi zidovi in trtami*, *Piknik med grajskimi trtami* ter prostorsko projekcijo *V objemu impresionizma*. Trte v grajskem vinogradu so lani dobro obrodile – imeli smo uspešno sedmo trgatv in ustekleničenje kakovostnega letnika

2023. *Kulinarični časovni stroj* je bil umeščen v zbirko Edinstvenih doživetij Slovenije in je prejel najvišjo oceno ter nagrado sejalec 2024. Z Michelinovo zvezdico pa sta bila znova nagrajena restavracija Strelec na Ljubljanskem gradu in njen chef Igor Jagodic.

Na področju investicij smo v prvih mesecih leta z odprtjem večnamenske dvorane Kazemate zaključili obnovo in revitalizacijo Ljubljanskega gradu, tehnično in vsebinsko posodobili Virtualni grad, sanirali vstopni most ter uspešno opravili redni remont tirne vzpenjače. Prenovljena je bila tudi Gostilna na Gradu.

2.3 Namestitvena dejavnost v Hostlu Celica in studiih Na Stolbi

Hostel Celica, ki ga od leta 2018 upravlja Javni zavod Ljubljanski grad, je v preteklem letu beležil povprečno 70-odstotno zasedenost, med aprilom in oktobrom pa že 84-odstotno; veseli nas podatek o podaljšanju glavne sezone. Največ gostov je bilo iz Nemčije, Velike Britanije, Francije, Združenih držav Amerike, Italije in Avstralije.

V Hostlu Celica smo leta 2024 izvedli 106 programskih dogodkov s področij glasbe, likovne umetnosti ter izobraževalnih in družabnih programov. Glasbene dogodke smo izvajali v koprodukciji s KUD Sestava, cikel poletnih koncertov *Celica špila* pa je nastal v naši lastni produkciji.

Javni zavod Ljubljanski grad je sredi leta 2023 dobil v upravljanje studia Na Stolbi, ki v zelenem okolju Grajskega griča ponujata štirizvezdično namestitev. Lani smo tam dosegli 57-odstotno povprečno zasedenost. Prevladovali so gostje iz Velike Britanije, Nemčije, Avstralije, Italije in Združenih držav Amerike.

3. ORGANI JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD

V skladu z 8. členom Sklepa o ustanovitvi Javnega zavoda Ljubljanski grad so organi zavoda:

- svet zavoda,
- direktor,
- strokovni svet.

3.1 Svet zavoda

Svet zavoda v skladu z 9. členom Sklepa o ustanovitvi sestavlja pet članov. Štiri imenuje ustanoviteljica, Mestna občina Ljubljana, izmed strokovnjakov s področja dela zavoda, financ in pravnih zadev, enega pa kot svojega predstavnika izvolijo zaposleni. Junija 2023 je svet zavoda nastopil nov mandat v naslednji sestavi: Tanja Dodig Sodnik (predsednica), Polona Novak (podpredsednica) ter člani dr. Marta Bon, Ludvik Bagari in Nika Valentinčič (predstavnica delavcev).

Naloge in pristojnosti sveta zavoda so opredeljene v 16. členu Sklepa o ustanovitvi, mandat članov pa traja štiri leta.

3.2 Direktorica

Mestni svet Mestne občine Ljubljana je po predhodnem soglasju sveta zavoda in strokovnega sveta na 26. seji z dne 18. oktobra 2021 sprejel sklep o imenovanju Mateje Avbelj Valentan za direktorico Javnega zavoda Ljubljanski grad, in sicer za mandatno obdobje petih let (tretji mandat), ki ga je direktorica začela 26. oktobra 2021.

Direktorica zastopa, predstavlja in vodi zavod ter je odgovorna za njegovo zakonito in strokovno delo.

3.3 Strokovni svet zavoda

V skladu s 30. členom Sklepa o ustanovitvi Javnega zavoda Ljubljanski grad strokovni svet zavoda sestavlja šest članov. Junija 2023 je strokovni svet zavoda nastopil nov mandat v sestavi: Blaž Peršin (Muzej in galerije mesta Ljubljane), predsednik, in člani Nace Koncilja (Javni zavod Turizem Ljubljana), Janoš Kern (Kulturniška zbornica Slovenije), Irena Vesel (Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije). Predstavnika zaposlenih v strokovnem svetu zavoda sta Katarina Damjanov (podpredsednica) in Helena Türk.

Mandat članov strokovnega sveta traja štiri leta; njegove naloge in pristojnosti so opredeljene v 31. členu Sklepa o ustanovitvi.

Posebni del

4. POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH V LETU 2024

4.1 Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje Javnega zavoda Ljubljanski grad

Delovanje Javnega zavoda Ljubljanski grad bistveno opredeljujejo naslednje pravne podlage in splošni akti:

- Sklep o ustanovitvi Javnega zavoda Ljubljanski grad (Uradni list RS, št. 105/2010 in naslednji);
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 7/2007 – odl. US, in naslednji);
- druga zakonodaja s področja javnega sektorja, delovanja javnih zavodov in delovnopravna zakonodaja;
- notranji akti zavoda, s katerimi so urejeni način uresničevanja pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev, notranja organizacija in druga vprašanja, pomembna za delovanje zavoda.

4.2 Dolgoročni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad

Dolgoročni cilji, ki se nanašajo na program izvajanja javne službe Ljubljanskega gradu, so:

- doseгati naslov najbolj obiskanega gradu in najbolj obiskane turistične točke v Sloveniji, hkrati pa zaradi pestre in celovite ponudbe postati eden najbolj prepoznavnih gradov v Evropi; na letni ravni želimo preseči 1.500.000 obiskovalcev;
- promovirati Ljubljanski grad kot enega ključnih ponudnikov kulturnih prireditev v mestu in državi ter kot nosilca pri predstavljanju kulturne dediščine Slovenije; smernicam v kulturi ne bi zgolj sledili in jih izvajali, ampak jih s kakovostnim kulturno-umetniškim programom tudi dejavno ustvarjali;
- načrtovati, oblikovati in tržiti celovito turistično ponudbo, ki jo zaokrožujejo ponudba informacijskega centra, grajske trgovine in tirna vzpenjača na Ljubljanski grad;
- povezovati se z javnimi kulturnimi zavodi, turističnimi društvi ter drugimi izvajalci kulturnih in turističnih prireditev doma in v tujini;

- postati kulturno in družabno stičišče vseh generacij;
- Hostel Celica naj postane najbolj obiskan nastanitveni objekt za potnike, turiste in druge goste Ljubljane za krajši čas in najbolj prepoznaven hostel s kulturno-umetnostno vsebino in zgodovinsko preteklostjo v Ljubljani.

4.3 Letni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad in ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev

Letne cilje, ki smo jih zastavili v Programu dela za leto 2024, nam je v Javnem zavodu Ljubljanski grad uspelo v celoti uresničiti. Povzeli jih bomo v nadaljevanju.

4.3.1 Program izvajanja javne službe

4.3.1.1 Kulturno-umetniški program

Za leto 2024 smo si zastavili cilje na naslednjih področjih programskih vsebin: glasbeni, likovno-galerijski, uprizoritveni, izobraževalni program, tradicionalne prireditve, muzejsko-razstavni program ter kulturno-umetniški program v Hostlu Celica. Navajamo jih po posameznih programskih sklopih:

- glasbeni program: zagotoviti kontinuirano izvedbo kakovostnih glasbenih vsebin ter s profiliranim programom ohraniti prepoznavnost Ljubljanskega gradu kot prizorišča za tovrstni program;
- likovno-galerijski program: utrditev Ljubljanskega gradu kot širše prepoznavnega in referenčnega razstavišča s pripravo likovno kakovostnih in hkrati vizualno privlačnih razstav, prilagojenih strukturi obiskovalcev Ljubljanskega gradu;
- uprizoritveni program: s pripravo in uprizoritvijo lastnih otroških predstav z grajsko podgano Friderikom v glavni vlogi, ki se navezujejo na grad in teme, povezane z njim, privabiti čim več mladih obiskovalcev gledaliških uprizoritev ter med tem ciljnim občinstvom utrditi blagovno znamko Friderik, grajska podgana;
- izobraževalni program: z izvedbo novih in obstoječih programov obiskovalcem približati nesnovno in snovno kulturno dediščino Ljubljanskega gradu. Z izvedbo programov pripovednih, stripovskih in ostalih kulturno-umetniških vsebin doseči raznoliko občinstvo;

- tradicionalne prireditve: kontinuirana izvedba in nadgradnja utečenih tradicionalnih programskih vsebin, z njimi pa obiskovalcem predstavljati posebnosti mesta Ljubljana v povezavi z Ljubljanskim gradom;
- filmski program: krepiti prepoznavnost tradicionalne prireditve *Film pod zvezdami*, nanj privabiti še več tujih obiskovalcev in v času prireditve Grajski grič razbremeniti stoječega prometa;
- muzejsko-razstavni program: celovito in kakovostno predstaviti premično in nepremično kulturno dediščino, krepiti prepoznavnost programa tudi zaradi njegove pedagoške vrednosti ter povečati število domačih in tujih obiskovalcev;
- Hostel Celica: z vzpostavitvijo dolgoročnih partnerskih sodelovanj in umestitvijo lastnih vsebin ohraniti status odprtega prostora umetniškega ustvarjanja in prostora izmenjave znanj ter postati prostor, kjer se predstavljajo mladi ustvarjalci, ter postati mednarodno znano koncertno prizorišče, ki je namenjeno manjšim zasedbam.

a. Glasbeni program

Eden izmed dolgoročnih ciljev Ljubljanskega gradu je zagotoviti kontinuirano izvedbo kakovostnih glasbenih vsebin in s profiliranim programom ohraniti prepoznavnost Ljubljanskega gradu kot prizorišča za tovrstni program. V tem obdobju smo že sedmo leto zapored izvajali koncertne večere Jazz Cluba Ljubljanski grad, vsak petek od januarja do aprila in od septembra do decembra. Znova smo se pridružili mednarodnemu glasbenemu festivalu Ment v sodelovanju s Centrom urbane kulture Kino Šiška in kot koproducentje pripomogli pri organizaciji koncertov. Avgusta smo poletje popestrili z razširjeno izvedbo *PikniKoncertov* v Obrambnem jarku, saj smo dvema koncertnima dnevoma dodali še tretjega. V jeseni pa smo izvedli koprodukcijski projekt v sodelovanju z RTV Slovenija.

Kratke predstavitve izvedenih prireditev:

Jazz Club Ljubljanski grad (vsak konec tedna od januarja do aprila in od septembra do decembra 2024), Skalna dvorana

V letu 2024 smo začeli že sedmo sezono koncertov v sklopu Jazz Cluba Ljubljanski grad. Koncertni večeri ob izbrani pijači in v sproščenem klubskem vzdušju v letu 2024 so pritegnili številne glasbene sladokusce različnih generacij, saj v klubu redno nastopajo priznani slovenski in tuji glasbeniki.

Svojevrsten prostor Skalne dvorane na Ljubljanskem gradu so vsak petek polnili zvoki jazza, rocka, soula, bluesa, hip hopa idr. Razveseljuje dejstvo, da je bilo od 32 izvedenih večerov kar 13 razprodanih.

Program izvedenih koncertov Jazz Cluba Ljubljanski grad:

- 5. 1.: **Sofija Knežević** (*voc. jazz*),
- 12. 1.: **Cafe Mezclado** (*latino*),
- 19. 1.: **KGBL Collective** (*jazz/funk*),
- 26. 1.: **Freekind** (*neo soul*),
- 2. 2.: **Cherry Wine - Amy Winehouse tribute band** (*soul/rnb*),
- 9. 2.: **Sunnysiders** (*blues*),
- 16. 2.: **Jure Slapar kvartet** (*jazz/fusion*),
- 23. 2.: **MENT Ljubljana 2024**,
- 1. 3.: **Fake Orchestra** (*world music/jazz*),
- 8. 3.: **Anja Bukovec & Jaka Pucihar Trio** (*jazz/pop/classical*),
- 15. 3.: **Brizani Jazz Project** (*jazz/fusion*),
- 22. 3.: **Grafenauer Flamenko Project** (*flamenko*),
- 29. 3.: **Leopold I. in Drügi** (*hip-hop*),
- 5. 4.: **Špil Ligni** (*hip-hop/jazz/r'n'b*),
- 12. 4.: **Masayah** (*hip-hop*),
- 19. 4.: **Mind Tree** (*jazz*),
- 26. 4.: **Balkan Boys** (*balkan pop fusion*),
- 13. 9.: **Manouche** (*electro gypsy swing*),
- 20. 9.: **Mascara quartet** (*fado/tango*),
- 27. 9.: **Klemen Slakonja & Small Band** (*stand up koncert*),
- 4. 10.: **Pukl/Črnčec Concordia Quartet** (*jazz*),
- 11. 10.: **Bossa de Novo** (*brazil/bossa*),
- 18. 10.: **Jon Onabowu Quartet** (*jazz fusion*),
- 25. 10.: **Záli** (*pop*),
- 31.10.: **Halloween party: Auto + RVR RiVER** (*rock*),
- 8. 11.: **Jazzchange: Astrid & The Scandals + Marcel Gidote's Holy Crab** (*indie*),
- 15. 11.: **Petra Onderuf Quartet** (*etno jazz*),

- 22. 11.: **Tribute to Wes Montgomery** (*jazz*),
- 29. 11.: **Mountain Mist feat. Primož Grašič** (*jazz*),
- 6. 12.: **Fanni Posa Quartet** (*jazz*),
- 13. 12.: **Prismojeni profesorji bluesa** (*rock*),
- 20. 12.: **Aka Neomi** (*indie pop*),
- 27. 12.: **The Schminkers** (*Funk/Soul/RnB*).

Festival Ment (23. 2. 2024), Skalna in Hribarjeva dvorana, Grajsko gledališče in Grajska kapela
Festival Ment se je leta 2024 v ustaljeni obliki znova vrnil na Ljubljanski grad. Tokrat je Ljubljanski grad sodeloval kot koproducent festivala, mednarodni in domači glasbeni ustvarjalci pa so gostovali kar na štirih prizoriščih: v Skalni dvorani, Grajskem gledališču, Hribarjevi dvorani in Grajski kapeli sv. Jurija.

V Skalni dvorani so nastopile zasedbe Oholo! (SI), Irmuni Mons (FR) in Ana Lua Caiano (PT), v Grajski kapeli so nastopili Kranjčan Brothers (SI) in Muzikačaka (SI), v Hribarjevi dvorani so nastopili Daniela Pes (IT), Kitty Florentine (EE) in Oliver Torr & Axonbody present AXONTORR (CZ), v Grajskem gledališču pa izvajalca ägg (ES) in consule (SI).

Špil liga, Skalna dvorana

Plod sodelovanja med Ljubljanskim gradom in Centrom urbane kulture Kino Šiška je tudi natečaj *Špil liga* za dijaške glasbene ustvarjalce, kjer zmagovalec natečaja oziroma eden izmed finalistov prejme nagrado – izvedbo koncerta v Jazz Clubu Ljubljanski grad. Koncert je izvedla hip-hop/jazz/r'n'b zasedba Špil Ligni.

PikniKoncert (6., 7., 8. 8. 2024), Obrambni jarek

PikniKoncert je drugačna oblika preživljanja prostega časa, saj ponuja kakovostno kulturno doživetje v prepletu s sproščenim druženjem in ekološko ozaveščenostjo. V Obrambnem jarku smo za obzidjem Ljubljanskega gradu v sodelovanju s Hišo otrok in umetnosti organizirali koncert na Grajski planoti. Ob poslušanju zasedb Masharik, Tomaž Hostnik in Tretji kanu so se obiskovalci lahko pozno popoldne umaknili pred poletno vročino, se odpravili v zavetje grajske narave nad mestom, razgrnili odejo za piknik in se sprostili ob poslušanju brezplačnih koncertov.

Koprodukcijski glasbeni dogodek z Radiotelevizijo Slovenija (18. 11. 2024), Hribarjeva dvorana

V sklopu glasbenega programa smo nadaljevali skupne koprodukcijske projekte z RTV Slovenija – Prvim programom in Valom 202. V letu 2024 smo izvedli prireditev Radio Gaga, namenjeno pokroviteljem radia.

V letu 2024 smo na področju glasbenega programa pripravili 37 prireditev, ki se jih je skupno udeležilo 6196 obiskovalcev.

Kriterij uspešnosti: Z izvedbo kakovostnega in profiliranega glasbenega programa smo dosegli namen, saj Ljubljanski grad ostaja prepoznaven ponudnik tovrstnih vsebin v mestu, kar dokazujejo visoka raven nastopajočih, hvaležen odziv občinstva in razprodani koncerti.

Kriterij učinkovitosti: Finančni vložki, potrebni za izpeljavo programa, se ne razlikujejo od vložkov za primerljive projekte, ki jih lahko obiščemo drugod v mestu. Vložek se z vstopninami ne povrne, tudi zaradi omejenih zmogljivosti prireditvenih prostorov, vendar to ni namen programa; njegov poglavitni cilj je namreč poslušalcem ponuditi kakovostne glasbene prireditve.

Kriterij primernosti: Sama pojavnost gradu skozi stoletja in njegov simbolni pomen za mesto terjata odgovoren odnos do njegovih danosti. Glasba, ki jo ponujamo, je izbrana, raznolika in izvedena na visoki kakovostni ravni ter nagovarja široko občinstvo.

Kriterij dostopnosti: V želji, da bi tovrstno glasbo približali čim širšemu krogu ljubiteljev, smo cene vstopnic določili tako, da so dostopne ciljnemu občinstvu, vanjo pa smo vključili tudi prevoz s tirno vzpenjačo.

b. Likovno-galerijski program

V letu 2024 smo na Ljubljanskem gradu izvedli vse likovne razstave, ki smo jih predvideli v sklopu Programa dela. Vse razstave so bile pripravljene v skladu z usmeritvami zavoda – likovno kakovostne, vizualno privlačne in obenem razumljive kar najširšemu spektru obiskovalcev. S tovrstnimi razstavami Ljubljanski grad nadaljuje svojo predstavitev kot širši javnosti prepoznavno in referenčno razstavišče v Mestni občini Ljubljana, v Sloveniji in v svetu.

V letu 2024 smo med drugim nadaljevali nekatera tesna sodelovanja iz preteklih let: v sodelovanju z Muzejem novejšje in sodobne zgodovine Slovenije smo na ogled postavili fotografsko razstavo, ki je

bila posvečena sreči in veselju skozi objektiv Marjana Cigliča. Prav tako smo pripravili dve razstavi v sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljana, in sicer likovno razstavo umetnika Braneta Širce ter kiparsko razstavo umetnika Primoža Puglja. V Peterokotnem stolpu smo pripravili prostorsko postavitev z naslovom *Ana Lazovski: Čarobnost klobučarstva*. V poletnem času smo v Palacijo in Stanovski dvorani razstavljali v sodelovanju z National Geographic Slovenija pokrajinsko fotografijo slovenskega fotografa Jake Ivančiča. V jesenskem času sta bili v Peterokotnem stolpu postavljeni razstavi: *RUBY RED - Intermedijska poezija v arhitekturnem prostoru* in dobrodelna razstava *UNICEF-ove punčke iz cunj*, v Galeriji »S« pa prostorska postavitev umetnika Borisa Beje – *Brik kolaps*.

Z odprtjem prenovljene dvorane Kazemate konec januarja smo v uporabo spet pridobili razstavni prostor, ki zaradi obsežne prenove nekaj let ni bil v rabi. Tako smo kot uvodno razstavo v prenovljenem prostoru v začetku februarja tik pred kulturnim praznikom postavili razstavo Silvana Omerzuja, ki se je tematsko lepo povezala z Lutkovnim muzejem, ki je le nekaj korakov stran od Kazemat in kjer je umetnik pustil viden pečat. Leto pa smo zaključili s prav posebno tehnološko napredno vsebino v Kazematah – tj. potopitveno doživetje po principu prostorske projekcije z naslovom *V objemu impresionizma*.

Predstavitve posameznih razstav po prostorih:

Palacij in Stanovska dvorana

Jaka Ivančič: Slovenija: Simfonija razgledov, fotografska razstava (28. 6.–1. 9. 2024)

»Fotografu z dolgoletnim stažem, kakršen sem sam, se pogosto zgodi, da ga kdo poprosi: 'Nujno potrebujem fotografijo iz Slovenije ... tole jezero ali pa tiste lepe hribe s slapom v ozadju ali pa ...' Vedno odgovorim: 'Ne bo šlo!' In zakaj ne? Zato, ker je fotografiranje pokrajine za fotografa ena najtežjih nalog. Zanj je potrebnega veliko, pravzaprav ogromno časa, saj so pokrajinske fotografije odvisne predvsem od svetlobe, vremenskih razmer v trenutku fotografiranja, letnega časa, pa tudi od kraja, s katerega je fotografija posneta, in še marsičesa, kar se včasih zgodi, včasih pa tudi ne. Marsikdo je kje na primer videl kakšno čudovito fotografijo Blejskega jezera, ki ga je ravno pobelil sneg ali jutranja slana, oranžno rumeno sonce pa med dramatično osvetljenimi oblaki vzhaja nekje daleč na obzorju. Ta fotografija nam potem ostane v spominu, postavi merila res visoko in druge podobne fotografije Bleda sodimo le po njej, tako da se nam vse, ki jih vidimo pozneje, zdijo bistveno

slabše. A Jaka Ivančič je mojster prav tega ... Biti ob pravem času na pravem kraju. In ko boste naslednjič videli fotografijo zasneženega Blejskega jezera s sončnim vzhodom v daljavi, na podlagi katere si boste postavili tako visoke vizualne standarde, da jih bo težko preseči, bo to zagotovo fotografija Jake Ivančiča.« (Arne Hodalič, kustos razstave)

Razstava krajinske fotografije je bila posvečena Sloveniji, skozi vse štiri letne čase in vse pokrajine. Fotografije so bile večjega formata, med njimi največje 2 x 3 m, utrinki ujeti s pogledom na zasneženo Blejsko jezero, viadukt Črni Kal, Izolo in Alpe. Razstavljene fotografije so bile pravi dokaz Ivančičeve predanosti, potrpežljivosti in znanja.

Razstavo si je ogledalo 40.675 obiskovalcev.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju z National Geographic Slovenija.

Kustos razstave: Arne Hodalič

Galerija »S«

Sreča in veselje na fotografijah Marjana Cigliča, fotografska razstava (15. 2.–2. 6. 2024)

Leto 2024 je bilo posvečeno 100. obletnici rojstva Marjana Cigliča, legendarnega fotografskega mojstra in enega izmed najvidnejših slovenskih fotoreporterjev v drugi polovici 20. stoletja. Ob tej priložnosti so potekali različni dogodki, med njimi razstava v Muzeju novejše zgodovine Slovenije, ki je prikazala Cigličevo življenje in delo. Razstava na Ljubljanskem gradu pa je bila prva v seriji spremljevalnega programa osrednje razstave. Marjan Ciglič je bil med drugim tudi izreden portretist, umetnost njegovega dela pa prikazujejo pristna čustva na fotografijah, ki so kombinacija znanja, predvidevanj in povezanosti z osebo na fotografiji. Ciglič je znal biti v pravem trenutku na pravem mestu, pa naj so bili trenutki veseli ali pa žalostni. Fotografije na razstavi so obiskovalce popeljale po zabavnih in veselih motivih ljudi ob različnih situacijah, ki so jim narisale nasmeh na obraz in jih spomnile na lepe trenutke v življenju.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju z Muzejem novejše zgodovine Slovenije.

Kustosinja razstave: Monika Močnik, Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije

Pablo Auladell: Izgubljeni raj Johna Miltona, razstava risoromana (6. 6.–8. 9. 2024)

Miltonov *Izgubljeni raj* se poglobi v brezno pekla in človeške psihe, v dihotomijo med božjo vsemogočnostjo in svobodno voljo ljudi, med dobrim in zlom, med sprejemanjem in uporništvom.

Pablo Auladell se – podobno – poglobi v Miltonov Raj s svojo sodobno interpretacijo, s priredbo, v kateri pesnitev raziše in jo prestavi v drug medij. S to knjigo si je prislužil špansko nacionalno nagrado za strip z utemeljitvijo, da gre za »veliko umetniško vrednost, vizualno intenzivnost, izvirno rabo ikonografije in pripoved, ki je obenem arhetipska in popolnoma aktualna«. Na razstavi o delu Pabla Auladella *Izgubljeni raj Johna Milтона* je bilo na ogled postavljenih 47 ilustracij, razdeljenih v štiri sklope: Satan, Rajski vrt, Prvi obrisi sveta in Ognjeni meč. Obiskovalci so lahko poleg ilustracij spoznali tudi zgodbo, saj so si risbe sledile v enakem vrstnem redu kot v risoromanu, dopolnjene z besedili, s pomočjo katerih so lahko sledili pripovedi. Na razstavi je imel svoje mesto tudi ustvarjalni proces prirejanja pesnitve, saj je avtor vsebino snoval, načrtoval in oblikoval v obdobju petih let.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju z We Art Exhibitions.

Boris Beja: Brik kolaps, prostorska postavitev (12. 9.–3. 11. 2024)

Umetniški projekt *Brik Kolaps* je nadaljevanje in konceptualna razširitev projekta *Plastik fantastik*, ki ga je Boris Beja razvijal v zadnjem letu in prvič predstavil leta 2023 v Mestni galeriji Ljubljana. Z vsako novo realizacijo projekt miselno razširi, vselej pa reflektira dejstvo, da je svet preplavljen z brezmejno nakopičenimi stvarmi, ki poganjajo krogotok posedovanja in odmetavanja dobrin in njihovih embalaž, v katerem se skozi sprego med potrošnjo in onesnaženjem razodeva slaba bilanca družbe napredka in udobja. Tu se ne znajdejo samo odslužene in odvečne stvari, ampak tudi površinski, po-stvarjeni človeški odnosi, ki se merijo po koristi in kratkočasju, in jih, kot razmišlja umetnik, pogosto »zavržemo enako kot embalažo v zabojnike za smeti«.

Kuratorka razstave: Nadja Gnamuš

Primož Pugelj: Začetek Novembra, kiparska razstava (7. 11. 2024–9. 2. 2025)

Pugljeva dela se vsaj v enem segmentu spogledujejo s popartom in sodobnimi formalnimi rešitvami, četudi je kot kipar in mojster uporabe najrazličnejših materialov zasidran v kiparski formi. Ravno ta medprostor med sodobnimi umetniškimi prijemi in klasičnim kiparstvom se v nekem smislu ujema s samo ikonografijo maske v delu, kjer se površna, popartovska in postmodernistična agitpropovska funkcija sodobne umetnosti poveže z globinskimi premisleki o samih temeljih umetnosti – umetnosti, skozi katero mislimo, občutimo in zajemamo vizualnost v vseh njenih neskončnih oblikovno jezikovnih potencialih ... Primož Pugelj se je predstavil z izborom nekaterih svojih tipičnih kipov – mask, ki so modelirane kot spolno nedoločljiv, čustveno neizrazen obraz, ki zre v nekakšno praznino bodisi z odprtimi bodisi z zaprtimi očmi. Ta meditativni, vase zaprti in hkrati (zaradi svoje čustvene

nevtralnosti ter nedoločljive starosti) indiferentni, avtarktično pasivni obraz se v njegovem delu pojavlja v veliko večjem obsegu kot ostala ikonografija.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljana.

Kustos razstave: Jiři Kočica

Peterokotni stolp

Brane Širca: Silhuete, likovna razstava (18. 1. –5. 5. 2024)

Brane Širca velja za izrazito angažiranega likovnega umetnika, njegovi slikarski, grafični in kiparski cikli izkazujejo izjemno občutljivost za družbena neravnovesja. Širčeva likovna pripoved je stkana v polju eksistencialno obarvane figuralike. Predstavljeni slikarski objekti, zaokroženi v seriji Pariške silhuete, so nastajali na temelju fotografskega beleženja vrveža anonimne množice ljudi, ki preplavlja ulice, bulvarje in trge francoske prestolnice. Utrip, ki ga je Širca ujel skozi objektiv, poleg živahne dinamike urbanega vsakdanjika razkriva tudi manj prijetne plati sodobnega, s potrošniško logiko prežetega življenja. In ravno tovrstno bivanjsko platenje pomeni vsebinsko jedro razstave. Tudi tokrat je Širca za likovne nosilce uporabil napihljive papirnate vreče, sicer namenjene zaščiti blaga med transportom. Človeške figure, ki jih podaja brez nadržanosti, brez obličij, brez identitete, bi v sinestetičnem duhu zlahka označili za neme, saj se zdi, da so nemočno obstale v vakumu – tudi dobesedno, ko umetnik slikovno podlago zapolni z zrakom.

Kustosinja razstave: Irma Brodnjak Firbas

Razstava je bila pripravljena v sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljane.

Ana Lazovski: Čarobnost klobučarstva, prostorska postavitev (16. 5.–22. 9. 2024)

Aninega ustvarjanja ni težko razumeti. Dovolj je pogled, mogoče preizkus ali zgolj dotik. Ana Lazovski je to, kar bi poimenoval »uporabna umetnica«. Srečo imamo, da lahko njena umetniška dela nosimo na sebi in ne samo v sebi ali med štirimi stenami. Njeni klobuki, naglavni okras, obroči in modni dodatki povezujejo umetnost z modo in dajejo karakter vsaki osebnosti. Barve so njeno življenje, kromatika njen podpis. Ljubi cvetlice. Zeleno. Naravo. Rože vključuje v spektakularne aranžmaje v svojih domovih in jih nato spreminja v modne kreacije, ki so vedno in brez kompromisov ogledalo njene duše. Rdeča nit njenih kreacij je vedno narava s svojo tridimenzionalnostjo, večno rastjo in spreminjanjem oblik, pa naj bo to obroč za lase za na zabavo ali najbolj prefinjen klobuk za

posebno priložnost. Ta razstava je presek njenega neizmerne ustvarjanja v zadnjih letih. Preprosto, pa vendarle monumentalno.

Kurator razstave: Tomi Vugrinec

RUBY RED, Intermedijska poezija v arhitekturnem prostoru (26. 9.–24. 11. 2024)

Ruby Red je intermedijski in interdisciplinarni narativ, ki je povezal senzibiliteto čutne in fizične strukture telesa v zgodbo. Prepletal je zvočno in vizualno pokrajino, ki se naslanja na organsko, fiziološko moč telesa, v kateri je skrita modrost našega čustvenega sveta. Svojo esencialno moč pripoved črpa iz globoke zaznave telesnih struktur in telesne moči ter najde pot do gledalca skozi čuječnost, senzoričnost in visceralnost perspektive. Izjemno subtilno, a hkrati prvinsko in surovo potuje na telo in vanj. Tja, kjer se vse začne – v maternico. Galerijski prostor je bil objekt v membrane, ki so vzpostavljale in gradile intimen kokon. Kokon s svojo intimo, varnostjo, formo gnezda je omogočal intermedijskim orodjem, da se dotaknejo obiskovalcev na različnih senzoričnih ravneh. Z zvokom, s svetlobo, senco, z barvami, močjo detajlov ... Gledalec je na razstavi imel prostor, atmosfero in čas, da je doživel, začutil, se ozaveščal in tako stopil v stik s seboj, se prepustil in potoval v stik z lastno ontologijo telesa.

Umetniška ekipa: Tina Princ/glas, idejna zasnova, proces, objekt, Daša Lakner/dramaturgija, proces, zasnova, Sašo Vollmaier/usmeritev glasu, proces, zasnova, Stojancho Georgiev/zvok, zasnova, Gregor Bajt/video, zasnova, Nadja Stamenović/zasnova, slika, Nika Höllcl/fotografija, Tea Snoj/proces, Carolina Rodríguez Barros/proces.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju s Things I Miss.

UNICEF-ove punčke iz cunj, dobrodela razstava (28. 11. 2024–5. 1. 2025)

Unicefove punčke iz cunj na Ljubljanskem gradu že tradicionalno povezujemo s prazničnim časom. Punčke so z obiskovalci gradu potovale že po vsem svetu in izpolnile marsikatero željo. Vsaka punčka iz cunj osreči trojno: obdarovanca, ki punčko prejme v dar, prostovoljko, ki jo je izdelala, in otroka v državi v razvoju, ki mu je zagotovila pomoč. In samo na Ljubljanskem gradu smo v zadnjih osmih letih pomagali že več kot 1725 otrokom. V času trajanja razstave je bilo posvojenih rekordno število punčk, in sicer 694, kar je 240 več kot v letu 2023.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju s Slovensko fundacijo UNICEF.

Kazemate

Silvan Omerzu: Mizoginija, prostorska postavitev (7. 02.–5. 5. 2024)

Razstava na temo mizoginije z lutkami in avtomatom je prikazovala dogodke, ki so usodno vplivali na odnose moških do žensk. Sestavljali so jo trije osnovni sklopi (stari vek, srednji vek, novi vek) s prizori, ki si sledijo kot v križevem potu. V Genezi, prvi svetopisemski knjigi, najdemo dve zgodbi o nastanku človeka. Na prvem mestu je sicer mlajša, po kateri sta bili prvi bitji – človeka – ustvarjeni hkrati: »Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po Božji podobi ga je ustvaril, moškega in žensko je ustvaril« (1 Mz 1,27). Vendar so različico o enakopravnih bitjih razlagalci prezrli, vsakdanje življenje in odnos med spoloma je določala druga, folklorna, starejša pripoved, zapisana v nadaljevanju, po kateri je Bog naredil žensko iz Adamovega rebra (1 Mz 2,3–31). Dejstvo, da je Eva nastala iz moškega telesa, so ljudje sprejeli kot prepričljiv dokaz, s katerim je Bog sam določil, da mora biti ženska podrejena moškemu, kar potrjujejo tudi njegove grožnje Evi: »Zares, mnogo boš trpela v svoji nosečnosti in v bolečinah boš rojevala otroke. Po možu boš hrepenela, on pa bo gospodoval nad teboj« (1 Mz 3,16). Razširjenost in priljubljenost starejše različice sta prvo potiskali v pozabo. Ta potlačitev je eden najbolj očitnih in usodnih primerov kulturne in zgodovinsko-antropološke amnezije, ki je v zahodnem svetu pogojevala razmerja med spoloma, od najintimnejših zasebnih do splošno družbenih.

Kustos razstave: dr. Jure Mikuž

Glasba: Larisa Vrhunc

Izdelava lutk in avtomata: Silvan Omerzu in Žiga Lebar

V objemu impresionizma, prostorska projekcija (22. 11. 2024–26. 10. 2024)

Rihard Jakopič, Ivan Grohar, Matija Jama in Matej Sternen so na prelomu v 20. stoletje z zasanjanim upodabljanjem pokrajin in figur ustvarili izjemna dela in dvignili likovno umetnost na Slovenskem na vrhunsko raven. Izbrana dela štirih slovenskih impresionistov s prostorskimi projekcijami in izbranim ambientalnim zvokom, postavljena v mističen, nedavno obnovljen prostor grajskih Kazemat, so na multimedijem doživetju dobila povsem novo razsežnost. Veličasten ples svetlobe in barv skozi potopitveno doživetje nežno razkriva podobe *Sejalca*, *Rdečega parazola*, *Kopalk*, *Kola* in drugih znamenitih del slovenskih impresionistov, ki so se globoko zakoreninila v slovensko identiteto. Digitalne reprodukcije likovnih del za prostorsko projekcijo so prispevali: Narodna galerija, Muzej in galerije mesta Ljubljane, Moderna galerija.

Razstavo smo pripravili v sodelovanju z Narodno galerijo.

V letu 2024 smo v sklopu likovno-galerijskega programa postavili 11 razstav (tri prostorske postavitve, eno intermedijsko postavitev/zvočno instalacijo, eno likovno, dve fotografski, eno dobrodelno, eno risoromansko, eno kiparsko ter eno potopitveno prostorsko projekcijo). Število obiskovalcev razstav je brez primerne tehnologije nemogoče oceniti; osrednjo poletno razstavo je obiskalo 40.675 oseb, razstavo *V objemu impresionizma* pa od odprtja do konca leta 10.185 oseb.

Kriterij uspešnosti: V obravnavanem obdobju so bile izvedene razstave, ki so bile zastavljene v programu dela s ciljem, da so vizualno privlačne in prilagojene strukturi siceršnjih grajskih obiskovalcev. Programski sklop ocenjujemo kot uspešen, ker je bil izveden v sodelovanju s strokovno usposobljenimi institucijami in posamezniki.

Kriterij učinkovitosti: V zadnjih nekaj letih se je število razstav v letu zmanjšalo v korist kakovosti, ki jo na tem področju nadgrajujemo z novimi pristopi pri predstavitvi likovne ustvarjalnosti.

Kriterij primernosti: Odziv umetnikov, institucij ter domačih in tujih obiskovalcev na razstave, ki so postavljene v različnih grajskih prostorih, je večinoma pohvalen. Primerna se zdi navezava nekaterih drugih programskih vsebin na posamezne večje razstavne projekte.

Kriterij dostopnosti: Obisk večine razstav je brezplačen. Pri plačljivih razstavah pa višino vstopnine določimo tako, da so te dostopne širšemu krogu obiskovalcev ali pa je ta že vključena v splošno grajsko vstopnico. Likovno-galerijski program zaradi tega doseže v normalnih razmerah zelo raznoliko občinstvo.

c. Uprizoritveni program

Z namenom predstavitve nove slikanice *Friderik, zmaj, cesarica in legionar*, ki je izšla konec leta 2023, smo pripravili lutkovno-pripovedovalski dogodek ter lutkovno predstavo. Slikanico je avtor predstavil na lutkovno-pripovedovalskem dogodku *Friderik in Žiga X. Gombač*, kjer je pisatelj v družbi lutke Friderika pripovedoval zgodbe. Lutkovna predstava z naslovom *Friderik in zmaj* je nastala po znani legendi o vitezu Juriju in zčaju opisani v slikanici. V sodelovanju z režiserko Ireno Rajh in dramaturgom Anžetom Virantom je tako nastala nova predstava, ki je bila izjemno dobro sprejeta in v skoraj vseh treh uprizoritvah razprodana.

Da je zanimanje za tovrstne Friderikove uprizoritve veliko, je pokazala udeležba na predstavah *Friderik čaka Zimo* in *Friderik, grajska podgana*, skoraj vse predstave so bile razprodane. Obe predstavi sta bili zasnovani z režiserko Ireno Rajh leta 2020 in 2023.

V okviru tradicionalnega dogodka *Lov na pirhe smo* v režiji Ljubljanskega gradu prenovili lutkovno-pripovedovalsko predstavo s Friderikom v glavni vlogi. Predstavo z naslovom *Zmajevo jajce* smo prvič uprizorili leta 2022.

V decembru smo štiri predstave *Friderik čaka Zimo* zaključili z obiskom in pozdravnim nagovorom dedka Mraza in tako otrokom pričarali posebno praznično vzdušje.

Lutkovne in lutkovno-pripovedovalske predstave so tudi del stalne ponudbe pedagoških programov Ljubljanskega gradu. Vrtci in šole lahko izbirajo med tremi predstavami: *Friderik, grajska podgana*, *Friderik, povej mi zgodbo!* ter *Friderik in zmaj*.

Vse predstave, z izjemo decembrskih predstav z obiskom dedka Mraza, so bile uprizorjene v Grajskem gledališču, ki vsako leto trdneje upravičuje svoj namen.

Predstavitev posameznih uprizoritev:

Friderik čaka Zimo, lutkovna predstava za otroke, 3+ (13. 1. in 18. 2. 2024)

V predstavi podgana Friderik in njegov prijatelj iščeta Zimo na Ljubljanskem gradu, saj je na prvi zimski dan Grajski grič še vedno zelen. Pri tem se naučita, zakaj iz vode nastane led in kako pripraviti slastne snežne kepe, tako si pričarata zimsko vzdušje kljub temu, da še ni zapadel sneg. S papirnatimi snežinkami okrasita grajska okna in prižgeta novoletne lučke, da bi Zima lahko našla pot na Grajski grič.

Režija: Irena Rajh, premiera: december 2023.

Friderik in Žiga X. Gombač, lutkovno-pripovedovalski dogodek (predstavitev nove slikanice), 6+ (13. 3. 2024)

Na dogodku sta nam Friderik in Žiga X. Gombač predstavila novo slikanico *Friderik, zmaj, cesarica in legionar* ter nam razkrila zgodbo o tem, kako sta se spoznala. Tega dne je bila slikanica z avtorjevim avtogramom na voljo po posebni promocijski ceni.

Friderik in zmaj, lutkovna predstava za otroke, 3+ (9., 16. in 23. 11. 2024)

Lutkovna predstava, nastala po znani legendi o vitezu Juriju in zmaju ter Friderikovih prigodah, opisanih v slikanici *Friderik, zmaj, cesarica in legionar*, otroke popelje v skrivnostni svet Ljubljanskega gradu. Spoznajo, kakšno vlogo je imel Grajski grič, kako vitez Jurij postane zavetnik Ljubljane in kje na gradu stoji kapelica, posvečena prav njemu. Najboljši grajski vodnik, podgana Friderik, skupaj z viteзом premaga strašnega zmaja. Vse to na igriv in zabaven način v slogu namiznega lutkovnega gledališča.

Zgodba: Žiga X. Gombač, režija: Irena Rajh, dramaturgija: Anže Virant, premiera: 9. 11. 2024.

Friderik čaka Zimo in pozdrav dedka Mraza, lutkovna predstava, 3+ (7., 8., 14. in 15. 12. 2024)

V lutkovni predstavi je na prvi zimski dan Grajski grič še vedno zelen, zima zamuja, Friderik pa je nestrpen, saj bi se rad sankal, kepal, postavljajl snežake in počel še marsikaj zanimivega. Skupaj s prijateljem poiščeta Zimo na Ljubljanskem gradu. Pri tem se naučita, zakaj iz vode nastane led in kako pripraviti slastne snežne kepe. S papirnatimi snežinkami sta si okrasila grajska okna in prižgala novoletne lučke, da bi Zima lahko našla pot na Grajski grič. Predstavo v paketu z obiskom dedka Mraza smo v prazničnem času izvajali tudi za zaključene skupine.

Scenarij, dramaturgija in režija: Irena Rajh, premiera: 9. 12. 2023.

Zmajevo jajce, lutkovno-pripovedovalska predstava v sklopu dogodka Lov na pirhe (30. 3. 2024)

V okviru tradicionalnega dogodka Lov na pirhe smo v režiji Ljubljanskega gradu pripravili prenovljeno predstavo s Friderikom. Predstavo smo prvič uprizorili leta 2022, tokrat pa je bila predstavljena v osveženi obliki in z novo ročno lutko in scenografijo. Namen predstave je spoznavanje praznikov ter šeg in navad. Friderik med skrivanjem pirhov na Grajskem griču najde veliko jajce. Prepričan, da je to zmajevo jajce, se mu rodi ideja, da ga obdrži. Njegov prijatelj, popotnik Žiga, pa ga poskuša od tega odvrniti. Pogovor nanese na stare običaje in ljudske pripovedke, ki jih Žiga prav rad pripoveduje.

Friderik, grajska podgana, lutkovna predstava, 3+ (27. 10. 2024)

Lutkovna predstava je nastala po prigodah, zapisanih v Friderikovi prvi slikanici *Friderik, grajska podgana*. Na igriv in zabaven način namiznega lutkovnega gledališča otroci v predstavi spoznajo zgodovino gradu in mesta, pomembne dogodke, ki so se pripetili, ter pomembne osebnosti, ki so povezane z zgodovino gradu.

Zgodba: Barbara Brodnik, režija: Irena Rajh in Anže Virant, premiera: 3. 10. 2020.

V sklopu uprizoritvenega programa smo v letu 2024 izvedli 12 prireditev, ki se jih je skupno udeležilo 1070 obiskovalcev.

Kriterij uspešnosti: Predstave, ki so nastale v režiji Ljubljanskega gradu, ocenjujemo za zelo uspešen projekt, kar se kaže pri pozitivnih odzivih obiskovalcev ter v številu prodanih vstopnic.

Kriterij učinkovitosti: Dosežen je bil dolgoročni cilj, da bi obiskovalci prepoznali Ljubljanski grad tudi kot ponudnika tovrstnih kakovostnih vsebin, kamor se z veseljem vračajo.

Kriterij primernosti: Vsebine vseh predstav so skrbno izbrane, hkrati pa skrbimo tudi za njihovo dosledno izvedbo. Na podlagi pozitivnih odzivov obiskovalcev ocenjujemo, da produkcija gledaliških predstav, ki tematsko sovpadajo z grajskimi vsebinami, pomeni dodano vrednost kulturno-umetniškega programa Ljubljanskega gradu.

Kriterij dostopnosti: Ceno vstopnic za vse dogodke smo določili tako, da je konkurenčna glede na preostale ponudnike na trgu.

č. Izobraževalni program

Za potrditev uspešnega preteklega dela v tem programskem sklopu je v letu 2024 zagotovo imela največji pomen nagrada sejalec 2024, ki ga je *Kulinaričnemu časovnemu stroju*, ki je nastal v okviru izobraževalnega programa v letu 2022, podelila Slovenska turistična organizacija.

V sklopu izobraževalnega programa je veliko pozornosti namenjeno varovanju in ohranjanju slovenske kulturne dediščine. V letu 2024 smo obeležili 50 let, odkar je bila ob 500. obletnici kmečkih uporov na Slovenskem na Grajskem griču postavljena skulptura upornikov s kmečkim orodjem, delo kiparja Stojana Batiča. Da bi spodbudili zanimanje za to tematiko, smo pripravili dva cikla dogodkov

za odrasle z naslovom *Uporniki skozi čas*. Da bi s to tematiko seznanili tudi mladostnike, smo ponudbo pedagoških programov Ljubljanskega gradu obogatili z novim vodenim ogledom *Le vkup, le vkup, uboga gmajna!*.

Že drugo leto zapored smo za mladostnike organizirali likovno izobraževanje z naslovom *Grajski striparji*. Tokrat smo risali mango – japonski strip, ki je v zadnjih letih postal zelo priljubljen tudi pri nas. Z mango smo nadaljevali na dveh poletnih počitniških varstvih z naslovom *Zmaj v mangi: japonski strip*, kjer smo iskali zmaja v sebi in risali vsak svoj zmajski avtoportret. En termin počitniškega varstva smo obarvali s srednjeveško tematiko. Z naslovom *Čudežno zdravilo za cesarja* smo priklicali vse nadobudne pomočnike, ki so pomagali najti zdravilo za bolnega cesarja. Prek pustolovščin, ki jih je v zimskem času pripravila čarodejka, ter izzivov, ki jih je med jesenskimi počitnicami pripravil Friderik, smo poskrbeli za nepozabna doživetja.

Z rokodelskimi delavnicami želimo zbuditi navdušenje za ohranjanje kulturne dediščine. Že osmo leto zapored smo v program umestili tečaj kaligrafije, ki jo izvaja grajski kaligraf Miro Knez. Tečajniki so izbirali med štirimi srednjeveškimi pisavami. Na velikonočni delavnici izdelovanja pirhov smo tokrat želeli izvesti delavnico v tehniki drsank iz Bele krajine, vendar je bila zaradi bolezni odpovedana, zato smo jo nadomestili z delavnico v tehniki batik, ki jo je vodila rokodelka Eva Tivadar. Ob koncu leta smo spet priredili delavnico adventnih venčkov.

Nadaljevali smo tradicijo pripovedništva, in sicer s pravljичnim doživetjem *Noč pravljič na gradu*, pri katerem so otroci prespali na Ljubljanskem gradu, še pred tem pa so se s svetilkami odpravili na raziskovanje gradu ter med potjo našli grajske prebivalce, ki ob večernih urah pripovedujejo ljudske pravljice. V sklop doživljajskih programov spada tudi *Šola zmajeslovja*, ki smo jo izvedli že osmo leto zapored, otroci pa so se tudi tokrat skupaj s pustolovko in profesorjem zmajeslovja odpravili na nepozabno raziskovanje zmajev ter z njimi povezanimi zgodbami in legendami ter preteklosti Ljubljanskega gradu. Najbolj prepoznavna obraza delavnic ostajata profesor zmajeslovja, pustolovka in čarodejka, sestra profesorja zmajeslovja, ki vedno znova poskrbi za številne pripetljaje in zaplete.

V sklopu pedagoškega programa se trudimo, da izobraževalnim ustanovam vsako leto ponudimo novosti in tako poskrbimo za aktualno ponudbo. Prvič smo izvedli izobraževanje z naslovom *Pedagogi na grajskem obisku*, vzgojiteljem in učiteljem smo predstavili program in grajske vsebine z namenom, da bi učinkoviteje načrtovali in oblikovali učne vsebine. Še naprej uspešno izvajamo rojstnodnevne programe po gradu in v Zmajevem brlogu, ta je namenjen izključno pedagoškim in

izobraževalnim vsebinam. Da bi bili dostopnejši širši javnosti in socialno šibkejšim skupinam, ponujamo brezplačen program in dan odprtih vrat za Prešernov dan in Ta veseli dan kulture, predstavimo se tudi na Festivalu Bobri.

Vsebine v sklopu izobraževalnega programa – z izjemo tistih, pri katerih je navedeno drugače – so pripravili in izvedli strokovni sodelavci Ljubljanskega gradu.

Predstavitve izvedenih programov in prireditev:

Uporniki skozi čas, uporniške zgodbe ob obletnici postavitve spomenika kmečkih uporov

S cikloma dogodkov na temo upornikov smo počastili 50-letnico skulpture kmečkih upornikov, delo kiparja Stojana Batiča. Ta je bila na Grajskem griču postavljena ob 500. obletnici kmečkih uporov na Slovenskem.

Spomladanski cikel:

Glave na gradu: O znanih upornikih skozi čas, humorni pogovorni večer, 30. 1. 2024

V tokratnem humornem pogovornem večeru *Glave na gradu* smo pozornost namenili različnim znanim upornikom v zgodovini Slovenije.

Pogovorni večer so vodili Boštjan Gorenc - Pižama, Anže Tomić in Jure Godler.

Zgodbe med vrsticami, pripovedovalski večer za odrasle, 27. 2. 2024

Ljudske zgodbe so poučne, grozljive, zabavne in nagajive. Včasih pa tudi uporniške. Saj velikokrat pripovedujejo o uporih malega človeka proti avtoritetam, otrok proti odraslim, zaljubljenec proti neodobravanju družbe itn. A velikokrat se upor skriva med vrsticami, skrbno zavito v humor, spletke ter ukane. Pripovedovalka je pripovedovala zgodbe iz zakladnice slovenskega slovstva, ki o uporih pripovedujejo med vrsticami.

Zgodbe je pripovedovala Janja Sivec.

Le vkup, le vkup, uboga gmajna!, doživljajski vodeni ogled, 19. 3. 2024

Na doživljajskem vodenem ogledu so obiskovalci skupaj z grajskim vodnikom odpotovali v čas kmečkih uporov, natančneje v leto 1515, ko je potekal največji in najbolj organiziran upor na slovenskih tleh, kjer so se srečali s kostumiranimi liki, ki so jim iz prve roke zaupali, kakšen je bil njihov vsakdan, kaj je bil povod za upor, kakšen odnos je imela cerkvena in posvetna oblast do upornih kmetov, hkrati pa so bili postavljeni pred prav posebno nalogo, ki so jo

morali rešiti do konca vodenega ogleda. Doživljajski vodeni ogled, ki je bil v izbranem terminu na voljo širši javnosti, smo vključili tudi v ponudbo pedagoških programov na Ljubljanskem gradu.

Jesenski cikel:

Glave na gradu: Uporniki v umetnosti, humorni pogovorni večer za odrasle, 16. 9. 2024

Tudi jesenski cikel smo začeli s humornim pogovornim večerom, tokrat z naslovom *Zgodbe uporniških duhov*. Na dogodku smo spoznali vrsto nenavadnih upornikov: od evrovizijskih pevcev prek televizijskih nezemljanov do fizikov. Takrat se je Anžetu in Pižami za grajskim omizjem pridružila ilustratorka Hana Stupica. Izvedeli smo, kateri uporniki so znani v likovni umetnosti.

Pogovorni večer so vodili: Boštjan Gorenc - Pižama, Anže Tomić in Hana Stupica.

Coprnice so me nosile, pripovedovalski večer za odrasle, 15. 10. 2024

V slovenskem prostoru je bila – in ponekod še vedno je – močno prisotna vera v coprnice, njihovo moč in vlogo v družbi. Janja Sivec, izkušena interpretatorka kulturne dediščine, je prek interpretacije etnoloških vsebin s pripovedovalskimi vložki iz svetovne in slovenske zakladnice ljudskega slovstva obiskovalcem zaupala, kaj vse so coprnice lahko zaku hale, kje so se zbirale in kako si se jih lahko ubranil.

Zgodbe je pripovedovala Janja Sivec.

Izza grajskih rešetk, doživljajski vodeni ogled o zgodovini kaznovanja na Ljubljanskem gradu, 5. 11. 2024

Na doživljajskem vodenem ogledu smo potovali skozi čas v grajsko preteklost in spoznali zapornike iz različnih zgodovinskih obdobj. Igralci v kostumih so uprizorili temno, fascinantno doživetje zgodovine gradu skozi oči grajskih zapornikov. Kratki igrani prizori so predstavili vse tegobe tistih, ki so kazni nekoč prestajali na Ljubljanskem gradu, s tem pa tudi raznolikost in razvoj kaznovanja od srednjega veka naprej.

Počitniški programi

Med zimskimi počitnicami smo otroke popeljali v skrivnostni svet čarodejev, njihovih coprnij, alkimističnih preizkušenj in zmajskih skrivnosti. V času jesenskih počitnic smo raziskovali grajske skrivnosti in Friderikove uganke. V okolici Ljubljanskega gradu in v grajskem gozdu so otroci med poletnimi počitnicami otroci preživeli največ prostega časa, saj so bili deležni številnih iger,

preizkusov in gozdnih norčij. V dveh terminih smo gostili Anno Sangawa Hmeljak, pod njenim mentorstvom so otroci ustvarili plakat avtoportreta v zmajski podobi. Teden poletnega počitniškega varstva smo namenili srednjeveški temi in reševali bolnega cesarja.

Izvedeni termini počitniških programov:

- **Zimske počitnice: Počitniške coprnije**, 6+, 19.–23. 2. 2024, od 10.00 do 13.00;
- **Poletno počitniško varstvo**, 6+, od 7.30 do 16.30:
 - 1. termin: **Zmaj v mangi: japonski strip**, 1.–5. 7. 2024;
 - 2. termin: **Čudežno zdravilo za cesarja**, 22.–26. 7. 2024;
 - 3. termin: **Zmaj v mangi: japonski strip**, 29. 7.–2. 8. 2024;
- **Jesenske delavnice: Grajske skrivnosti in Friderikove norosti**, 6+, 28.–30. 10. 2024, od 10.00 do 13.00.

Doživljajski programi:

Šola zmajeslovja, pustolovska dogodivščina s profesorjem zmajeslovja, pustolovko in čarodejko, 5+ Ker je zmaj prek različnih zgodb in legend neločljivo povezan z Grajskim gričem in Ljubljanskim gradom ter tudi z Ljubljano, smo na treh pustolovskih dogodivščinah za najmlajše skupaj s profesorjem zmajeslovja in pustolovko spoznavali številne zanimivosti o zmajih (predstavitev življenja in značilnosti različnih zmajev, med katerimi smo izpostavili predvsem ljubljanskega) ter z njimi povezane zgodbe in legende. Program je bil nadgrajen s karakterjem vrhovne čarovnice in čarodejke, ta je mlajša sestra profesorja zmajeslovja in poskrbi za nemalo zapletov in izzivov, ki jih morajo otroci rešiti na zmajskih pustolovščinah.

Izvedeni termin:

- 15. 9. 2024: **Planet zmajev**;
- 13. 10. 2024: **Prerokba o pogubi zmajev**;
- 10. 11. 2024: **Vrhovna čarovnica**.

Noč pravljic na gradu, nočna pravljica dogodivščina, 8+ (s sobote, 9. 3., na nedeljo, 10. 3. 2024) Dogodek je ponudil edinstveno izkustvo poslušanja pravljic, ko se na gradu ugasnejo vse luči in se ta pokaže v vsej svoji čarobnosti. Izvedli bomo srečanje pripovedovanja pravljic s kostumiranimi animatorji in skupaj z otroki preživeli noč za grajskimi zidovi.

Likovne in rokodelske delavnice:

Grajski striparji, tečaj risanja mange: japonski strip v štirih delih, 12+ (20. 1., 27. 1., 3. 2. in 10. 2. 2024)

Manga je japonska zvrst stripa, ki se v zadnjem času uveljavlja tudi pri nas, in tako postaja vse bolj priljubljena in prepoznavna. Po tovrstni stripovski kulturi nas je vodila Anna Sangawa Hmeljak, ki je zaključila študij ilustracije na ALUO in se že dlje časa ukvarja s stripi. Mango nam je predstavila na intuitiven način, saj del njenih korenin sega na Japonsko.

Mentorica: Anna Sangawa Hmeljak

Delavnica izdelovanja pirhov, izdelovanje v tehniki batik (23. 3. 2024)

Izvedli smo delavnico prekmurskih pisank, remenk, z rokodelko Evo Tivadar, ki je prejemnica številnih priznanj in nagrad ter sodeluje na različnih razstavah po Sloveniji in tujini. Udeleženci so spoznali tehniko batik, ki je značilna prekmurska tehnika okraševanja velikonočnih jajc.

Tečaj kaligrafije, tečaj lepopisja v štirih delih (12. 11., 19. 11., 26. 11. in 3. 12. 2024)

V sodelovanju z Mirom Knezom, izkušenim grajskim pisarjem, smo v letu 2024 za vse ljubitelje lepopisja organizirali tečaj kaligrafije; udeleženci so se lahko poučili o osnovnih elementih, iz katerih so sestavljene vse črke v določeni tipografiji, o tem, kako pisati male in velike črke ter številke in ločila, na koncu tečaja pa so z usvojenim znanjem oblikovali kaligrafski izdelek.

Mentor: Miro Knez

Delavnica adventnih venčkov, praznična delavnica (28. 11. 2024)

V predprazničnem času smo organizirali delavnico adventnih venčkov, na kateri je vsak udeleženec ustvaril unikatni adventni venček. S to delavnico ohranjamo slovensko ljudsko izročilo, saj se je adventni venček kot okras in liturgični simbol v Sloveniji uveljavil v 80. letih 20. stoletja, prevzeli pa smo ga od germanskih narodov. Po izročilu naj bi prvi venček v prvi polovici 19. stoletja naredil evangeličanski duhovnik v Nemčiji za otroke v sirotišnici, da bi med njih prinesel veselje in upanje.

Dnevi odprtih vrat in brezplačni dogodki

Prešernov dan, dan odprtih vrat (8. 2. 2024)

Na osrednji slovenski kulturni praznik je Ljubljanski grad tudi v letu 2024 obiskovalcem ponudil brezplačen ogled kulturnih vsebin. Ob tej priložnosti smo pripravili brezplačne vodene ogled:

- **Iskanje zmajevega zaklada**, vodeni ogled za otroke (od 6. leta dalje): 10.00–11.00;
- **Časovni stroj**, vodeni ogled za odrasle: 11.00–12.00;
- **Pobeg viteza Erazma**, vodeni ogled za otroke (od 6. leta dalje): 12.00–13.00;
- **Časovni stroj**, vodeni ogled za odrasle: 13.00–14.00;
- **Friderikove preizkušnje**, vodeni ogled za otroke (od 6. leta dalje): 14.00–15.00;
- **Po Ljubljanskem gradu**, vodeni ogled za odrasle: 15.00–16.00;
- **Varuhinje rek**, vodeni ogled po razstavi za odrasle z Aljo Bulić in Eriko Valenčič: 15.00–16.00.

Kulturni bazar, 20. 3. 2024

V Cankarjevem domu v Ljubljani je v letu 2024 potekal že šestnajsti Kulturni bazar. Prireditev je namenjena javnim zavodom in izobraževalnim ustanovam iz celotne Slovenije, na kateri predstavijo svoje delo na področju kulturno-umetnostne vzgoje. Ljubljanski grad je na svoji stojnici na interaktiven način predstavljal ponudbo pedagoških programov, ki smo jih pripravili za šolsko leto 2023/2024. Veliko poudarka smo namenili promociji dogodkov za otroke in družine, ki jih izvajamo na Ljubljanskem gradu.

Festival Bobri, ljubljanski festival kulturno-umetnostne vzgoje (od 26. 3. do 6. 4. 2024)

Osrednja tema šestnajstega festivala Bobri je bila prepletanje. V Grajskem gledališču smo gostili pripovedovalski dogodek *Calvinove pravljice*, ki je bil izveden v okviru ekipe festivala Bobri. Temo prepletanja smo vključili v pedagoške vsebine in pripravili nov program z naslovom *Strupeno junaštvo*.

Izvedeni programi:

- **Calvinove pravljice**, pripovedovalski dogodek, 3. 4. 2024, 10.00 (za šole);
- **Calvinove pravljice**, pripovedovalski dogodek, 3. 4. 2024, 17.00 (za izven);
- **Strupeno junaštvo**, izkustveno vodstvo z delavnico, 26. 3. 2024 ob 10.00 (za šole);
- **Strupeno junaštvo**, izkustveno vodstvo z delavnico, 5. 4. 2024 ob 17.00 (za izven).

Ta veseli dan kulture, dan odprtih vrat (3. 12. 2024)

Ob obletnici rojstva našega največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, na dan odprtih vrat slovenskih kulturnih ustanov, smo tradicionalno omogočili brezplačen ogled stalnih grajskih vsebin za vse obiskovalce ter vodene ogleda:

- **Pobeg viteza Erazma**, za vrtce in šolske skupine (od 5. leta dalje): 11.30–12.30;

- **Po Ljubljanskem gradu**, vodeni ogled za odrasle: 14.00–15.00;
- **Pobeg viteza Erazma**, vodeni ogled za otroke (za izven, od 6. leta dalje): 16.00–17.00.

Programi za praznovanje rojstnih dni

V Zmajevelem brlogu uspešno izvajamo rojstnodnevne programe, saj namenski prostor omogoča, da lahko ponudbo popestrimo s pogostitvijo v organizaciji Ljubljanskega gradu.

Tematski programi zabavnega in poučnega praznovanja rojstnega dneva »po grajsko«:

- *Viteško zmagoslavje*: viteški rojstni dan (5+);
- *Zarota grajskega prestola*: princeskin rojstni dan (5+);
- *Izginotje zmajske melodije*: zmajski rojstni dan (5+);
- *Turnirski rojstni dan*: zmajski turnir (4+);
- *Friderik in lov na zaporniško številko*: Friderikov rojstni dan (6+).

V letu 2024 smo v sklopu izobraževalnega programa izvedli 59 prireditev, ki se jih je udeležilo 897 obiskovalcev.

Kriterij uspešnosti: Izobraževalni program v letu 2024 ocenjujemo kot zelo uspešen, kar se kaže v številu prodanih vstopnic in razprodanih dogodkov.

Kriterij učinkovitosti: Glede na odzive obiskovalcev ocenjujemo, da smo v skladu z danimi možnostmi dosegli zastavljene cilje za izvedene programe.

Kriterij primernosti: Ocenjujemo, da so vsebine primerne, saj skrbimo za ohranjanje kulturne dediščine, šeg in navad, starih obrti, slovenskega ljudskega izročila ter izvajamo programe, ki bogatijo otroško domišljijo in so povezani s kulturno dediščino Ljubljanskega gradu. Za programe iz leta v leto narašča zanimanje.

Kriterij dostopnosti: Prizadevamo si, da bi s ponujenimi vsebinami pritegnili vse starostne skupine. Pri plačljivih prireditvah ceno vstopnice določimo tako, da je dostopna širšemu krogu obiskovalcev, zato smo ponudili kar nekaj brezplačnih vsebin in prireditev. Za večjo dostopnost si prizadevamo tudi z udeležbo na različnih festivalih ali dnevih odprtih vrat, kakršni so na primer festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri, Prešernov dan in Ta veseli dan kulture.

d. Tradicionalne prireditve

Tradicionalne prireditve na Ljubljanskem gradu so namenjene širšemu krogu ljudi – tudi naključnim domačim in tujim obiskovalcem. Njihova vsebina večinoma temelji na slovenskih običajih in zgodbah, ki so neposredno ali pa tesno povezani z Ljubljanskim gradom, Ljubljano in Slovenijo.

Kratke predstavitev izvedenih prireditev

Lov na pirhe (30. 3. 2024)

Šega iskanja pirhov je danes razširjena po vsej Evropi, pri nas so nekdam na Gorenjskem otrokom skrivali pirhe na vrtu pod grmovjem in tudi v hlevu. V Ljubljani so poleg pirhov otroci dobili tudi darila in knjige, ki so jih starši skrili po kotih sob v stanovanju, v nekaterih meščanskih družinah pa so otroci dobili darila kar v košarici, ki je bila postavljena na mizi. Da bi ohranili stare šege, tradicionalno pripravljamo lov na pirhe, ki jih okoli gradu in v njegovi okolici skrije Friderik. Iskanju pirhov je sledila lutkovno-pripovedovalska predstava, ki jo vsako leto pripravljamo v lastni režiji.

Jurjevanje (23. 4. 2024)

Jurjevanje na Ljubljanskem gradu ima v Ljubljani zelo dolgo tradicijo. Ljubljanci so v preteklosti praznik zaznamovali na dva načina: najprej s slovesno mašo v čast sv. Juriju, zavetniku mesta Ljubljane, nato pa s prijetnim druženjem na Ljubljanskem gradu. Da bi ohranili tradicijo, je bila tudi v letu 2024 v sodelovanju z župnijo sv. Jakoba v Ljubljani na ta dan izvedena sveta maša v Grajski kapeli sv. Jurija.

Grajski piskači (vsaka sobota od 1. 6. do 28. 9. 2024)

Na lesenem podestu, ki je bil speljan okoli Stolpa piskačev (prvič je bil omenjen leta 1544), so grajski piskači vsak dan ob 11. uri zatrobili na tri pozavne in en kornet ter s tem meščanom naznanili, da se bliža 12. ura, tj. ura kosila. Ta običaj je Ljubljanski grad v sodelovanju z javnim zavodom Turizem Ljubljana obudil leta 2010. Tudi v letu 2024 se je projekt izvajal ob sobotah ob 11.30 od junija do septembra.

Program smo izvedli v sodelovanju z Javnim zavodom turizem Ljubljana.

13. Grajski dnevi (18. in 19. 5. 2024)

Z Grajskimi dnevi se tradicionalno spominjamo pomembnega dneva v zgodovini Ljubljanskega gradu: 16. maja 1905 je takratni ljubljanski župan Ivan Hribar v imenu mesta odkupil trdnjavo od

državnih oblasti za 60.200 kron in jo tako rešil pred nadaljnjim propadanjem. V sklopu Grajskih dni smo v letu 2024 že trinajstič izvedli pester brezplačen program, primeren za vso družino.

V soboto, 18. 5. 2024, sta ves dan na glavnem odru, na Grajskem dvorišču, potekala pester program glasbenih in gledaliških uprizoritev ter pester spremljevalni program. Ta dan je zaznamoval krovni naslov **Lov na skrivnosti** s tematsko zgodbo: Odkar je cesar na grad pripeljal skrivnostno skrinjo, so se začela prikazovati najrazličnejša skrivnostna bitja, vile, mistične pošasti in ljudje iz preteklosti. Iz dneva v dan več jih je bilo, poleg tega je bilo vse več tudi preprirov. Celo grajski škratje so se spremenili v črne in postali čisto drugače navihani. V upanju, da bi bilo vse tako kot prej, je cesar velel razglasiti, naj se v soboto, 18. maja, na Ljubljanskem gradu zglasijo vsi, ki bi si upali rešiti tri uganke, ki zaklepajo skrinjo, in razkriti njeno skrivnost. Vsakogar, ki mu je skrinjo uspelo odpreti, je cesar bogato poplačal.

V nedeljo, 19. 5. 2024, smo z viteškimi dvoboji, s plesnimi nastopi v maniri evropskih dvorov iz 14., 15. in 16. stoletja ter s predstavitvijo veččin obrtnikov iz tistega časa pričarali pravo srednjeveško vzdušje. Na ta dan smo tudi na široko odprli grajska vrata in omogočili obiskovalcem brezplačen ogled Ljubljanskega gradu, Razgledni stolp, Virtualni grad, stalno razstavo *Slovenska zgodovina* in Lutkovni muzej.

Izvedeni program po dnevih:

Lov na skrivnosti (18. 5. 2024 od 9.30 do 18.00)

Program na glavnem odru in vodeni ogledi:

- 9.30 **Cesarjevo razkritje skrivnostne skrinje**, pozdravni nagovor in uvod v dogajanje, cesar in črni grajski škratje – Ljubljanski grad in žonglerska skupina Čupakabra;
- 9.40 **Na hribu grad, v njem zaklad**, ulična predstava – žonglerska skupina Čupakabra;
- 10.10 **Vilinski nastop s kostmi**, predstava – Arbadakarba;
- 11.00 **Friderik in lov na zaporniško številko**, pustolovsko vodstvo za otroke od 6. leta;
- 12.00 **Čarovniški nastop** – Čare Mare;
- 12.30–14.00 **Lov na milne mehurčke**, interaktivna delavnica – Teater Cizamo;
- 13.00 **Friderik in grajska skrivnost**, vodeno raziskovanje gradu s pomočjo družinskega vodnika, za otroke od 5. leta;
- 14.15 **Skrivnost v mavričnem mestu**, predstava – Lutke Pika-Poka;

- 15.00 **Kako so škratje z neba dol mavrico potegnili**, interaktivna predstava, žonglerska skupina Čupakabra;
- 15.30 **Kapitan Glista in enooki Jack**, ulična predstava z elementi ognja – Teater Cizamo;
- 16.20 **Cesar se reši skrivnostne skrinje**, cesar, žonglerska skupina Čupakabra in Globus Hystericus;
- 17.30 **Iskre za srečo**, ognjeni spektakel – žonglerska skupina Čupakabra.

- Delavnice in spremljevalni program od 9.00 do 18.00:
- **Lov na skrivnosti – Skrivnostna skrinja**, da bi odklenili skrinjo, v kateri se skriva zmajeva jajce, je bilo treba na dvorišču poiskati tri simbole oziroma tri osebe, ki jih čuvajo (prerokinjo iz run, vilo in alkimista);
- **Dungeons & Dragons**, namizna igra vlog, namenjena je bila tistim obiskovalcem, ki so radi za kratek čas vstopili v svet domišljije;
- **Skrivnostni kotel in delavnica poslikave 3D-figuric**, ustvarjalna delavnica;
- **Maketa fantazijskega sveta**, ogled maket;
- **Poslikava obraza**;
- **Delavnica tatujev**, delavnica;
- **Skrivnostna stena**, animacija;
- **Prerokovanje s staroveškimi simboli – runami**, animacija;
- **Friderikovo kolo sreče**, animacija.

Srednjeveški tabor in Dan odprtih vrat (19. 5. 2024 med 10.00 in 18.00)

Program na glavnem odru:

Srednjeveški tabor, Grajski park: 9.00–18.00

Lokacija: Grajsko dvorišče:

- 9.30 **Slavnostno odprtje ter poklon cesarju Frideriku III. Habsburškemu in njegovi ženi Eleonori Portugalski**;
- 10.00 **Viteški turnir**, nastop – Red kraljevega orla;
- 10.25 **Viteška šola** – KUD Klati vitez.

Lokacija: Grajski park

- 11.30 **Kozlovska sodba v Višnji Gori**, predstava – Teater Cizamo;
- 12.00 **Mečevalski dvoboji**, nastop – Red kraljevega orla;
- 12.25 **Grajski turnir**, nastop – KDIS viteza Gašperja Lambergarja;
- 13.00 **Mestni sodnik**, nastop – Viteški red sv. Nikole;
- 13.20 **Iskanje cekinov**, animacija – Društvo vitezi otoški;
- 14.00 **Vročje zgodbe v grajski senci**, ulična predstava – žonglerska skupina Čupakabra;
- 14.40 **Poslednja bitka**, nastop – Viteški red sv. Nikole;
- 15.05 **Viteški turnir**, nastop – Red kraljevega orla;
- 15.30 **Začarana princeska**, plesni nastop – KUD Galiarda Celje;
- 16.15 **Pravica za Friderika**, ulična predstava – žonglerska skupina Čupakabra;
- 17.10 **Ognjeni spektakel**, predstava – KDIS viteza Gašperja Lambergarja.

Delavnice in spremljevalni program in vodstva:

- 9.00–18.00: srednjeveški tabor s štirinajstimi srednjeveškimi skupinami in animatorji (več kot 100 nastopajočih);
- 11.00 **Časovni stroj**, vodeni ogled po Ljubljanskem gradu;
- 11.00 **Delavnica parfumov** – KUD Galiarda Celje;
- 13.00 **Časovni stroj**, vodeni ogled po Ljubljanskem gradu;
- 13.30 **Delavnica parfumov** – KUD Galiarda Celje.

Zgodba grajske trte

V sklopu prireditev, ki jih sicer izvajamo pod skupno oznako *Zgodba grajske trte*, smo izvedli dve prireditvi, in sicer aprila smo septembra opravili trgatev v Grajskem vinogradu, novembra pa smo priredili tradicionalno *Grajsko martinovanje*.

Izvedeni prireditvi:

- *Trgatev*, 18. 9. 2024,
- *Grajsko martinovanje*, 7. 11. 2024.

Grajska bralnica

Z namenom širitve ponudbe zunaj grajskega obzidja smo obudili projekt grajske bralnice. Med junijem in septembrom, od petka do nedelje, smo ljubiteljem branja, listanja revij in sprostitve omogočili počitek v mirnem, zelenem in prijetnem kotičku v obrambnem jarku. Pop up gostinska

ponudba je dopolnjevala bralnico z izbrano ponudbo. Raznoliko ponudbo knjig smo ponudili obiskovalcem v sodelovanju z Mestno knjižnico Ljubljana.

Božična sveta maša (24. 12. 2024)

V Grajski kapeli sv. Jurija je na sveti večer potekala božična sveta maša. Vodil jo je msgr. Franci Trstenjak, z glasbo pa so jo obogatili pevci Komornega zbora Megaron.

V letu 2024 smo v sklopu tradicionalnih prireditev izvedli 59 dogodkov, za katere je nemogoče oceniti število obiskovalcev, saj so bili večinoma izvedeni na prostem.

Kriterij uspešnosti: Število prireditev v sklopu tradicionalnih prireditev se je v primerjavi s preteklimi leti nekoliko zmanjšalo, vendar kljub temu še vedno od obiskovalcev dobijo pozitiven odziv. Uspešnost izvedbe je pogojena tudi z vremenskimi razmerami, saj večinoma potekajo na prostem.

Kriterij učinkovitosti: Zaradi brezplačnih vsebin v tem sklopu se finančni vložek ne povrne neposredno z vstopnino, vendar so rezultati dolgoročni, saj prireditve zajamejo raznoliko občinstvo, na katero prenašamo védenje o tradiciji in običajih, povezanih z Ljubljanskim gradom, našim mestom in državo.

Kriterij primernosti: Tradicionalne prireditve praviloma izhajajo iz dediščine Ljubljanskega gradu, Ljubljane in slovenskih običajev, kar se je že v preteklosti pokazalo kot zanimivo, predvsem zaradi pozitivnih odzivov obiskovalcev posameznih prireditev.

Kriterij dostopnosti: Večina prireditev, ki so bile izvedene v tem sklopu, je bila brezplačnih, posledično so bile torej široko dostopne.

e. Film

Tradicionalni filmski večeri na Grajskem dvorišču ostajajo eno najbolj priljubljenih in obiskanih poletnih dogajanj v prestolnici in pomemben del njenega kulturnega turizma. Organizatorja *Filma pod zvezdami* sta poleg Javnega zavoda Ljubljanski grad tudi Kinodvor in Mestna občina Ljubljana. V letu 2024 je bil projekt zelo dobro obiskan, zaradi slabega vremena smo od prvotno predvidenih 24 projekcij na Grajskem dvorišču izvedli 19 projekcij. Nadomestne projekcije so bile izvedene naslednji dan v Kinodvoru.

Film pod zvezdami 2024, Grajsko dvorišče, 11. 7.–3. 8. 2024:

- 11. 7.: **Jesensko listje**, predfilm: **Mož, ki ni mogel molčati**,
- 12. 7.: **Nesrečna bitja**,
- 13. 7.: **Varuhi formule**,
- 14. 7.: **Fant in čaplja**,
- 15. 7.: **Pankrt**,
- 16. 7.: predpremiere: **Jutri je še en dan**,
- 17. 7.: **Interesno območje**,
- 18. 7.: predpremiere: **Moja najljubša torta**,
- 19. 7.: **Furiosa: Del sage Pobesneli Max**,
- 20. 7.: **Naključni morilec**,
- 21. 7.: **Popolni dnevi**,
- 22. 7.: **Radikal**,
- 23. 7.: **Ingeborg Bachmann: Potovanje v puščavo**,
- 24. 7.: **Anatomija padca**,
- 25. 7.: Peugeotova premiera: **Drugo dejanje**,
- 26. 7.: **Izzivalci**,
- 27. 7.: **Bartonova akademija**,
- 28. 7.: **Vsi mi tujci**,
- 29. 7.: **Srečno naključje**,
- 30. 7.: predpremiere: **Odrešitev za začetnike**,
- 31. 7.: **Rdeče nebo**,
- 1. 8.: **Okus strasti**,
- 2. 8.: **Priscilla**,
- 3. 8.: predpremiere: **Kneecap**.

Leta 2024 smo v sklopu filmskega programa prikazali 19 projekcij, med njimi štiri predpremiere in eno premiero. Pet projekcij je bilo zaradi slabega vremena odpovedanih. Projekcije si je na Grajskem dvorišču skupno ogledalo 14.868 obiskovalcev. Skupaj z obiskovalci nadomestnih projekcij je bilo gledalcev 15.523.

Kriterij uspešnosti: Od 24 smo na Grajskem dvorišču prikazali 19 projekcij. Pet projekcij smo zaradi slabega vremena odpovedali in nadomestne projekcije izvedli v Kinodvoru.

Kriterij učinkovitosti: Razmerje med vloženimi sredstvi in rezultatom je bilo pozitivno.

Kriterij primernosti: Vsako leto se povpraševanje po filmih, predvajanih na Grajskem dvorišču, povečuje, s tem pa tudi prepoznavnost programa ne samo v prestolnici, ampak tudi širše.

Kriterij dostopnosti: Filmske projekcije si je na gradu ogledalo 14.868 obiskovalcev, v povprečju 782 obiskovalcev na predstavo. Med obiskovalci je bilo opaziti tudi znaten delež tujcev, saj je bila večina filmov v angleškem jeziku s slovenskimi podnapisi.

f. Muzejsko-razstavni program

Muzejsko-razstavni program Ljubljanskega gradu sega na različna področja, a hkrati pomeni zaokroženo celoto, kar obiskovalcem omogoča boljše razumevanje zgodovinskega razvoja gradu ter njegove ožje in širše okolice. Vanj spada šest stalnih postavitev. Stalna razstava *Slovenska zgodovina* pregledno in jedrnato predstavi zgodovinski razvoj območja med Alpami in Jadranom, v letu 2024 vsebinsko in tehnično prenovljeni *Virtualni grad* pa se osredotoča na predstavitev zgodovine in razvoja Ljubljanskega gradu. Stalna postavitve *Kaznilnica* obravnava obdobje, ko je bil Ljubljanski grad preurejen v ustanovo za izvajanje prostostnih kazni, stalna postavitve *Obnova in revitalizacija Ljubljanskega gradu* pa prikazuje obnovo gradu. Lutkovni muzej celostno prikazuje stoletno dediščino in zgodovino lutkarstva na Slovenskem, na razstavi *Grajsko orožje* ob verodostojno rekonstruiranih primerkih spoznamo, kakšno je bilo videti orožje, ki so ga v slovenskem prostoru uporabljali ob koncu srednjega veka. Ljubljanski grad, razstavo *Slovenska zgodovina* in Lutkovni muzej si je mogoče ogledati tudi s sistemom avdiovođenja, ki je na voljo v 15 jezikih.

Muzejsko-razstavni program populariziramo tudi z izvedbo rednega kostumiranega vodenega ogleda *Časovni stroj*, s pustolovsko igro z elementi escape rooma *Grajski pobeg* ter z igrivim družinskim produktom *Friderik in lov na zaporniško številko*, ki ponuja priložnost za raziskovanje Ljubljanskega gradu in Grajskega griča skozi naloge in izzive. Družinskemu raziskovanju gradu je namenjen družinski vodnik *Friderik in grajska skrivnost*.

Izobraževalne ustanove lahko izbirajo med 23 različnimi pedagoškimi programi, ki so namenjeni različnim starostnim skupinam. V nabor programov za šolsko leto 2024/2025 smo kot novost umestili lutkovno predstavo *Friderik in zmaj*, ki je nastala po motivih slikanice *Friderik, zmaj, cesarica in*

legionar in je namenjena predšolskim otrokom in učencem prve triade osnovne šole, ter vodeni ogled in predstavitev slikanice. Po kratkem vodenem ogledu obiskovalce nagovorita mladinski pisatelj Žiga X. Gombač, avtor slikanic o Frideriku, ter sam Friderik, naša grajska podgana in grajski kronist.

Virtualni grad

V letu 2024 tehnično in vsebinsko prenovljeni *Virtualni grad* pomeni nadgradnjo prejšnjih dveh različic filma. V 12-minutni projekciji, ki jo je mogoče spremljati v 15 jezikih in se še vedno osredotoča na zgodovino in razvoj Ljubljanskega gradu, je Friderik, grajska podgana, postavljen v vlogo glavnega pripovedovalca. Zaradi implementacije sodobne tehnologije obiskovalec preteklost ne samo spozna, temveč jo tudi doživi. Preplet tradicije s sodobnostjo ustvarjajo animacija senčnega gledališča in natančne digitalne rekonstrukcije. Celovito izkušnjo zaokrožujejo zvočni elementi, ki obogatijo vizualno predstavo, svetlobni učinki, ki poudarijo ključne trenutke grajskih zgodb, in haptični (tipni) odzivi, ki omogočajo občutenje zgodbe prek posebnih učinkov, kot so sedeži s tresljaji, umetna megla, dež, sneg ... Uporaba stereoskopske projekcije doda globino in obiskovalcem omogoča občutek, da so prav zares tam – v daljni ali nekoliko bližnji grajski preteklosti. Za predšolske otroke in učence prve triade je na voljo skrajšana in vsebinsko prilagojena različica doživetja.

Stalna razstava Kaznilnica

Kaznilnica se s svojo predstavitvijo osredotoča na 19. in začetek 20. stoletja, ko je bil Ljubljanski grad preurejen za potrebe delovanja mestne kaznilnice. Razstava je na ogled v nekdanjih prostorih kaznilniških samic pod dvorano Palacij. Postavitev temelji na prepletu stavbne dediščine samic in vsebin, ki pojasnjujejo vlogo celotnega grajskega poslopja v tem obdobju; sledi konceptu celovite predstavitve zgodovine Ljubljanskega gradu kot neločljivega člena v urbanem razvoju Ljubljane, kompleksa, ki je v stoletjih spreminjal svojo podobo in namembnost. Predstavitev je privlačna predvsem zaradi razstavljenega izvirnega stavbnega pohištva, kronološkega pregleda kaznilniških obdobj in navidezne resničnosti – holograma, ki ga spremlja generirani zvok. Vsebine na razstavi so na voljo v osmih jezikovnih različicah.

Stalna razstava Slovenska zgodovina

Razstava *Slovenska zgodovina* vsebinsko zajema tematsko in geografsko široko območje današnje Slovenije in ima pomembno vlogo, saj obiskovalce usmerja tudi v druge slovenske muzejske ustanove, katerih muzealije jo dopolnjujejo. Gre za temeljit pregled slovenske zgodovine, kulture in etnologije, hkrati pa razstava krepi nacionalno zavest pri domačih obiskovalcih in prepoznavnost Slovenije pri tujih. Vsebine, zanimivo predstavljena multimedijsko, je obiskovalcem na voljo v šestih

jezikih (prek sistema avdiovođenja v 15 jezikih), ogled pa je prilagojen tudi gibalno in senzorno oviranim.

Lutkovni muzej

Stalna razstava Lutkovnega muzeja s podnaslovom »Podobe slovenske lutkovne umetnosti, 1910–1990«, ki smo jo odprli 26. maja 2015, celostno prikazuje stoletno dediščino slovenskega lutkarstva. Postavljena je v dveh sklopih. Prvi je namenjen začetkom lutkovne umetnosti na naših tleh in njenemu razvoju do leta 1968, ko je umrl Jože Pengov, prvi ravnatelj Mestnega lutkovnega gledališča Ljubljana, v drugem pa sta prikazana razvoj in modernizacija slovenskega lutkarstva, pri katerih so sodelovali tudi sodobni literarni in likovni ustvarjalci. Stalno postavitve vsebinsko dopolnjujejo eksponati iz sodobnih lutkovnih predstav. Razstava je zasnovana interaktivno. Poleg multimedijskih vsebin so obiskovalcem na voljo lutkovni odri, kjer se lahko preizkusijo v oživljanju marionet ter ročnih in senčnih lutk. Vsebine so na voljo v petih jezikih (prek sistema avdiovođenja v 15 jezikih) in so dostopne tudi gibalno in senzorno oviranim obiskovalcem.

Obnova in revitalizacija Ljubljanskega gradu

Na stalni postavitvi v Spodnjem lapidariju je predstavljeno fotografsko gradivo, opremljeno z ustreznimi komentarji, ki prikazuje obnovo in revitalizacijo Ljubljanskega gradu. Proces je potekal v treh fazah: raziskave, obnova in revitalizacija. Gradivo, ki je na ogled, je iz arhivov arhitekturnega biroja Ambient, ki so ga v šestdesetih letih 20. stoletja na javnem razpisu izbrali za projektanta obnove.

Grajsko orožje iz poznega srednjega veka

Na razstavi v pritličju Peterokotnega stolpa lahko obiskovalci ob verodostojno rekonstruiranih primerkih, razstavljenih v Erazmovem stolpu Ljubljanskega gradu, spoznajo, kakšno je bilo videti orožje, ki so ga v slovenskem prostoru uporabljali ob koncu srednjega veka. Postavitve je umeščena na Ljubljanski grad, ki je kot vojaška utrdba dolga stoletja varoval mesto in pokrajino pod seboj. Za njegovim obzidjem je domovala tudi velika orožarna, v kateri so hranili raznovrstno bojno opremo, topništvo, strelivo in druge potrebščine za obrambo dežele. Od te vojaške opreme so se ohranili le skromni ostanki. Vsebine na razstavi so na voljo v štirih jezikovnih različicah.

Kriterij uspešnosti: Zaradi celovite in kakovostne predstavitve premične in nepremične kulturne dediščine ocenjujemo programski sklop kot uspešen.

Kriterij učinkovitosti: Vsebine tega programskega sklopa so dobro obiskane, ogledajo si jih številni posamezniki ter tudi organizirane turistične in šolske skupine. Učinkovitost se je povečala tudi s tehnično in vsebinsko prenovljenim Virtualnim gradom.

Kriterij primernosti: Glede na dejstvo, da stalne postavitve na Ljubljanskem gradu predstavljajo široko področje kulturne dediščine in imajo veliko pedagoško vrednost, hkrati pa pomenijo dodano vrednost v celotni kulturni ponudbi, je primernost tega programskega sklopa očitna.

Kriterij dostopnosti: Ocenjujemo, da je muzejsko-razstavni program med vsemi programskimi sklopi najdostopnejši, saj je obiskovalcem na voljo vse dni v letu. Zajema vse starostne skupine, z izvedbo pedagoških programov, ki se vsebinsko navezujejo na različne teme, pa smo poseben učinek dosegli pri predšolskih in osnovnošolskih otrocih ter pri srednješolcih. S sistemom avdiovođenja v slovenskem in 14 tujih jezikih je programski sklop široko dostopen za domače in tuje obiskovalce.

g. Hostel Celica

V letu 2024 smo v Hostlu Celica uspešno izvedli 108 kulturno-umetniških in družabnih dogodkov ter 22 vodenih ogledov Hostla Celica ter območja AKC Metelkova mesto, vsi dogodki pa so bili dobro obiskani. Najbolje obiskani so bili dogodki v poletnih mesecih, predvsem koncertni cikel *Celica špila*, ki smo ga v letu 2024 uspešno izpeljali že tretjič, v koncertnem ciklu pa smo predstavili nabor domačih in tujih alternativnih zasedb. V letu 2024 smo okrepili sodelovanje z Erasmusovimi študenti iz različnih držav, s katerimi dvakrat na mesec organiziramo *Language Café* – družabni dogodek, namenjen predvsem tujim študentom na izmenjavi.

GLASBA

Sozvočja sveta

V letu 2024 smo v sodelovanju s KUD Sestava izvedli 48 koncertnih torkov v ciklu Sozvočja sveta. Torkovi glasbeni večeri so bili tudi v lanskem letu dobro obiskani, predvsem v spomladanskih in poletnih mesecih, ko smo koncerte lahko izpeljali na zunanjem prizorišču.

Izvedeni koncerti:

- 9. 1.: **Gospel Light;**
- 16. 1.: **Leon Matek;**

- 23. 1.: **Bossanoga;**
- 30. 1.: **Štorije z mora – Valter Milovan Maer;**
- 6. 2.: **Sozvočja Slovenije;**
- 13. 2.: **Quimbara;**
- 20. 2.: **Yatanu;**
- 27. 2.: **Katxa Kukaratxa;**
- 5. 3.: **Alice in Wonderband;**
- 12. 3.: **Alexandria Rising;**
- 13. 3.: **Kavč festival;**
- 26. 3.: **Vito Marenče Flamenco Duo;**
- 2. 4.: **Teo y la Mar;**
- 9. 4.: **Samo Kutin in Boris Magdalenc;**
- 16. 4.: **Nakana;**
- 23. 4.: **Yani Pearl & Martin Martis;**
- 7. 5.: **Intima;**
- 14. 5.: **Nova Schola Labacensis;**
- 21. 5.: **Tomaž Hostnik;**
- 28. 5.: **Autento;**
- 4. 6.: **Festival Godibodi;**
- 11. 6.: **Ruža Reda;**
- 18. 6.: **Nebovid – Hybrid;**
- 2. 7.: **Divje jezero;**
- 9. 7.: **Kantfest International;**
- 16. 7.: **Madela;**
- 23. 7.: **ODD – Gaja Sušelj Toby Kuhn;**
- 30. 7.: **Subhira Quintet;**
- 6. 8.: **Zhlehtet;**
- 13. 8.: **Duplina;**
- 20. 8.: **Quimbara & Ricardo Luque;**
- 27. 8.: **Baklava & Elena Hristova;**
- 3. 9.: **Etno zbor Ljelje;**
- 10. 9.: **Nova Schola Labacensis;**

- 17. 9.: **Aritmija;**
- 24. 9.: **Noreia;**
- 1. 10.: **JRB;**
- 8. 10.: **Zgodbe na pih;**
- 15. 10.: **Primož Vidovič & Matjaž Balažic;**
- 22. 10.: **3TONE;**
- 29. 10.: **Mile Đurđević Žojan;**
- 5. 11.: **Ana Kravanja & Ryuzo Fukuhara;**
- 12. 11.: **Miha Petric & Ravi Shrestha;**
- 19. 11.: **Dolina odmeva;**
- 26. 11.: **Iztok Koren;**
- 2. 12.: **Koncert v spomin Ljubenu Dimkaroskemu;**
- 10. 12.: **Fiddle Gang Jam;**
- 17. 12.: **Gospel Light.**

Celica špila

V juliju, avgustu in septembru smo tretje leto zapored organizirali koncertni cikel *Celica špila*. Namen cikla je domačemu in tujemu občinstvu predstaviti najzanimivejše ter najbolj raznolike glasbene zasedbe iz Slovenije in tudi iz tujine, prav tako pa si želimo postati mednarodno uveljavljeno poletno koncertno prizorišče. V letu 2024 smo izvedli 10 koncertov domačih in tujih zasedb, koncerti pa so bili odlično obiskani. V sodelovanju z ljubljansko mikropivovarno Tektonik pa smo v ta namen okrepili tudi našo gostinsko ponudbo, saj so ekskluzivno za naše dogodke zvarili pivo Celica špila.

Seznam koncertov:

- 4. 7.: **Mother Vulture + Timekeeper**
- 11. 7.: **Ni + U\$IL;**
- 18. 7.: **Jacuzzi Kral + Majkun;**
- 25. 7.: **John Moods + Lev B Marn;**
- 1. 8.: **Plesni + Bregove Dere;**
- 8. 8.: **Borben Dallas & His Filipino Cupids + Suzi Soprano;**
- 22. 8.: **Hoba + Ambra;**
- 29. 8.: **Nemanja;**
- 5. 9.: **AUA + Moving as a Giant;**

- 19. 9.: **The Canyon Observer.**

RAZSTAVE

V letu 2024 smo v galerijskem prostoru in osrednjem hodniku Hostla Celica izvedli 10 likovnih razstav.

Seznam razstav z datumi odprtja:

- 6. 2.: **Mitja Ficko: Moj mali ZOO**, v sodelovanju s KUD Sestava;
- 12. 3.: **Pako Silverhair: Modra svetloba**, v sodelovanju s KUD Sestava;
- 16. 4.: **Nea Likar: Alba**;
- 21. 5.: **Miklavž Komelj: Sublimno ne potrebuje sublimacij**, v sodelovanju s KUD Sestava;
- 18. 6.: **LJ-PEF-MB: 2024**, v sodelovanju s KUD Sestava;
- 25. 7.: **Maša Kores: Pravljična utopija**;
- 27. 8.: **Žuželke skozi znanstveno in umetniško opazovanje**, v sodelovanju s KUD Sestava;
- 1. 10.: **Milan Erič Miha**, v sodelovanju s KUD Sestava;
- 12. 11.: **Alja Košar in Domen Dimkovski: Dva svetova, ena krajina III**;
- 10. 12.: **Janez Suhadolc: S poti**, v sodelovanju s KUD Sestava.

IZOBRAŽEVANJE

V sklopu izobraževalnih vsebin smo v Hostlu Celica v letu 2024 organizirali vodene ogledе, potopisna predavanja v sklopu cikla *Potopisni ponedeljki*, večere kratkih filmov v sodelovanju s Transit Dokubazaar – neodvisnim ljubljanskim festivalom dokumentarnih filmov, v organizaciji s KUD Sestava pa smo izvedli tudi več delavnic in literarnih večerov.

Potopisni ponedeljki

V letu 2024 smo ponovno organizirali cikel popotniških predavanj *Potopisni ponedeljki*, obiskanost pa je še vedno dobra, zato načrtujemo tovrstna predavanja tudi v naslednji sezoni. V letu 2024 smo pripravili 16 potopisnih predavanj.

Seznam predavanj:

- 8. 1.: Šrilanka;
- 15. 1.: Od Slovenije do Lofotov;
- 12. 2.: Francoska Polinezija;
- 19. 2.: Bolgarija;
- 4. 3.: Kirgizistan in Uzbekistan;
- 11. 3.: Irska;
- 25. 3.: Namibija;
- 8. 4.: Avstralija;
- 15. 4.: Bolivija;
- 22. 4.: Miami;
- 7. 10.: Japonska;
- 14. 10.: Vietnam in Kambodža;
- 18. 11.: S kolesom po Afriki;
- 2. 12.: Mongolija;
- 9. 12.: Uzbekistan;
- 16. 12.: Antarktika.

Predavanja, literarni in filmski večeri

V letu 2024 smo v sodelovanju s KUD Sestava ter Transit Dokubazaar izvedli 15 raznolikih izobraževalnih dogodkov, s katerimi smo nagovarjali predvsem domače občinstvo ter tako obogatili kulturno-izobraževalno ponudbo Hostla Celica.

Seznam dogodkov:

- 13. 2.: Predstavitev in pogovor ob izidu knjige Alenke Koželj: Solznice;
- 14. 2.: Dondes: Petra Hladnik: Obnovitev in ohranjanje mokrotnih habitatov;
- 26. 3.: Pesnice o pesnicah: Neža Vilhelm: Sotto Voce;
- 10. 4.: Večer češkega, poljskega in slovaškega kratkega filma;
- 17. 4.: Dondes: misel in izkušnja Boštjana Anka;
- 24. 4.: Pesnice o pesnicah: Andreja Vidmar: Iz nedotika;
- 6. – 8. 6.: Ljubljana International Short Film Festival 2024;
- 19. 6.: Pesnice o pesnicah: Meta Blagšič: Ptice si pripenjam na prsi;
- 28. 8.: Pesnice o pesnicah: Danica Križanič Mueller: Čez;

- 23. 9.: **Literarni večer ob 85. obletnici Janeza Premka;**
- 9. 10.: **Jovica Ivanovski: promocija knjige Ostanite še malo;**
- 10. – 12. 10.: **Ljubljana International Short Film Festival 2024;**
- 24. 10.: **Pesnice o pesnicah: Petra Koršič: Zlato jajce;**
- 19. 11.: **Pesnice o pesnicah: Barbara Korun: Vnazaj;**
- 5. 12.: **Pesnice o pesnicah: Miljana Cunta: Nekajkrat smo zašli, zdaj se vračamo.**

Drugo

V letu 2024 smo izvedli tudi devet dogodkov, ki ne spadajo v nobeno kategorijo. Gre izpostaviti tudi *Language café*, ki ga v sodelovanju z Erasmusovimi študenti organiziramo dvakrat na mesec.

Seznam dogodkov:

- **Zapojte z nami po primorsko – glasbena delavnica;**
- **Marino Kranjac: svet istrskih tradicijskih glasbil – glasbena delavnica;**
- **Pevske delavnice z Rožančevimi fantjiči – glasbena delavnica;**
- **Ko bi bil jaz cesar, kralj – glasbena delavnica;**
- **Pripovedovalska budnica Radia Študent;**
- **Modni bazar v Hostlu Celica – izmenjevalnica;**
- **Luna Gitana – flamenko nastop;**
- **Pkd Coraviento – flamenko nastop;**
- **Language café (dvakrat na mesec).**

Vodeni ogledi

Vodeni ogled *Umetniška svoboda* je še vedno dobro obiskan del turistične ponudbe Hostla Celica, namenjen predvsem učencem tretje triade, srednješolcem in študentom, ki jih zanimata alternativna preobrazba in ponudba nekdanjih vojaških zaporov. V letu 2024 smo imeli 22 skupin ter 618 udeležencev vodenega ogleda *Umetniška svoboda*.

V letu 2024 smo v Hostlu Celica izvedli 130 prireditev, ki se jih je udeležilo 4800 obiskovalcev. V to številko niso vključeni obiskovalci razstav, saj je njihovo število nemogoče določiti.

Kriterij uspešnosti: Glede na naraščajoče in vračajoče se občinstvo v primerjavi s preteklimi leti lahko ta programski sklop označimo kot uspešen.

Kriterij učinkovitosti: Finančni vložki, potrebni za izpeljavo programa, se v osnovi ne pokrijejo, tudi zaradi dejstva, ker so vse prireditve brezplačne. Dodano vrednost v izvedbi programa na tej lokaciji vidimo predvsem v dejstvu, da nam je tudi v letu 2024 uspelo ohraniti in nadgraditi sloves Hostla Celica kot ene izmed točk živahnega kulturnega dogajanja.

Kriterij primernosti: V Hostlu Celica smo pripravili prireditve, ki nagovarjajo mlajšo in srednjo generacijo. Ta Hostel Celica dojemamo kot odprt prostor ustvarjalnosti in se zaradi tega rada vračamo na to prizorišče. Primernost se je povečala tudi na račun večjega deleža obiskovalcev, ki so bili hkrati nastanjeni v hostlu.

Kriterij dostopnosti: Glede na raznoliko domače in tudi tuje občinstvo ter predvsem zaradi dejstva, da so bile vse izvedene prireditve brezplačne, menimo, da je kriteriju dostopnosti povsem zadoščeno.

h. Število medijskih objav

V letu 2024 smo v medijih zaznali 3351 člankov, ki se nanašajo na celotno delovanje Javnega zavoda Ljubljanski grad (na kulturno-umetniškem in tudi na turističnem področju, ki vključuje tudi namestitveno dejavnost v Hostlu Celica in studiih Na Stolbi).

4.3.1.2 Javni prevoz potnikov s tirno vzpenjačo

V letu 2024 smo opravili redni večletni posebni pregled. V času izvedbe del ni bilo obratovanja, obiskovalce se je na grajski grič prepeljalo z nadomestnim prevozom. Skupaj beležimo 344 dni obratovanja tirne vzpenjače in 575.222 prepeljanih potnikov, kar je za 31.773 več kot v letu 2023.

Obratovalni čas tirne vzpenjače se je prilagajal odpiralnemu času Ljubljanskega gradu:

- 9:00–19:00 januarja, februarja, marca, aprila, oktobra, novembra in decembra,
- 9:00–22:00 maja, junija, julija, avgusta in septembra.

Vse leto so se izvajala redna vzdrževalna dela na napravi, ki se opravljajo v skladu z Zakonom o žičniških napravah za prevoz oseb, standardom SIST EN 1709 in navodili proizvajalca naprave (Garaventa).

V letu 2024 smo opravili redni večletni posebni pregled naprave, kjer:

- so se pregledali dinamično obremenjeni deli na kabini in protiuteži,
- se je posodobilo računalniško krmiljenje,
- obnovilo in zamenjalo nekatere elektronske elemente,
- se je obnovilo podvozje kabine,
- se je obnovila korozijska zaščita na kabini in protiuteži.

Glede na načrtovani program dela za leto 2024 beležimo nekatera odstopanja pri končnem poslovnem izkazu:

- za 3 odstotke več opravljenih prevozov potnikov;
- za dobrih 4 odstotke večji prihodek iz prodaje vozovnic;
- zmanjšanje dotacij,
- zmanjšanje stroškov dela,
- zmanjšanje stroška uprave in splošnih stroškov,
- zmanjšanje stroškov investicijskega vzdrževanja,
- zmanjšanje stroška posebnega večletnega pregleda, saj zajema samo izvedbo.

Rezultat izkaza poslovnega izida izvajanja gospodarske službe prevoza potnikov s tirno vzpenjačo je prikazan v spodnji tabeli.

	REALIZACIJA 2023	REALIZACIJA 2024	NAČRT 2024	Realizacija 2024 Načrt 2024
Št. potnikov	543.449	575.222	559.752	103 %
Prihodek od prodaje	1.653.113	1.758.540	1.686.175	104 %
Transfer za posebni pregled	0	199.957	450.000	/
Drugi prihodki MOL plače ZZZS, zavarovalnica ...	40.886	142.874	50.000	/
PRIHODKI SKUPAJ	1.693.999	2.101.370	2.186.175	

Stroški dela	336.658	371.644	390.523	95 %
Stroški obratovanja, splošni stroški, oprema in amortizacije	1.032.997	1.072.538	1.200.000	89 %

Strošek posebnega večletnega pregleda	80.400	327.135	369.600	89 %
Investicijsko vzdrževanje	92.369	111.178	102.530	108 %
STROŠKI SKUPAJ	1.542.424	1.882.495	2.062.653	
Poslovni izid	151.575	218.876	123.522	

Tabela 1: Izkaz poslovnega izida izvajanja gospodarske javne službe prevoza potnikov s tirno vzpenjačo

4.3.1.3 Oddajanje prostorov v upravljanju

V letu 2024 je bilo v prostorih Ljubljanskega gradu izvedenih 118 različnih poslovnih in protokolarnih dogodkov drugih organizatorjev. Med tipi dogodka so prevladovali stoječe in sedeče pogostitve, poslovne konference ter srečanja, organizatorji pa so prihajali iz Slovenije in tudi iz tujine. Dogodki so se izvajali vse leto, več pa jih je bilo izvedenih od marca do junija ter od septembra do sredine decembra. Opazili smo povečano povpraševanje v novembru, ki je bil pretekla leta manj zanimiv za organizatorje, kar je skladno z lansko napovedjo o manjši izrazitosti sezonskosti dogodkov. Decembra so že tradicionalno prevladovala predvsem poslovna praznična druženja.

Veseli dejstvo, da je vedno več organizatorjev, ki se na grad vračajo, s tem pa nekateri dogodki počasi pridobivajo status »tradicionalnih«. Na število dogodkov so v začetku leta vplivala tudi nekatera dela, predvsem obnova in sanacija vstopnega mostu ter večji remont tirne vzpenjače. Novost za najemnike grajskih prostorov pa je bila tudi uvedba plačljivega javnega parkirišča, saj se je s tem za njih spremenil parkirni režim. Med letom ta sprememba ni imela večjega vpliva na dogodke, saj smo poskrbeli tudi za uvedbo alternativnih prevozov z avtobusi na metan Ljubljanskega potniškega prometa (v nadaljevanju: LPP).

Kot predvideno se je nadaljeval trend rasti in povpraševanj po večjih konferencah oziroma poslovnih srečanjih v mednarodnem kontekstu. Na tem področju še naprej sodelujemo s Turizmom Ljubljana, turističnimi agencijami ter ohranjamo članstvo v Kongresnem uradu Slovenije. Konec leta smo obnovili status »Posebnega prizorišča«, kar je še dodatna potrditev, da bomo tudi v prihodnje privlačna lokacija za organizatorje dogodkov. Poleg lokacije, edinstvenih dvoran, vzdušja in bogate tehnične opreme dvoran ti cenijo tudi pomoč in nasvete izkušene ekipe pri pripravi ter izvedbi svojih dogodkov. Prenovljene dvorane, sodobna oprema in usposobljeno osebje – vsak na svojem področju – so zagotovili, da so bili tudi najzahtevnejši dogodki izpeljani na zelo visokem nivoju.

Med pomembnejšimi, javno odmevnimi dogodki velja izpostaviti uvodni večer enega najprestižnejših dogodkov v svetu luksuznega turizma – *Virtuoso Chairman's Event*, ki ga je v letošnjem letu gostila

Slovenija in ki je na Ljubljanski grad in v Slovenijo pripeljal najvplivnejše svetovalce in organizatorje luksuznih potovanj. Drugi pomembni dogodek s področja industrije srečanj je bila podelitev nagrad za najboljši dogodek v regiji *Conventa Best Event award*. Grad ostaja privlačna lokacija tudi za vinske dogodke, tokrat za degustiranje ob obisku svetovno znanega izdelovalca kozarcev *Maximiliana J. Riedla*. Med pomembnejšimi kulturnimi in družbenimi dogodki je tudi zaključni večer letnega srečanja mreže ECSITE (*European Network of Science Centers and Museums*), ki povezuje evropsko mrežo muzejev in centrov znanosti. V grajskih dvoranah je Zavarovalnica Triglav ponovno podelila priznanja *Mladi upi*, Smučarska zveza Slovenije pa oktobra predstavila svojo reprezentanco.

Že tradicionalno so na Grajskem dvorišču potekali večji in zahtevnejši dogodki, kot je junijski koncert Ansambla Saša Avsenika, ki je bil tudi tokrat razprodan. V avgustu pa je bil uspešno izveden 17. festival stand-up komedije Panč organizatorja Ceh za smeh.

Kot imetniki certifikata Zeleni ključ smo si tudi pri dogodkih, ki so jih pripravili zunanji organizatorji, prizadevali za upoštevanje trajnostnih usmeritev. Kot posebej uspešno lahko označimo uporabo tirne vzpenjače, k čemur redno spodbujamo organizatorje, ter poslovno sodelovanje z LPP, ki smo ga uvedli leta 2022, ko smo prvič organizirali prevoz z do okolja prijaznejšimi avtobusi na metan. Rešitev je postala priljubljena predvsem pri tujih organizatorjih oziroma dogodkih, ki potekajo zunaj obratovalnega časa tirne vzpenjače ali v primeru večjega števila obiskovalcev. »Zelene« možnosti so se uveljavile kot lepa dodana vrednost pri odločitvi o lokaciji.

Med letom smo si prizadevali tudi za zmanjševanje presežka hrane, ki ostaja po dogodkih. Okrepili smo komunikacijo z izvajalci gostinskih storitev (cateringi) ter v sodelovanju z organizatorji prevzeli zeleno pobudo pri ravnanju z ostanki (posode za obiskovalce, hrana, ki bi bila zavržena, se raje poje za malico itd.). Stremeli smo tudi k manjši uporabi materialov za enkratno uporabo. Zavedamo se, da so prireditve eden večjih proizvajalcev odpadkov, zato smo v letu 2024 preizkusili tudi nova orodja za spremljanje trajnosti dogodkov in poročanje o njih (Planet Positive Event).

V letu 2024 smo se udeležili več izobraževanj na temo trajnosti, inovacij in povezovanja na področju organizacije dogodkov. Februarja pa smo bili že tradicionalno del največje poslovne borze na področju industrije srečanj v Novi Evropi – Convente, kjer smo uspešno skrbeli za promocijo grajskih dvoran ter izmenjali kontakte z organizatorji večjih dogodkov in konferenc iz vsega sveta.

4.3.2 Druge dejavnosti, namenjene izvajanju dejavnosti javne službe

4.3.2.1 Turistična dejavnost

Tudi v letu 2024 je bilo občutiti vpliv posameznih mednarodnih in domačih dogajanj na turistične tokove (vojne, energetska kriza, inflacija, draginja, vremenske razmere, politične razmere ...). Ljubljanski grad je ohranil in utrdil svoj položaj med najbolj prepoznavnimi in obiskanimi slovenskimi kulturnimi in turističnimi znamenitostmi doma in v tujini. V letu 2024 se je nadaljeval trend rasti pri številu prehodov, številu prodanih vstopnic, prihodkih od prodanih vstopnic, povprečni ceni prodane vstopnice. Letu 2019, ki je bilo najuspešnejše od samostojnega poslovanja javnega zavoda, smo se po nekaterih parametrih že zelo približali, po nekaterih pa ga celo presegli.

Zabeležili smo 1.265.657 prehodov, kar je za šest odstotkov več kot leto poprej. V strukturi obiskovalcev se je še povečal delež tujih obiskovalcev, ki sedaj znaša 79 odstotkov. Sodeč po statistiki prodanih turističnih vstopnic so prevladovali obiskovalci iz Italije, Nemčije, ZDA, Velike Britanije, Hrvaške, Francije in Španije.

Povprečna vrednost prodane vstopnice se je v letu 2024 dvignila glede na leto 2023. Nadaljeval se je trend rasti števila napovedi turističnih agencij in upada odpovedi skupin. Spremembe pri turističnih skupinah so bile zaznane kot zmanjševanje števila obiskovalcev v posameznih skupinah. Se je pa tudi ta trend glede na leto poprej umiril. Ker so se potovalne navade spremenile, je bilo še vedno zaznati več napovedi v zadnjem trenutku, tako imenovanih last minute najav. Skupine gostov s križark so se še dodatno povečale, obetavne pa so tudi napovedi za leto 2025.

Delež obiskovalcev, ki so kupili katero od grajskih vstopnic, je v letu 2024 znašal 67 odstotkov.

Zaradi zaznanih trendov nakupa vstopnic »on line« prek mednarodnih posrednikov smo omogočili nakup vstopnic za posamezne grajske vsebine tudi na spletni prodajni platformi Viator – Trip Advisor in GetYourGuide.

Ker so turistične agencije napovedale povečan obisk in da bi zagotovili dostopnost ves čas in vse dni v letu, smo nadaljevali projekt vzpostavitve portala B2B, s katerim želimo tehnološko posodobiti poslovne procese in olajšati poslovanje s turističnimi agencijami in drugimi ponudniki turističnih storitev.

V letu 2024 smo se udeležili najpomembnejših sejmov, borz in delavnic s področja turizma v Sloveniji in Evropi:

- januar: turistična borza FITUR v Madridu;
- februar: poslovna mednarodna borza Conventa;
- marec: turistična borza ITB v Berlinu;
- marec: turistična delavnica v organizaciji STO v Københavnu;
- marec: turistična delavnica v organizaciji STO v Rigi;
- maj: turistična borza SIW na Bledu;
- avgust: Blejski strateški forum;
- september: turistična borza IFTM v Parizu;
- oktober: turistična delavnica v organizaciji USTA NOVA, d. o. o., v Beogradu;
- november: turistična borza WTM v Londonu;
- november: Dnevi slovenskega turizma 2024.

Ponudbo turističnih produktov smo v letu 2024 razširili z dvema novima doživetjema:

- *Piknik med Grajskimi trtami*: vodeni ogled s posebnim kulinarčnim doživetjem v Grajskem vinogradu;
- *Mestni oddih med grajskimi zidovi in trtami*: tridnevni romantični oddih, namenjen pretežno parom, na katerem gosta spoznavata bogato grajsko zgodovino, se po grajsko razvajata s kulinarčnimi dobrotami slovenske kuhinje, uživata na pikniku ob izbranih lokalnih dobrotah in okušanju grajskega vina v čarobnem Grajskem vinogradu, prenočita v studiu Friderik ali Eleonora, kjer si preteklost podaja roko s sedanjostjo in se začne nov dan z grajsko kavo in rogljičkom v skoraj domači dnevni sobi Grajske kavarne.

Nadaljevali smo promocijo in izvajanje kulinarčnega doživetja *Kulinarčni časovni stroj*, ki ga pripravljamo v sodelovanju z grajskimi kuharskimi chefi iz Restavracije Strelec, Gostilne na Gradu, Grajske vinoteke in Grajske kavarne. Produkt sledi trendom »zeleno, butično, lokalno in avtentično« ter ima močno izraženo izkustveno noto, zato smo ga prijavili na Edinstvena doživetja Slovenije, kjer je prejel nagrado sejalec 2024.

Prav tako smo nadaljevali promocijo in izvajanje Senior paketa, posebnega paketa za upokojence, ki želijo doživeti Ljubljano nekoliko drugače. Paket pripravljamo v sodelovanju z LPP in restavracijo Vodnikov hram.

Tudi v letu 2024 smo pozornost namenili aktivnostim in dogodkom v Grajskem vinogradu, kjer smo v poletnih mesecih nadaljevali z *Večerjo v vinogradu* v sodelovanju s chefom Igorjem Jagodicem, prejemnikom Michelinove zvezdice.

Tudi za obstoječe pokrovitelje smo pripravili nekaj druženj. Septembra smo organizirali tradicionalno grajsko trgatev ter v novembru nadaljevali z martinovanjem, kjer smo pokrovitelje grajskih trt razvajali z novim letnikom Grajskega vina, makroni, narejenimi iz Grajskega vina, ter prvič tudi Grajskim tropinovcem.

S Turizmom Ljubljana smo sodelovali pri projektu *Teden ljubljanskega turizma*, ki je potekal med 23. in 29. septembrom. V sklopu projekta smo pripravili posebne vodene ogleda za domače obiskovalce, ki so si imeli priložnost ogledati tiste grajske prostore, ki niso vse leto odprti za javnost, spadajo pa v celoto ponudbe Ljubljanskega gradu. Ob svetovnem dnevu turizma, 27. septembra, smo želeli na široko odpreti vrata Grajskega vinograda in tam priredili Dan odprtih vrat, vendar nam vreme ni bilo naklonjeno. Obiskovalcem, ki so kupili grajske vstopnice, smo tisti dan podarili še avdiovođenje. Na ta dan – zadnji petek v septembru – je bila vsem obiskovalcem na voljo tudi enotna znižana cena povratne vozovnice za tirno vzpenjačo. Kot upravitelji Hostla Celica smo ponudili tudi vodena ogleda tega edinstvenega objekta v našem mestu.

V letu 2024 smo na področju oglaševanja delovali bolj na produktni ravni, saj smo leto prej izpeljali večjo korporativno kampanjo z novim sloganom. Tega smo v prejšnjem letu prelili k večjim turističnim produktom, ki smo jih predstavljali na tujem in tudi na domačem trgu, kljub temu pa nekatera dolgoročna partnerstva ohranjamo kot temelj, ki ga želimo vsako leto le še izpopolniti, nadgraditi (AP Ljubljana, Fraport Slovenija ipd.). Že tradicionalno smo oglaševali na klopih na Obali in digitalno komunicirali vse leto. Na italijanskem trgu nas je zastopal Lovely Trips. V tisku smo se pojavljali redko (Alpen Adria, Petit Fute). Eden izmed tiskanih oglasov je bil tudi na pahljači, ki so jo obiskovalci Ljubljanskega gradu zelo dobro sprejeli, svojo, personalizirano pahljačo, pa smo uporabljali na večjih sejnih kot promocijsko gradivo Ljubljanskega gradu.

ASTA Worldwide Destination Guide 2024-2025: digitalna publikacija ASTA

Petit Fute 2024-2025

Klopi na obali, sezona 2023

Oglas za pahljačo Hello Ljubljana, leto 2024

4.3.2.2 Zaroke, sklepanje zakonskih in partnerskih zvez

Ljubljanski grad je uradni prostor za sklepanje zakonskih zvez. Zaradi večmesečne stavke upravnih enot je bilo v letu 2024 opravljenih 324 poročnih obredov, kar je manj kot leta 2023.

Največ poročnih obredov je bilo maja in junija, ko se vpliv stavke še ni občutil. Zaznali smo večje povpraševanje po cerkvenih poročnih obredih. Prednost Grajske kapele sv. Jurija je ravno v tem, da ponuja intimnost pri obredih, hkrati pa parom ponuja izvedbo civilnega in cerkvenega poročnega obreda na enem mestu. To je privlačno za poročne pare in tudi za goste pri pripravi in izvedbi celotnega dogodka.

Izvedli smo tudi nekaj zarok in slavi. Ponudbo poročnih obredov smo promovirali na spletni strani in z zakupom ključnih besed v okviru Google Grants. Gre za vzorčni primer oglaševanja v eni izmed poročnih publikacij, ki so bile distribuirane po upravnih enotah po celotni Sloveniji.

Oglas v Poročnem informatorju.

4.3.2.3 Grajska trgovina Friderik

Grajska trgovina Friderik je z letom 2024 vstopila v sedmo leto poslovanja. V primerjavi z letom 2023 se je promet v letu 2024 povečal za 23 odstotkov. Med letom smo v prodajo vključili zajetno

število novih izdelkov. V procesu idejnega in samega razvoja smo upoštevali smernice trajnosti ter samo poreklo, kjer smo podpirali lokalne in slovenske podjetnike, oblikovalce in izdelovalce.

Med letom smo v prodajo vključili nove izdelke, med njimi so bili najuspešnejši 3D-magneti, narejeni iz reciklirane plastike, nova linija čokolad, našitki za tekstil ...

Pridružili smo se zbirki Eurosouvenirjevih spominskih bankovcev, ki jih je odobrila Evropska centralna banka in so od leta 2018 priljubljen spominek pri zbirateljih spominskih bankovcev. Za posebno izdajo bankovca smo se odločili v letu 2024, ko sta se z obnovo zadnje grajske dvorane Kazemate zaključili celovita prenova in revitalizacija gradu, ki je potekala od leta 1969.

Poleg Friderikove linije izdelkov smo razvijali tudi Grajsko linijo izdelkov in linijo Izbrani grajski užitki.

Med letom smo s Friderikovo ponudbo in maskoto obogatili marsikateri dogodek:

- marca smo v sklopu lutkovno-pripovedovalskega dogodka z Žigom X. Gombačem predstavili pravljico *Friderik zmaj, cesarica in legionar*;
- maja smo v sklopu 13. Grajskih dni pozornost namenili otroški liniji izdelkov;

- oktobra smo se udeležili tridnevnega sejma Tečem/Running EXPO v sklopu Ljubljanskega maratona, kjer smo izpostavili športne izdelke Friderikove linije;
- novembra smo v sklopu martinovega tradicionalno predstavili novo letino vina iz Grajskega vinograda rdečegrajc in belpin v sklopu linije Izbrani grajski užitki, predstavili smo tudi novo letino Grajskega tropinovca, ki smo ga prvič pridelali iz tropin grozdnih jagod belpina in rdečegrajca;;
- decembra smo v sklopu prazničnega sejma postavili tudi stojnico z božično-novoletni darilnim programom.

V ponudbo trgovine smo vključevali tudi izdelke, ki so se vsebinsko navezovali načasne razstave, ki so potekale na Ljubljanskem gradu:

- ob razstavi *Čarobnost klobučarstva* Ane Lazovski smo ponudili številne unikatne rokodelske izdelke;
- ob razstavi *Izgubljeni raj* Johna Miltona Pabla Auladella smo ponudili knjigo *Izgubljeni raj*;
- ob razstavi *Slovenija: Simfonija razgledov* Jake Ivančiča smo izdelali razglednice.

4.3.2.4 Blagajniško poslovanje

Ljubljanski grad je od leta 2019 imetnik certifikata Zeleni ključ in eno izmed področij, kjer lahko zmanjšamo papirno poslovanje, je tudi izdajanje papirnatih zemljevidov gradu. Zato smo uvedli digitalni zemljevid, ki prek mobilnega telefona obiskovalca usmerja po gradu. Digitalni zemljevid smo razvili v več jezikovnih različicah (slovenski, angleški, hrvaški, nemški in italijanski) ter z več

filtri prikazovanja (splošno, hrana in pijača, grajske vsebine, sistem avdiovođenja, dostopi za gibalno ovirane, toaletni prostori). Za lažjo orientacijo je pri digitalnem zemljevidu na voljo možnost GPS-lokacije, ki pomaga obiskovalcu pri orientaciji po naših razgibanih prostorih.

Dostopnost za osebe z oviranostmi se nam zdi zelo pomembna, zato smo toaletne prostore pri večnamenski dvorani Palacij opremili z evroključavnico (evroključ). Evroključ je poseben univerzalni ključ, s katerim lahko osebe z oviranostmi na različnih lokacijah odprejo toaletne prostore za invalide ali dostopajo do njim namenjenih naprav, kot so dvigala ali dvizne ploščadi. Tovrstni ključ lahko uporabljajo v Sloveniji in v tujini, saj je z njim mogoče odkleniti tudi lokacije v drugih evropskih državah.

V začetku leta 2024 so na tirni vzpenjači potekala večja vzdrževalna dela – remont. V času vzdrževalnih del je bil organiziran nadomestni prevoz z LPP-avtobusi. Trasa je potekala med Krekovim trgom in Ljubljanskim gradom.

Na najbolj obiskanih točkah Ljubljanskega gradu so obiskovalce pričakali informatorji, ki smo jih opremili s tabličnimi računalniki. Tablični računalniki omogočajo brezgotovinsko prodajo naših vstopnic. Poleg prodaje so bile glavne naloge informatorjev pomoč pri usmerjanju, predstavitev različnih doživetij ter zagotavljanje prijetnega obiska.

Od sredine julija do sredine septembra smo skupaj z Ninamedia med obiskovalci gradu izvajali anketo o zadovoljstvu, ki je bila vsebinsko razdeljena v več sklopov. Ciljna skupina so bili obiskovalci (domači in tuji), ki so grad obiskovali v zadnjem letu. Raziskava je pokazala, da so obiskovalci z obiskom zadovoljni oziroma zelo zadovoljni, še bolj pa so zadovoljni z urejenostjo Grajskega griča in Ljubljanskega gradu. Razveseljivo dejstvo je tudi to, da se večina domačih in tujih obiskovalcev namerava vrniti na Ljubljanski grad in grad priporočiti tudi drugim.

Od leta 2017 imamo v svoji raznoliki ponudbi doživetij na voljo tudi igro z elementi »escape room«, imenovano Grajski pobeg, z naslovom *Obudi zmaja*. Ta je na voljo v štirih jezikovnih različicah, letos smo želeli igro še nekoliko digitalizirati in smo razvili interaktiv. Z njim igralci prejmejo enovito izkušnjo pred začetkom igre, saj v enem izmed jezikov igre prejmejo navodila za začetek igre. Z razvojem interaktiva smo želeli razbremeniti delo v Info centru in tako omogočiti boljšo uporabniško izkušnjo preostalim obiskovalcem gradu.

Ljubljanski grad ima v svoji turistični ponudbi zelo veliko doživetij, ki morajo biti prikazana na cenikih. Jeseni smo na prodajnih mestih celovito preoblikovali cenike. Ceniki so zdaj preglednejši in

obiskovalec se lažje seznani z našimi vstopnicami ter možnostmi za nakup različnih kombinacij vstopnic.

Konec leta smo na področju blagajniškega poslovanja izvedli javno naročilo »Uporaba in vzdrževanje integrirane informacijske platforme za upravljanje naravne in kulturne dediščine z integracijo v distribucijsko prodajno mrežo«.

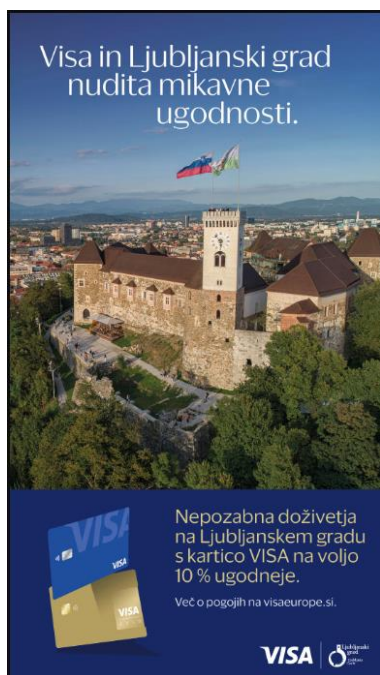
Od 4. do 6. junija smo se udeležili izobraževanja SMARTOUR, ki je potekalo v Linzu v organizaciji Zavoda Novi turizem. Izobraževanje se je osredotočilo predvsem na kulturo in turizem na trajnostni in digitalni način.

Udeležili smo se študijske ture Konzorcija Slovenia Green, ki je potekala od 7. do 8. oktobra. Ta nas je vodila po Krasu, kjer smo поблиže spoznali različne turistične ponudnike in njihova prizadevanja za ekološki pristop k turizmu.

Od 30. septembra do 2. oktobra smo ponovno sodelovali na Festivalu za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu, kjer smo predstavljali ponudbo Ljubljanskega gradu v sklopu stojnice Mestne občine Ljubljana. Od 10. do 13. oktobra smo se prvič predstavljali na Sejmu Narava-zdravje na Gospodarskem razstavišču.

Velik poudarek smo, kot vsako leto, namenili izobraževanju osebja na prodajnih mestih. Novim sodelavcem na blagajnah smo predstavili prodajni priročnik, katerega vsebina se osredinja predvsem na vsebinsko ponudbo Ljubljanskega gradu ter načine komunikacije in prodaje. Priročnik je del obveznega uvajanja vsakega novega sodelavca za delo na prodajnem mestu.

V letu 2024 smo ponovno sodelovali v programu ugodnosti kartice Visa. Kupci so prejeli 10-odstotni popust pri plačilu s plačilno kartico Visa pri naslednjih vstopnicah: *Grajski pobeg*, grajski vstopnici z avdiovodnikom, *Modrosti o grajski trti in vinu* in *Časovni stroj* do pet oseb.

Visa oglaševanje(od leve proti desni): Plakat za SLO trg, digital material v ENG jezik

4.3.2.5 Grajski park – upravljanje plačljivih parkirnih mest

V začetku januarja 2024 smo Grajski park preuredili in uvedli plačljiva parkirna mesta kot pomemben infrastrukturni projekt za izboljšanje dostopnosti in mobilnosti obiskovalcev. Z novo parkirno površino smo ustvarili sodoben, do okolja prijazen prostor, ki omogoča udobno kratkotrajno parkiranje. Parkirišče je zasnovano z mislijo na trajnostni razvoj, saj vključuje električne polnilnice za vozila, varne pešpoti ter prostore za kolesa in skiroje.

Glede na število obiskovalcev parkirišče potrebuje vsakodnevno upravljanje, zato je tam vedno tudi naše osebje. Koordinacija zajema naslednje aktivnosti:

- sodelovanje z zunanjim izvajalcem sistema;
- redna komunikacija s sistemom Easypark, še zlasti v času večjih dogodkov;
- preusmerjanje morebitnih avtobusov in avtodomov, ki zaidejo na grad;
- usklajevanje LPP-avtobusov na metan v času dogodkov;
- odpravljanje težav na plačilnem avtomatu,
- koordinacija in komunikacija z zunanjimi izvajalci (LPP, mestno redarstvo);
- sodelovanje z varnostno službo;
- obvladovanje sistema parkiranja, zapornice, plačilnega avtomata, aplikacije, videonadzora;
- spremljanje statistike;

- usmerjanje vozil v času možnosti parkiranja na pločniku, poročnih obredov, rojstnih dni ...;
- upravljanje dostav v času priprave na dogodkov ...

Z namenom boljše organizacije v času dogodkov smo obiskovalce gradu in udeležence dogodkov vnaprej obveščali o morebitni povečani zasedenosti parkirišča in jih spodbujali k uporabi alternativnih prevoznih sredstev, kot so tirna vzpenjača, javni prevoz, da bi se tako izognili zastojem na Cesti kmečkih uporov in ohranjali proste intervencijske poti. Skupaj z organizatorji smo načrtovali posebne rešitve za prometno ureditev in dostopnost parkirišča v času večjih dogodkov. To je bilo ključnega pomena za uspešno preprečevanje morebitnih težav.

Leto 2024 je bilo za parkirišče uspešno. Z učinkovitim upravljanjem in usklajevanjem z dogodki na gradu smo dosegli visoko raven zasedenosti parkirišča, obenem pa smo zagotovili tudi dobro uporabniško izkušnjo. Primerjava z letom 2025 pa bo pokazala, kako uspešno bo naše upravljanje v prihodnje.

4.3.2.6 Trženjsko komuniciranje

V začetku leta 2024 smo se že tradicionalno pridružili LUV festu, ki je zaživel pod okriljem Turizma Ljubljana. V pomlad smo vstopili z dvema novima produktoma *Mestni oddih med grajskimi zidovi in trtami* in *Piknik med grajskimi trtami*, pred visoko turistično sezono smo se intenzivno pripravljali na promocijo novih in obstoječih produktov ter jih tudi oglaševali na slovenskem in tujih trgih, v pozni jeseni pa smo izpeljali eno večjih kampanj v zadnjih letih, in sicer za novo prostorsko projekcijo ter eno izmed najunikatnejših doživetij v Sloveniji z naslovom *V objemu impresionizma*.

Poleg tega smo v prvi polovici leta organizirali raznolike dogodke, razstave, predstave, ki smo jih podprli z oglaševanjem: jazzovske koncertne večere, zimske počitniške delavnice za otroke, tradicionalne Grajske dneve, vmes pa smo skrbeli še za produkte, ki so prisotni vse leto – *Časovni stroj* je v letu 2024 praznoval okrogli jubilej (10 let) in je še vedno paradni konj na področju naših turističnih produktov, *Kulinarični časovni stroj* pa se je uveljavil kot doživetje na ključ ter prejel tudi prestižno nagrado na področju turizma sejalec 2024. Ohranili smo tudi sodelovanje z Viso ter večjimi partnerji s katerimi sodelujemo že vrsto let (Fraport, Lovely Trips itd.). Google Grants in zakup ključnih besed na Googlu sta še presegla rezultate iz leta 2023 in ponovno postregla z novim rekordom.

V poletje smo vstopili z razstavo slovenskega pokrajinskega fotografa Jake Ivančiča, ki je bila zelo dobro obiskana, na Grajskem dvorišču pa je ljubitelje filmov ob večerih v juliju in avgustu ponovno razveseljeval projekt *Film pod zvezdami*.

Jeseni smo začeli novo sezono jazza ter se posvetili promociji dogodkov, ki so namenjeni najmlajšim obiskovalcem Ljubljanskega gradu (počitniške delavnice, praznovanja rojstnih dnevo, nove predstave *Friderik in zmaj* ipd.). Novembra smo predstavili kulturo na drugačen način, saj smo v sodelovanju z Narodno galerijo odprli prostorsko projekcijo *V objemu impresionizma*, s katero znova dokazujemo, da je kultura lahko prikazana na sodoben način, hkrati pa privlačna za domače in tuje obiskovalce. Verjamemo, da s tem prispevamo pomemben kamenček v mozaiku, saj s tem našo kulturno dediščino prenašamo v svet.

Vsi večji projekti so bili podprti z oglaševanjem – največkrat je bilo to radijsko, zunanje in digitalno oglaševanje. Z oglaševanjem ustrezno podpiramo tudi posebne segmente našega delovanja (na primer spletno trgovino Friderik, turizem poroke in najeme), zato so ti v poročilu predstavljeni posebej.

Tako kot smo poskrbeli za najmlajše in turiste, pa sta pomembna še dva segmenta: upokoјenci in poslovna javnost. Tudi v letu 2024 smo ponudili doživljajski paket za seniorje v sodelovanju z LPP in Vodnikovim hramom. Za poslovno javnost z vidika komuniciranja skrbimo predvsem prek profila LinkedIn, ki ima približno 600 sledilcev in okoli 100 objav na leto. Prek njega predstavljamo in promoviramo projekte in dogodke, ki so namenjeni predvsem poslovni javnosti.

Nekaj primerov oglaševanja različnih projektov v letu 2024:

PROJEKTI/PRODUKTI: Tiskani OOH glasi (od leve proti desni): nova predstava *Friderik in zmaj*; Zimske počitniške delavnice; Grajski striparji, stripovska delavnica v štirih delih

Digital Citylight: V objemu impresionizma

Digital screen: JAZZ korpo oglas

TAM TAM plakati: Jaka Ivančič, Grajski dnevi, JAZZ

Oglaševanje na avtobusu (od zgoraj navzdol): korporativna podoba Ljubljanskega gradu (Zeleni ključ), V objemu impresionizma

Čeprav je razmerje med domačimi in tujimi gosti v prid tujih gostov, se vseeno osredotočamo in želimo približati Ljubljanski grad domačinom in vsem tistim, ki spoštujejo kulturno dediščino, a jo vedno znova želijo doživeti na nov, privlačen način. Naše vodilo je (bilo) predvsem povezo(v)ati moderno s tradicionalnim – z velikim poudarkom na trajnosti, ki postaja vse pomembnejša in jo zato vpeljujemo v vsako novo vsebino in turistični produkt.

a. Oglaševanje Hostla Celica

V letu 2024 smo Hostel Celica oglaševali predvsem na družbenih omrežjih in na plakatih.

Dosegli smo znatno rast prisotnosti na družbenih omrežjih, zabeležil pomembne mejnike v rasti obiskanosti, vključenosti in dosega. Ključne kampanje, kot so koncerti *Celica špila* in promocijska kampanja »15 % Off«, so igrale ključno vlogo pri povečanju vidnosti in interakcije na platformah Facebook ter Instagram.

Na Facebooku smo dosegli pomembno rast sledilcev, kar je prispevalo k večji in bolj raznoliki skupnosti. Največji delež sledilcev sestavljajo osebe, stare 35–44 let (40,9 %) in 25–34 let (30,4 %), kar kaže na pomemben interes t. i. milenijcev ter generacije X. Večina sledilcev (60 %) prihaja iz Slovenije, sledijo Nemčija, ZDA, Italija in Hrvaška. Vsebina, v obliki fotografij, je na Facebooku dosegla najvišjo vključenost, zlasti pri objavah, povezanih s sezonskimi dogodki, kot so božični

prazniki. Prav tako smo v letu 2024 zabeležili rast sledilcev na družbenem omrežju Instagram, z največjim povečanjem v obdobju oktober–december. Največji delež sledilcev pripada starostni skupini 35–44 let (37,7 %), sledijo osebe, stare 25–34 let (31,1 %). Večina sledilcev, prav tako, prihaja iz Slovenije, sledijo Italija, ZDA, Nemčija in Brazilija. Fotografije na Instagramu so dosegle večjo vključenost, videoposnetki pa so imeli večji doseg.

Projekt *Celica špila* je bil aktivno promoviran na družbenih omrežjih, angažiran je bil profesionalni fotograf na koncertih, kar je omogočilo ustvarjanje visokokakovostnih fotografij, ki so imele pozitivne odzive na družbenih omrežjih.

V letu 2024 smo nadaljevali izdelavo mesečnih plakatov, ki smo jih oglaševali v Hostlu Celica, na TAM TAM plakatnih mestih in na spletu.

4.3.2.6 Projekti

a. Grajski december

Ljubljanski grad se je tudi leta 2024 pridružil projektu prazničnega decembra v Ljubljani v času med 29. 11. 2024 in 6. 1. 2025. Kot že vrsto let smo Grajsko dvorišče okrasili z živimi božičnimi drevesi v loncih, notranje prostore pa s trajnostnimi lesenimi smrekami. Dodatno smo okrasili vstopni most, fototočko v Spodnjem lapidariju pri zmaju in fototočko s prazničnim srcem.

V sklopu okrasitve in prazničnega sejma smo postavili tri stojnice s ponudbo darilnega programa Grajske trgovine Friderik ter gostinskega programa Grajske vinoteke in Grajske kavarne.

Obiskovalci so si lahko grajske vsebine ogledali vsak dan med 9. in 18. uro. Na gradu se je bilo mogoče povzpeti na Razgledni stolp in si praznično prestolnico ogledati z najvišje točke v mestu.

V Grajski kapeli so si obiskovalci lahko med 29. 11. 2024 in 2. 2. 2025 ogledali jaslice, lesene skulpture v naravni velikosti avtorja Mira Rismonda. V Grajski kapeli je bila 24. 12. 2023 božična sveta maša.

V Peterokotnem stolpu je med 28. 11. 2024 in 6. 1. 2025 potekala dobrodelna prodajna razstava UNICEF-ove punčke iz cunj, na kateri so obiskovalci lahko kupili/posvojili punčke.

V sklopu posebnega prazničnega dogajanja naj omenimo lutkovno predstavo za otroke. V decembru smo podjetjem ponudili različne programe, ki so vključevali obisk Dedka Mraza z obdarovanjem.

Primeri oglaševanja Grajskega decembra: avtobus, e-novičnik Ciciklub (Mladinska knjiga), TAM TAM plakat, Digital Citylight

4.4 HOSTEL CELICA

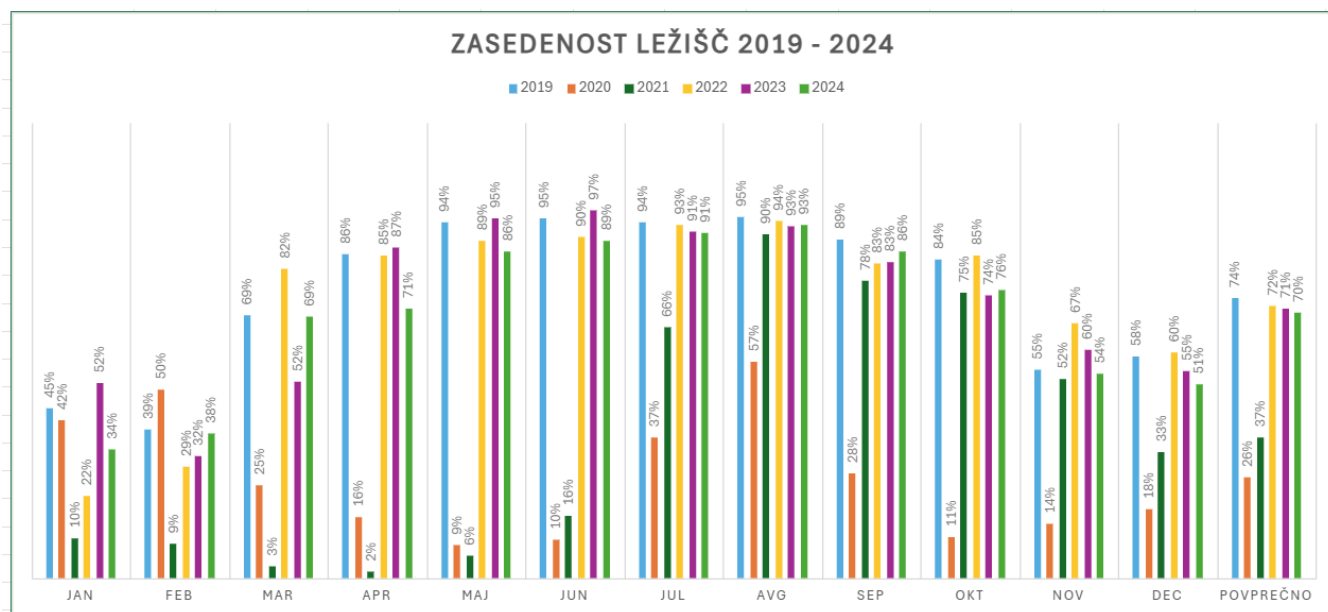
Hostel Celica nadaljuje več kot 20-letno tradicijo obstoja in delovanja ter ima v svetu hostlov še vedno poseben pomen, predvsem zaradi kulturno-umetniškega in zgodovinskega pomena v razvoju mladinskega turizma v Ljubljani.

4.4.1 Namestitvena dejavnost

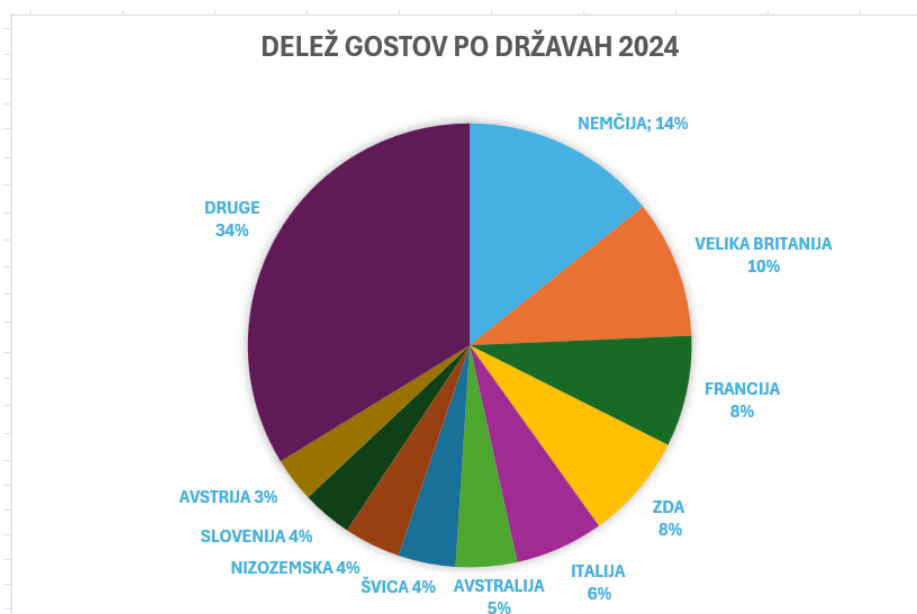
Hostel Celica ima 29 sob in 92 ležišč, ki so vse dni na leto na voljo mladim in tudi mladim po srcu. Še vedno je hostel s 24-urno recepcijo, kar zagotavlja dodano vrednost storitev, stik gostov z ekipo pa je še vedno nenadomestljiva izkušnja.

V letu 2024 smo v hostlu nadaljevali dobro vpeljane sisteme na recepciji in se s preходом na posodobljen rezervacijski program ter z vključitvijo čitalca osebnih dokumentov pripravili na digitalizacijo procesov. Prav tako smo redno oddajali vsa potrebna poročila in statistike prek sistema e-Turizem. Skupno smo v letu 2024 zaračunali 66.577 EUR turistične takse in jo poravnali MOL (2023: 60.907 EUR, 2022: 64.306 EUR, 2021: 30.400 EUR, 2020: 21.783 EUR, 2019: 66.034 EUR).

Hostel Celica je v letu 2024 zabeležil povprečno 70-odstotno zasedenost ležišč (leto prej 71 %). Gostili smo 12.313 gostov (2023: 11.979, 2022: 12.619, 2021: 6535, 2020: 4490, 2019: 14.623 gostov) iz 114 različnih držav, ti pa so ustvarili 23.522 prenočitev. Skupno so v nastanitvenem delu ustvarili 619.590 EUR prihodkov (2023: 630.874, 2022: 487.674, 2021: 346.315 EUR, 2020: 146.555 EUR, 2019: 545.779 EUR).

V statistiko smo vključili zadnjih šest let, odstotkovni zasedenosti leta 2023 in 2024 sta si dokaj podobni in sta v večini mesecev primerljivi z letom 2019. V letu 2024 je bila povprečna doba bivanja 1,90 noči (2023: 2,07 noči, 2022: 1,93 noči, 2021: 1,89 noči, 2020: 1,68 noči, 2019: 1,72 noči).

Največji delež gostov v letu 2024 je bil iz Nemčije (14 %), sledijo gostje iz Velike Britanije (10 %), Francije (8 %), ZDA (8 %), Italije (6 %), Avstralije (5 %), Švice (4%), Nizozemske (5 %) in Slovenije (4 %).

4.4.2 Gostinska dejavnost

V gostinskem delu pozornost še vedno namenjamo predvsem namestitvenim gostom. Ohranjamo stalno ponudbo kakovostnega samopostrežnega zajtrka, ki je vključen v ceno namestitve. Vse leto smo gostili tudi več skupin in jim zagotovili polni penzion. Prihodki od prodaje v gostinstvu so v letu 2024 znašali 184.405 EUR (2023: 194.592 EUR, 2022: 182.347 EUR, 2021: 79.127 EUR, 2020: 101.432 EUR, 2019: 256.009 EUR).

Nadaljujemo sodelovanje z lokalno pivovarno in postrežbo izključno lokalnih piv. Organizirali smo tudi pogostitve zunaj Hostla Celica, za različna podjetja in kulturne ustanove. V letu 2025 načrtujemo razširitev gostinske ponudbe s hrano in pijačo ter organiziranje degustacij lokalnih proizvajalcev pijač ob dogodkih. Ob dogodkih smo vedno ponudili akcijske cene hrane in pijače v okviru t. i. happy hour.

Gostinski del je prav tako odprt za zunanje obiskovalce, vsak dan med 7. in 23. uro, s stalno ponudbo pijač in prigrizkov, v poletnem času pa je vsem na voljo tudi prenovljena podoba zunanjega vrta.

4.4.3 Dodatne storitve

Povpraševanje po dodatnih storitvah je še vedno veliko, zato smo ohranili celotno ponudbo preteklih let. Gostom so na voljo ugoden nakup vstopnic za Ljubljanski grad, izposoja koles, prevoz na letališče, najem avtomobila, pomoč pri organizaciji izletov po Sloveniji, pralnica in shranjevanje prtljage, sef ter brezplačen dostop do spleta.

V Galeriji Srečišče so poleg galerijskega dela še naprej potekali manjši najemi zaključenih skupin, novinarske konference, predavanja, delavnice in druge prireditve. Glede na želje naročnikov, ob najemu, omogočimo tudi pogostitev, od preprostih odmorov s kavo in rogljički do kosil in večerij. Ob najemu galerije smo za pogostitev in druženje izkoristili tudi vrt zadaj, z izhodom iz galerije, ki ponuja veliko različnih možnosti za tovrstne dogodke.

Poleg Galerije Srečišče oddajamo tudi Zahodno, Orientalno in Slovensko kavarno za različna praznovanja, kjer smo pripravljali lastne pogostitve. Promociji lastnega t. i. cateringa bomo v letu namenili še več pozornosti.

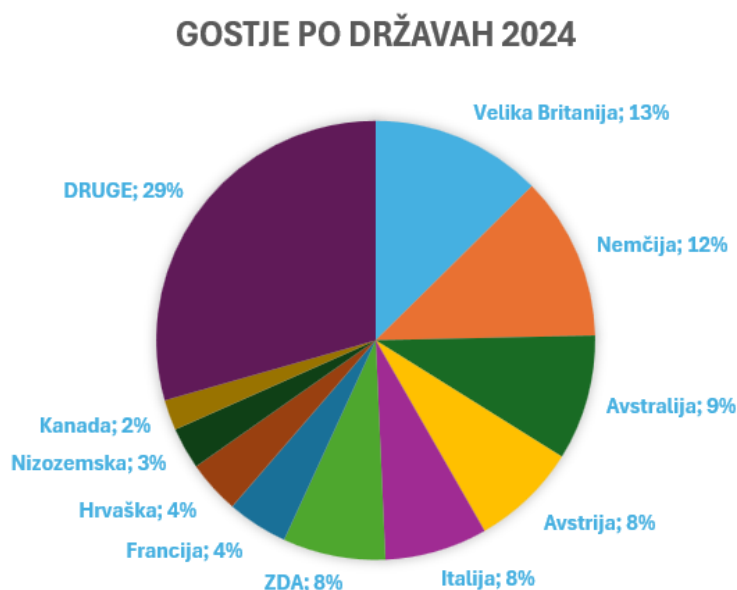
Za zaključene skupine smo po dogovoru organizirali vodene ogleds hostla in okolice, še vedno pa receptorji, ob povpraševanju, vsak dan ob 13. uri izvajajo krajše vodene ogleds za hostelske in zunanje goste.

4.4.4 Studia na Stolbi – Friderik in Eleonora

Grajska studia, imenovana Friderik in Eleonora, ne ponujata samo postelj, pač pa sodobno in udobno nastanitev v samem središču mesta, hkrati pa še vedno stran od vrveža mestnega jedra in prometnih ulic, saj sta na Grajskem griču.

Studia v svoji notranjosti gostom ponujata zakonsko posteljo, osrednji prostor z dnevno sobo, delovni in kuhinjski kotiček, prostorno kopalnico ter razgledno zunanjo teraso.

V letu 2024 se je zvrstilo 357 gostov, ki so prihajali iz 37 držav in skupno ustvarili 832 prenočitev, v povprečju pa so ostajali 2,3 noči. Prevladovali so gostje iz Velike Britanije (13 %), Nemčije (12 %), Avstralije (9%), Avstrije (8 %), Italije (8 %) in ZDA (8 %).

Še vedno zelo natančno spremljamo povratne informacije, ki smo jih dobili od gostov, na podlagi katerih lahko izboljšujemo svojo storitev in udobje v namestitvah. Na portalu Booking.com nam je uspelo oceno še zvišati z 9,5 na 9,6. V komentarjih pa so gostje posebej poudarili udobje, lokacijo, čistočo in storitev.

Tudi v prihodnje želimo v prvi vrsti zagotoviti, da bi bila studia na voljo v uporabo gostujočim umetnikom Mestne občine Ljubljana in njenih zavodov, preostalo razpoložljivost pa naj zapolnijo individualni gostje, ki rezervacijo opravijo na spletnih platformah ali neposredno pri nas.

4.5 TRAJNOSTNO DELOVANJE ZAVODA

V aprilu 2024 smo za Hostel Celica in tudi Ljubljanski grad obnovili certifikat Zeleni ključ in članstvo v Zeleni shemi slovenskega turizma.

4.5.1 Ljubljanski grad

Na Ljubljanskem gradu smo trajnostne aktivnosti začeli že v letu 2016, ko je Ljubljana pridobila naziv zelene prestolnice Evrope.

Z včlanitvijo in pridobitvijo mednarodnega certifikata Zeleni ključ ter vključenostjo v Zeleno shemo slovenskega turizma smo aktivnosti na področje trajnosti v letih samo še nadgrajevali. Na temelju priporočil in kriterijev certifikata smo vztrajno gradili lastno trajnostno zgodbo, ki jo vsako leto s podaljšanjem omenjenih članstev še krepimo.

Tako že vrsto let s spoštovanjem skrbimo za naravo, kulturo in zgodovinsko dediščino ter si prizadevamo, da z gostoljubnim in trajnostno naravnanim pristopom obiskovalcem omogočimo doživetje, ki navdihuje in povezuje. S povezovanjem lokalnih in do okolja prijaznih pobud, inovativnimi programi ter odgovornimi turističnimi praksami ustvarjamo prostor, kjer obiskovalci in lokalna skupnost skupaj gradijo trajnostno prihodnost in vrednote našega časa.

Trajnost vključujemo v dejavnosti poslovanja zavoda in tako skrbimo, da postaja nepogrešljiv del vsakega področja in slehernega posameznika: od zaposlenih, poslovnih partnerjev, dobaviteljev do obiskovalcev gradu.

V sklopu vsakoletne obnove veljavnosti certifikata Zeleni ključ in posledično članstva v Zeleni shemi slovenskega turizma smo v letu 2024 izvedli naslednje (cilje) projekte, med katere smo učinkovito vpletli tudi trajnostni vidik:

CILJI	AKTIVNOSTI	PRIČAKOVANI REZULTATI
Prenova vstopnega mostu zaradi zamakanja, karbonizacije in posledično zmanjšanja nosilnosti.	Sanacija obstoječega stanja železobetonske konstrukcije mostu. Vidik ustrezne predstavitve kulturne dediščine. Digitalizacija komunikacijskih elementov, vpeljava novega kartomata ...	Z dopolnitvijo tehnične opreme prizorišče omogoča nadaljnji razvoj obstoječih ter umestitev novih vsebin na turističnem in kulturnem področju, ki so namenjene tako tujim kakor tudi domačim obiskovalcem. Trajnostnemu vidiku je zadoščeno tudi s komunikacijo trajnostnih zavez, pridobljenih certifikatov zelenega turizma ter tudi z implementacijo trajnostnih načinov dostopa na Grajski grič ter njihovo ustrezno komunikacijo. Digitalne platforme z vidika trajnosti pomenijo tudi zmanjševanje in v nekaterih primerih tudi opustitev klasičnega tiskanega promocijskega gradiva ter tudi zmanjšanje papirnih vstopnic, saj bomo spodbujali uporabo sistema elektronskih vstopnic, ki prek QR-kode na mobilnih napravah omogočajo dostop na posamezne grajske vsebine. Prednostno smo jih pripravljali v sodelovanju z lokalnimi partnerji na področju gostinstva (Zelena nabavna veriga), kulture in turizma ter tako okrepili lokalno identiteto projekta. V sklopu sanacije vstopnega mostu je bila revitalizirana obstoječa armiranobetonska konstrukcija, kar je pomembno

		omejilo ogljični odtis, ki bi se med gradnjo v ozračje sprostil pri izdelavi nove konstrukcije in materialov zanjo. Ograja je bila izdelana iz nerjavečega jekla, kar bo podaljšalo njeno življenjsko dobo in odpravilo potrebo po njeni redni menjavi in obnovi ter tudi zmanjšalo porabo energije za preventivno vzdrževanje, takšne trajnostne prakse pa že dolga leta s pridom izvajamo pri vseh projektih celotne obnove Ljubljanskega gradu. S statično sanacijo konstrukcije je zagotovljen nemoten in zanesljiv dostop za težje tovore.
Remont tirne vzpenjače.	Skladno z zakonodajo na tirni vzpenjači je vsakih šest let opravljen redni pregled, ki zajema revizijska dela na kabini in podvozju ter posodobitev krmiljenja naprave in komunikacijskih omar. V sklopu remonta smo sodelovali s podjetjem Gamo, varstvo okolja. d. o. o., na področju najema tekstilnih izdelkov (bombažnih brisač-krp in vpojnih podlog). Krpe za večkratno uporabo pomenijo sodobno in ekološko rešitev pri čiščenju industrijskih strojev, orodij in izdelkov. Gre za kakovostne bombažne krpe, ki se umazane skladiščijo takoj po uporabi, in za posebej razvite zabojnike, varne	Ob uporabi pralnih krp se je poskrbelo, da se niso ustvarili dodatni nevarni odpadki (umazane krpe od masti in olja). Te se operejo in se ponovno uporabijo. Nastale odpadke so prevzele ustrezne službe, ki odpadno železo in olje predelajo in oplemenitijo ter nato ponovno uporabijo. Z uporabo biorazgradljivega olja smo do okolja prijazni in neškodljivi zanj.

	za transport. Tako smo ekološko poskrbeli za nastale odpadke v skladu z vsemi zakonskimi normami in standardi o zaščiti okolja. Pri remontu se je uporabilo tudi biorazgradljivo olje. Obstoječe olje je bilo ustrezno odpeljano na odpad.	
Vsebinska in tehnična posodobitev Virtualnega gradu.	Vsebinska in tehnična posodobitev filma v multimedijško doživetje v 4D-načinu (3D-video, posebni učinki: vibracije stolov, dež, sneg, megla, zvok, luči) je bila umeščena v obstoječem prostoru Virtualnega gradu. Videovsebina se nanaša na celovito predstavitev zgodovinskih, arhitekturnih, umetnostnozgodovinskih in ostalih ključnih značilnosti razvoja Grajskega griča in Ljubljanskega gradu od naselitve do sedanjosti in bo pripravljena v 14 jezikovnih različicah (zvok in podnapisi).	Posodobitev je za obiskovalce pomenila boljšo uporabniško izkušnjo, saj so poleg zanimivega vpogleda v zgodovino Ljubljanskega gradu in Grajskega griča deležni tudi stereoskopskega načina predvajanja in dodatnih posebnih učinkov. Vsebina je zanimiva tudi z vidika šolskih skupin, saj je skrajšana različica filma vsebinsko prilagojena tej starostni skupini in pomeni del širokega spektra izobraževalnih vsebin na Ljubljanskem gradu. Javni zavod Ljubljanski grad si tako v okviru prenove Virtualnega gradu kot tudi ostalih prenov klimatizacij trdnjavskega kompleksa prizadeva za zmanjšanje dolgoročnega ogljičnega odtisa z vgradnjo varčnih elektromotorjev ter uporabo naprednih krmilnikov klimatizacije, kar dolgoročno povečuje energetske učinkovitost projekcijske in ostalih dvoran s kulturno vsebino in s tem zmanjšuje ogljični odtis.

		Materiali sedež in novo vgrajena projekcijska oprema so visokokakovostni in zagotavljajo dolgo življenjsko dobo ter s tem daljši interval menjave.
--	--	--

Skladno s strategijo slovenskega turizma, kjer je med drugim poudarjen tudi pomen digitalizacije z namenom gradnje odpornejšega turizma, smo tudi v okviru zavoda začeli digitalno preobrazbo na posameznih področjih, začeni pri tistih opravilih, ki so časovno potratni in ne pomenijo dodane vrednosti v verigi poslovanja na področju turistične dejavnosti.

Na področju trajnosti se je redno sestajala tudi posebna projektna skupina, ki je skrbela, da so zaposleni njeni prvi ambasadorji. V okviru skupine smo izvedli naslednje aktivnosti:

- delavnica na temo trajnostnega manifesta;
- začetek tehtanja različnih odpadkov po kategorijah;
- uvedba zelenih odmorov;
- rubrika v novičniku na temo trajnostnih vsebin – enkrat na mesec;
- čistilne akcije v aprilu in oktobru 2024;
- izvedba predavanja na temo ločevanja odpadkov;
- ponovna uporaba elementov iz razstavnega programa;
- poseben nadzor nad ločevanjem odpadkov – zmanjšanje odpadkov in s tem prihranek;
- dostopnost do invalidskega WC-ja z evropskim ključem – Društvo Brez ovir;
- pri načrtovanju novih turističnih produktov je komponenta trajnosti pomemben del samega produkta;
- uvedba LPP-prevozov z avtobusi na metan za dogodke;
- trajnostni produkti v trgovini – gumice iz mask in antistresne žogice;
- obuditev projekta Grajska bralnica;
- organizirali smo tekmovanje v okrasitvi delovnih mest oziroma delovnih področij v duhu trajnosti. Poiskali smo škatle s starimi okraski, nedelujoče lučke in druge elemente ter jih ponovno oživili;
- sodelovali smo z različnimi institucijami in jim podarili svoje programske vsebine: na primer predstavo za Junake tretjega nadstropja;

- odzvali smo se na družbeno koristne akcije ozaveščanja javnosti, na primer z nošenjem roza pentlje v rožnatem oktobru, z izobešanjem rdeče pentlje ob svetovnem dnevu aidsa in z občasnimi obarvanji gradu v podporo takšnim akcijam;
- praznična okrasitev Grajskega dvorišča z živimi smrekami v loncih;
- izvedena anketa med obiskovalcu gradu, v katero smo vključili tudi vprašanja, povezana s trajnostjo.

V letu 2024 smo se z zunanjo revizijsko hišo lotili raziskovanja priprave poročila ESG, ki sicer še ni obvezen za javni zavod, smo pa vseeno želeli pridobiti globlji vpogled v samo poročilo in njegove bistvene sestavne dele:

- okoljske: podnebne spremembe, onesnaževanje, vodni viri, biotska raznovrstnost in ekosistemi, raba virov in krožno gospodarstvo;
- družbene: lastna delovna sila, delavci v vrednostni verigi, prizadete skupnosti, potrošniki in končni uporabniki;
- upravljaljske: poslovno ravnanje.

V okviru projekta smo določili tudi kategorizacijo ključnih deležnikov, ki so vključeni v procese dejavnosti javnega zavoda. To vključuje ohranjanje kulturne dediščine ter razvoj turistične in kulturne ponudbe. Namen je bil razumeti, kdo so deležniki, kako močan vpliv imajo na zavod in kako zainteresirani so za sodelovanje. Z uporabo matrike smo deležnike razvrstili glede na njihov vpliv in interes. Strukturirali smo jih v naslednje skupine glede na vlogo in način sodelovanja:

- finančni partnerji,
- izvajalci in ustvarjalci,
- skupnost in javnost,
- infrastrukturni partnerji,
- komunikacijski partnerji,
- delovna sila,
- izobraževalne in raziskovalne institucije,
- okolje in dediščina (ni deležnik v klasičnem smislu, je pasiven deležnik, katerega ohranjanje in zaščita sta pomembna za zavod in njegovo poslanstvo),
- trajnostni in certifikacijski partnerji.

Tretji sklop projekta je zajemal pripravo dvojne pomembnosti, ki je temelj za prepoznavanje, ocenjevanje in prednostno razvrščanje okoljskih, družbenih in upravljavskih tem, ki izpolnjujejo pričakovanja deležnikov in vplivajo na zavod. Teme smo ocenjevali po naslednjih kriterijih: negativni in pozitivni vplivi, finančna tveganja in finančne priložnosti.

4.5.2 Hostel Celica

Tudi v letu 2024 smo obnovili trajnostni certifikat Zeleni ključ in članstvo v Zeleni shemi slovenskega turizma. Naša trajnostna strategija – THINK, ACT, SHARE – je še vedno močno prisotna ter nas, zaposlene in goste, spodbuja k razmišljanju, zavedanju in aktivnemu trajnostnemu udejstvovanju. Nadaljevali smo vse usmeritve iz preteklih let, z lastnim prispevanjem pa smo navdušili tudi marsikaterega gosta, da se začne trajnostno obnašati tudi na svojem potovanju po tujih deželah.

Pri gostinski in hostelski ponudbi smo nadaljevali trajnostne usmeritve iz preteklih let in dodali nove, kot so:

- menjava zaščitnih UV-folij na oknih v Zahodni kavarni in drugem nadstropju, da bi zmanjšali poletno vročino in s tem potrebo po hlajenju prostorov;
- menjava luči v sobah v 2. nadstropju, z novejšimi LED-svetili z manjšo porabo;
- goste in obiskovalce smo seznanili s svojimi prizadevanji za varovanje okolja;
- z označevalnimi napisi smo goste spodbujali k trajnostnemu obnašanju tudi v času njihovega potovanja;
- ponujali smo zajtrk, ki vsebuje veliko lokalnih, slovenskih in v hostlu pridelanih sestavin in ne vsebuje plastične male embalaže;
- pijačo smo prodajali le v stekleni, večinoma povratni embalaži;
- goste smo spodbujali k pitju vode iz pipe;
- v info-kotičku smo nagovarjali goste k recikliranju ter ponovni uporabi predmetov in oblačil;
- goste smo spodbujali k uporabi javnih prevoznih sredstev in ponujali možnost najema koles;
- spodbujali smo k ločevanju smeti, varčevanju z električno energijo in varčevanju z vodo;
- spodbujali smo k razumnemu uživanju hrane in s tem stremeli k čim manjšim količinam zavržene hrane.

Še naprej smo skrbeli, da je naše poslovanje čim bolj trajnostno, z dobrimi praksami smo spodbujali zaposlene in sledili smernicam, ki nam jih narekuje pridobljeni certifikat:

- aktivno smo spodbujali k uporabi javnega prevoza;
- veliko pozornosti smo namenili varčevanju z energijo, recikliranju odpadkov na delovnem mestu in v prostem času;
- ohranili smo zeliščni vrt in s tem poskrbeli za samooskrbo zelišč za kuhinjo in bar;
- sodelovali smo pri skupni čistilni akciji Ljubljanskega gradu, pometli in počistili igrišče na Metelkovi ter v okolici hostla;
- goste smo informirali digitalno in s tem zmanjšali porabo papirja.

4.6 Nastanek morebitnih nedopustnih in neupravičenih posledic pri izvajanju programa

Ob izvajanju javne službe Ljubljanskega gradu ni bilo zaslediti nedopustnih in neupravičenih posledic pri izvajanju programa.

4.7 Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz preteklega leta

4.7.1 Program izvajanja javne službe

Kulturno-umetniški program

Na področju glasbenega programa smo v leto 2024 vstopili s ciljem, da še naprej ohranjamo izvedbo kakovostnih glasbenih vsebin ter prepoznavnost Ljubljanskega gradu kot prizorišča za tovrstni program. S kontinuirano izvedbo koncertov v sklopu Jazz Cluba Ljubljanski grad ter z vrnitvijo gradu kot enega izmed prizorišč festivala Ment ter izvedbo ostalih dogodkov glasbene narave menimo, da smo ta cilj dosegli. Posledično ocenjujemo ta programski sklop kot uspešen.

V sklopu likovno-galerijskega programa smo v letu 2024 izvedli 11 razstav, ki so, vsaka na svoj način in s svojo temo, uspešno nagovarjale raznoliko občinstvo. Dodana vrednost tega programskega sklopa so zagotovo obnovljene Kazemate, ki so tako zopet na voljo za razstavne projekte. Med izvedenimi velja posebej opozoriti na poletno fotografsko razstavo Jake Ivančiča – *Slovenija: Simfonija razgledov* in prostorsko projekcijo *V objemu impresionizma*.

V sklopu uprizoritvenega programa, ki je sicer po obsegu najmanjši izmed programskih sklopov Ljubljanskega gradu, smo v letu 2024 premierno izvedli predstavo *Friderik in zmaj*, ki je nastala po predlogi slikanice Žige X. Gombača *Friderik, zmaj, cesarica in legionar*. Nasploh je vse širši nabor uprizoritev, v katerih nastopa lik Friderik, grajska podgana, med našim občinstvom priljubljen, kar se je odrazilo v številnih razprodanih predstavah.

Uspešnost izobraževalnega programa temelji na zvestem občinstvu, ki smo si ga ustvarili v preteklih letih. V letu 2024 se je to odrazilo v številnih razprodanih prireditvah. Na zelo dober odziv so naletele tudi novosti, ki smo jih v letu 2024 uvedli v ta sklop.

V okviru tradicionalnih prireditev smo izvedli vse načrtovane prireditve. Posebej uspešni so bili dvodnevni *14. Grajski dnevi*, ki smo jih izvedli v maju na Grajskem dvorišču in v Grajskem parku.

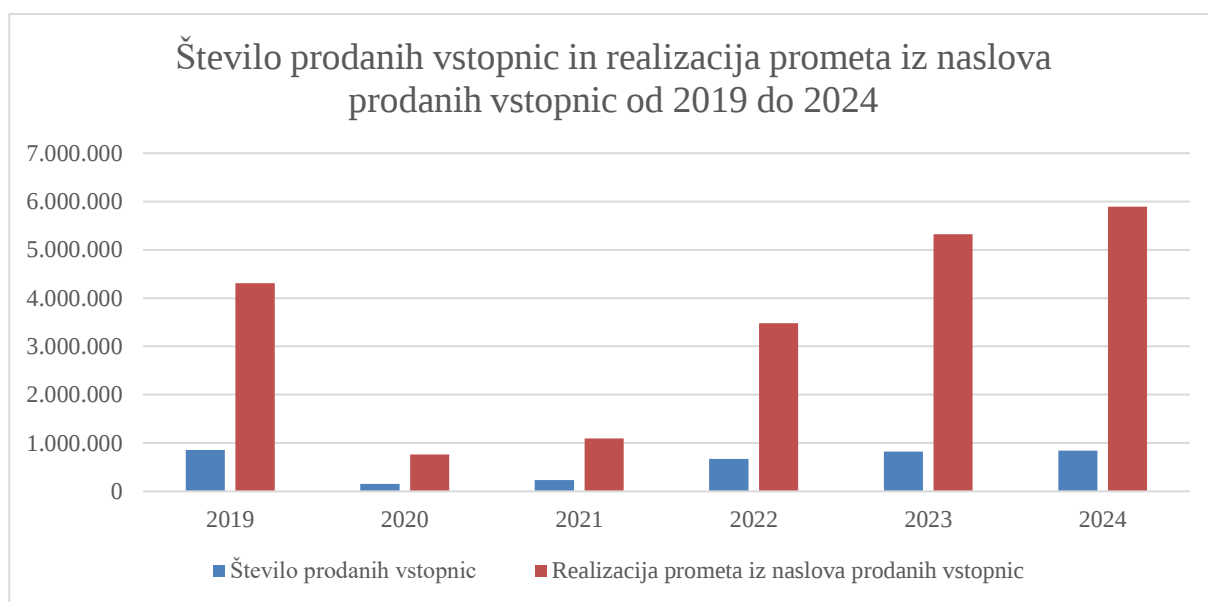
Uspešnost izvedbe projekta *Film pod zvezdami 2024* se odraža v visokem povprečnem obisku projekcij, ki so bili izvedene na Grajskem dvorišču, prav tako so obiskovalci dobro sprejeli nekoliko spremenjen prometni režim v času izvedbe prireditve, s katerim si prizadevamo, da bi Grajski grič razbremenili stoječega prometa.

Zaradi celovite in kakovostne predstavitve premične in nepremične kulturne dediščine ocenjujemo muzejsko-razstavni program kot uspešen, tudi zaradi tehnične in vsebinske posodobitve *Virtualnega gradu*, kar se je odrazilo kar v 40-odstotnem povečanju obiska v primerjavi z letom 2023.

Kulturno-umetniški program, ki ga izvajamo v Hostlu Celica, je v letu 2024 zagotovo še bolj utrdil sloves hostla kot prizorišča pestrega in raznolikega kulturnega in družabnega programa, ne samo za goste hostla, temveč tudi za lokalno prebivalstvo. Veseli dejstvo, da je bila večina prireditev dobro obiskana, še posebej tiste v sklopu ciklov *Celica špila* in *Potopisni ponedeljki*.

4.7.2 Program izvajanja drugih dejavnosti, namenjenih izvajanju dejavnosti javne službe

Leto	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2023	2024/2019
Število prehodov	1.336.190	313.266	460.335	1.004.349	1.190.229	1.265.657	1,06	0,95
% prodanih vstopnic v prehodih	64,18	49,33	51,37	66,67	69,38	66,72	0,96	1,04
Število prodanih vstopnic	857.533	154.541	236.453	669.627	825.787	844.473	1,02	0,98
Realizacija prometa iz naslova prodanih vstopnic	4.309.804	765.815	1.091.929	3.480.504	5.320.757	5.890.909	1,11	1,37
Povprečni prihodek od prodane vstopnice	5,03	4,96	4,62	5,20	6,44	6,98	1,08	1,39

Leta 2024 smo skupno prodali 844.473 vstopnic in tako ustvarili 5.890.909 EUR realizacije prometa. Med obiskovalci, ki jih zajamemo v statistiki prodanih turističnih vstopnic, smo zabeležili 21 odstotkov domačih in 79 odstotkov tujih obiskovalcev. Med tujci prevladujejo obiskovalci iz Italije, Nemčije, ZDA, Velike Britanije, Hrvaške in Francije.

4.8 Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila ter ukrepi za izboljšanje učinkovitosti in kakovosti poslovanja

Javni zavod Ljubljanski grad je leta 2024 zagotavljal gospodarno in učinkovito ravnanje z razpoložljivimi sredstvi.

Delež prihodkov za izvajanje javne službe v celotnih prihodkih znaša 79,72 %.

4.9 Pojasnila na področjih, na katerih zastavljenih ciljev nismo dosegli

Kulturno-umetniški program

Zastavljeni cilji pri izvedbi kulturno-umetniškega programa za leto 2024 so bili izvedeni v celoti, hkrati pa na nekaterih področjih celo preseženi.

4.10 Ocena učinkov poslovanja Javnega zavoda Ljubljanski grad na druga področja

Poslanstvo Ljubljanskega gradu je predstavitev premične in nepremične kulturne dediščine, katere skrbnik je zavod. S stalnimi muzejskimi postavitvami na Ljubljanskem gradu kot najbolj obiskani turistični točki v Sloveniji predvsem prek tujih obiskovalcev dejavno predstavljamo kulturno dediščino Ljubljanskega gradu in Slovenije ter tako krepimo prepoznavnost Slovenije in Ljubljane v tujini, poleg tega pa ta učinek vsako leto povečujemo z vsebinsko raznolikimi in strokovno izvedenimi vodenimi ogledi ter preostalimi turističnimi produkti, ki udeležencem ponujajo celovit vpogled v bogato in zanimivo preteklost Ljubljanskega gradu ter njegove ožje okolice.

Kulturno-umetniški program z izvedbo kulturnih prireditev na področju glasbenega, likovno-galerijskega, uprizoritvenega, izobraževalnega, filmskega programa in tradicionalnih prireditev sooblikuje celovito kulturno in turistično ponudbo v Ljubljani in tako pri domačih obiskovalcih dviguje zavest in védenje o slovenski kulturi, hkrati pa povečuje njeno prepoznavnost pri tujih obiskovalcih posameznih programskih vsebin. Dostopnost programov povečujemo z vključevanjem v različne akcije; prizadevamo si, da bi tovrstne vsebine postale še dostopnejše za socialno ogrožene ter gibalno in senzorno ovirane obiskovalce, hkrati pa z izvedbo novih programov dosegamo ciljne skupine, ki pri nas v preteklih letih niso bile opazno zastopane (na primer mladostniki).

Spletno stran redno posodabljam z novimi vsebinami in ponudbo, kar uporabnikom omogoča boljši pregled nad dogajanjem na Ljubljanskem gradu, informacije pa so tako postale še dostopnejše. Prek e-trgovine na spletni strani obiskovalcem omogočamo ugodnejši nakup vstopnic za vsebine na Ljubljanskem gradu.

Na Ljubljanskem gradu omogočamo dostop gibalno oviranim, vendar ga zaradi nekaterih danosti in zakonitosti žal ne moremo zagotoviti v celoti. Za gibalno ovirane in osebe s posebnimi potrebami sta zagotovljeni brezplačna vožnja z vzpenjačo in brezplačna vstopnica za grajske vsebine, s klančinami

in dvigalom jim omogočamo dostop na Grajsko dvorišče ter v dvorane, kjer poteka kulturno-umetniški program, poleg tega pa jim zagotavljamo prilagojen ogled stalnih postavitev *Slovenska zgodovina* in *Lutkovni muzej*, pa tudi prilagojen ogled grajskega poslopja.

Zavzemamo se za to, da bi bile naše vsebine čim dostopnejše senzorno oviranim. Tipna maketa Ljubljanskega gradu na Grajskem dvorišču je opremljena z legendo v Braillovi pisavi in latinici. Ljubljanski grad je tako postal senzorno dostopnejši za slepe in slabovidne. Stalna razstava *Slovenska zgodovina* je opremljena tudi z avdiovodniki in taktili za slepe in slabovidne, *Virtualni grad* pa s podnapisi v 14 svetovnih jezikih in v slovenščini za gluhe; stalno postavitev *Kaznilnica* smo naglušnim in gluhim približali z informacijsko-doživljajskim sklopom razstave. Senzorno oviranim je večinoma prilagojena tudi stalna postavitev *Lutkovni muzej* (taktili, avdiovodenje). Vsebine na sistemu avdiovodenja po razstavi *Slovenska zgodovina*, po *Lutkovnem muzeju* in po Ljubljanskem gradu so prilagojene tudi ljudem z okvaro sluha, saj je avdiovodenje opremljeno s sistemom indukcijske zanke. Na Ljubljanskem gradu si prizadevamo, da bi vsem obiskovalcem zagotovili čim boljšo dostopnost, zato se glede na možnosti objekta odločamo za ukrepe, ki so inovativni in vključujejo pametne rešitve.

V izvedbo investicij obnove prireditvenih prostorov in spremljajoče infrastrukture kar največ vključujemo rešitve, ki povečujejo dostopnost prostorov in vsebin gibalno in senzorno oviranim osebam, v letu 2024 smo te smernice uspešno upoštevali pri prenovi Kazemat, Vstopnega mostu in Gostilne na gradu ter pri posodobitvi Virtualnega gradu.

Ker tirna vzpenjača deluje vse dni v letu, se dostopnost grajskega poslopja in njegove okolice povečuje; vzpenjača prav tako omogoča lažji dostop gibalno oviranim in osebam s posebnimi potrebami. Njeno obratovanje zaradi majhnega ogljičnega odtisa ne škoduje okolju.

Ljubljanski grad je za javnost odprt vse dni v letu, obiskovalcem je tako v vseh letnih časih na voljo raznovrstna kulturno-umetniška in turistična ponudba. Prizadevamo si, da bi bila ta namenjena vsem starostnim skupinam, domačim in tujim obiskovalcem, ljudem z različnimi zanimanji in različnimi pričakovanji v zvezi z obiskom.

5. INVESTICIJE, OBRATOVANJE TER REDNO IN INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE, NAKUP OPREME IN INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA

5.1 Investicije

Sanacija vstopnega mostu:

Vstopni most na Ljubljanski grad je bil poškodovan, dotrajan in nujno potreben obnove, posebno njegovi železobetonski elementi. Zaradi zamakanja, karbonizacije in posledično zmanjšanja nosilnosti je bila nujno potrebna sanacija obstoječega stanja železobetonske konstrukcije mostu. Bistvo sanacije je bila obnova temeljev, AB-konstrukcije in vrhnjega sloja, ki zagotavlja zaščito mostu. V letu 2023 smo uspešno kandidirali na Javnem razpisu za sofinanciranje vlaganj v javno in skupno turistično infrastrukturo in naravnih znamenitosti v turističnih destinacijah, zato nam je Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport v okviru izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost, poleg ustanoviteljice Mestne občine Ljubljana, dodelilo sredstva za sofinanciranje in izvedbo sanacije.

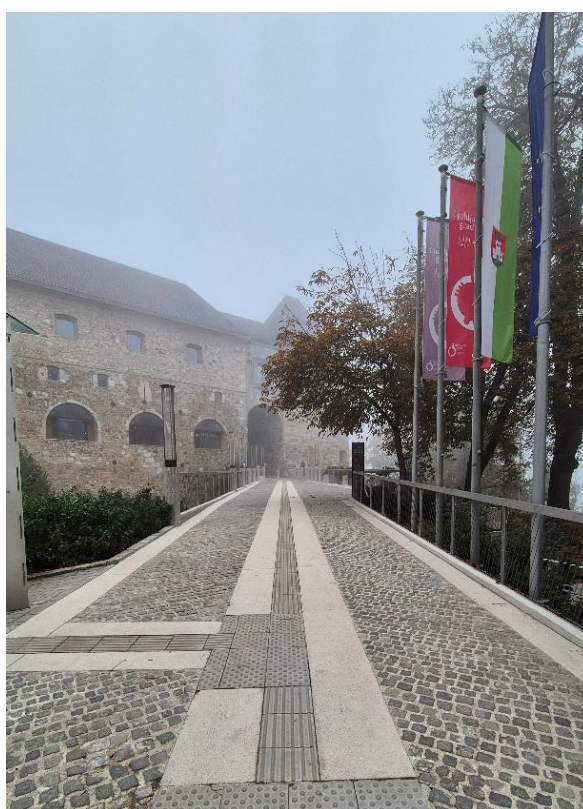
Vstopni most pred sanacijo

Vstopni most po sanaciji

Vstopni most med sanacijo

Vstopni most po sanaciji

5.2 Obratovanje ter redno in investicijsko vzdrževanje

Na področju obratovanja ter tekočega vzdrževanja je odprava pomanjkljivosti potekala v lastni režiji ali v primerih večjih projektov z zunanjimi pogodbenimi sodelavci. Vsakodnevno so se opravili

obhodi vseh notranjih in zunanjih površin. Izvajala so se popravila in redno vzdrževanje vseh prostorov, opreme ter zunanje okolice. Izvajalo se je vzdrževanje na ogrevalnih, klimatskih, električnih in vodovodnih inštalacijah. Skrbelo se je za zalogo rezervnih delov, orodja in potrošnega materiala.

Na področju večjih vzdrževalnih del in investicijskega vzdrževanja smo v letu 2024 izpeljali naslednja večja dela:

- zamenjava dotrajanih kamnitih površin rešetk in plošč na Grajskem dvorišču,
- pleskanje Razglednega stolpa in stopnišča na Razglednem stolpu,
- pleskanje vseh dvoran,
- sanacija parketa v grajskih prostorih,
- menjava obtočnih črpalk na hladilnem sistemu,
- izkop, hidroizolacija, zasutje, dobava cevovoda pri zamakanju hodnika (Nivo 0),
- čiščenje meteoritnih kanalov in epoksiranje cevi n pri Traktu A,
- sanacija betona na konstrukciji in beljenje Spodnjega lapidarija,
- ureditev jekor stene v Spodnjem lapidariju,
- ureditev odvodnjavanja in poti v neposredni okolici Gradu,
- varjenje jedra hladilnega registra na hladilnem stolpu,
- kemično čiščenje zaprtega hladilno-ogrevalnega sistema,
- menjava eliminatorjev vodnih kapljic,
- montaža sistema mehčanja vode za LG,
- prenova keramike s hidroizolacijo, elektro in strojnih inštalacij ter drsnih vrat Gostilne na gradu,
- sanacija pomožnih servisnih prostorov Gostilne na gradu,
- tesnitev oken in menjava UV folije na Hostelu Celica,
- slikopleskarska obnova sob na Hostelu Celica,
- delna sanacija strehe v Hostlu Celica,
- sanacija drogov za zastave na Razglednem stolpu,
- menjava razbitega stekla in ureditev vpetja v vodnjaku,
- menjava kotlovniške peči 1 MW na energetske bloku,
- posodobitev vetrolova v Skalni dvorani in delna sanacija parketa,
- sanacija odvodnjavanja v Spodnjem lapidariju,

- posodobitev prezračevanja projekcijske dvorane in pisarn Virtualnega gradu,
- sanacija napak krožnega stopnišča na teraso trakta B,
- sanacija gradbenih napak upravne stavbe Na Stolbi,
- sanacija gradbenih napak v dvorani Kazemate,
- zamenjava dotrajane travne ruše na Grajskem dvorišču.

5.3 Nakup opreme

Na področju tehnične podpore prireditvam je bil z namenom dopolnitve obstoječe in z namenom zamenjave dotrajane opreme med letom opravljen nakup predvsem na področju svetlobne opreme (baterijska led svetila), nekaj manjših dopolnitev pa tudi na področju zvočne in scenske opreme. Navedena tehnična oprema nam omogoča nemoteno izvedbo trženjskih in kulturno-umetniških prireditev.

Na področju vzdrževanja, čiščenja in urejanja okolice smo med drugim dobavili:

- rider kosilnico z različnimi priključki,
- enokolutni in kombinirani stroj za čiščenje,
- štirikolesnik (odvažanje materiala, čiščenje snega, posipanje),
- nujno dotrajano pisarniško opremo,
- radiatorje, prenosne klime in razvlažilnike zraka ter
- barrique sodčke za zorenje vina.

5.4 Informacijska tehnologija

V letu 2024 smo na področju informacijske tehnologije izvedli nabavo dodatne računalniške opreme in licenc za računalniške programe. Največji poudarek v letu 2024 je bil na informacijski varnosti, zato smo zamenjali glavni požarni zid, ki nam omogoča še več možnosti pri segmentaciji omrežja in varnostnih nastavitvah. Zamenjali smo tudi glavni strežnik in nadgradili brezprekinitveno napajanje

V vseh omrežnih vozliščih smo zamenjali pametna stikala, s čimer smo povečali stabilnost povezav ter nadgradili upravljanje na daljavo.

V sklopu projekta Sanacije vstopnega mostu in oživitev obrambnega jarka, ki je bil sofinanciran s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, smo pri vstopnem paviljonu postavili portal za digitalno prodajo vstopnic, ki je plod lastnega razvoja in je dodana vrednost pri uporabniški izkušnji.

Prav tako smo na vhodu v grad in v vseh dvoranh vzpostavili digitalni sistem štetja obiskovalcev, kar je predvsem pomembno za požarno varnost, hkrati pa sistem omogoča več nadzora nad tokom obiskovalcev.

Med sanacijo vstopnega mostu smo tehnično nadgradili tudi ta del gradu, kar nam omogoča boljšo omrežno povezljivost in implementacijo multimedijskih rešitev med dogodki.

Za potrebe novih vsebin, smo na lokacijah Kazemate in Virtualni grad vgradili dodatna omrežna stikala z namenom zagotavljanja hitre in stabilne omrežne povezave.

Nadaljevali smo projekt elektronske kontrole pristopa in nadgradili tudi video nadzorni sistem. Aktivno se nadaljuje projekt digitalizacije notranjih poslovnih procesov.

6. ANALIZA KADROVANJA

VIR FINANCIRANJA		Število zaposlenih na dan 1. 1. 2024	Število zaposlenih na dan 30. 6. 2024	Število zaposlenih na dan 31. 12. 2024	Število zaposlenih na dan 1. 1. 2025
1.	Državni proračun				
2.	Proračun občine	19,84	19,84	19,84	19,84
3.	ZZZS in ZPIZ				
4.	Druga javna sredstva za opravljanje javne službe (takse, pristojbine, koncesnine, ...)				
5.	Sredstva od prodaje blaga in storitev na trgu	53,16	54,16	55,16	54,16
6.	Nejavna sredstva za opravljanje javne službe in sredstva prejetih donacij				
7.	Sredstva EU ali dr. mednarodnih virov vključno s sredstvi sofin. iz državnega proračuna				
8.	Sredstva za financiranje javnih del				

9.	Sredstva ZZZS za zdravnike ...ter sredstev za projekte in programe, namenjenih za internac. in kakovost v izobraževanju in znanosti				
10.	Sredstva za zaposlene na podlagi Zakona o ukrepih za odpravo posledic žleda				
	SKUPNO ŠTEVILO VSEH ZAPOSLENIH (od 1. do 10. točke)	73	74	75	74
	Skupno število vseh zaposlenih pod točkami 1, 2, 3 in 4	19,84	19,84	19,84	19,84
	Skupno število vseh zaposlenih pod točkami 5, 6, 7, 8, 9 in 10	53,16	54,16	55,16	54,16

Na dan 31. 12. 2024 je bilo v zavodu 75 redno zaposlenih, od teh:

- 74 zaposlenih za nedoločen čas;
- direktorica zavoda, ki je vezana na mandat.

Kadrovski načrt za leto 2024 je bil narejen na podlagi obstoječih, optimiziranih delovnih procesov zavoda, analize stanja delovnih ur ter stanja organizacije dela in sistemiziranih delovnih mest ter glavnih in podpornih procesov zavoda. Razmere na trgu dela v letu 2024 so bile še zahtevnejše kot leto poprej in so prispevale, da kadrovski načrt ni bil v celoti dosežen zaradi nekonkurenčnosti plač v javnem sektorju in posledično nezanimanja za delo v javnem zavodu. Navkljub temu pa nam je na nekaterih delovnih mestih vseeno uspelo pridobiti kader, ki se je dobro znašel v našem okolju in lepo zapolnil kadrovski primanjkljaj na teh področjih.

V decembru 2023 smo objavili razpis za prosto delovno mesto mojster luči in kandidata smo zaposlili že v začetku januarja 2024. Na področju hotelskih namestitev in gostinstva smo marca 2024 zaposlili strokovnega delavca Hostla in aprila 2024 strokovnega delavca za strežbo. Med marcem in majem smo urejali tudi zaposlitev tujca na delovnem mestu glavni vzdrževalec, ki smo ga dobili po več neuspešnih razpisih in zaposlili maja 2024. V juliju smo nato zaposlili še enega sodelavca na delovnem mestu glavni vzdrževalec, da smo v celoti nadomestili sodelavca, ki sta zaključila z delom v javnem zavodu. Avgusta 2024 smo zaposlili še strokovnega sodelavca za programske vsebine, saj nas je v

juliju zapustila sodelavka, ki je zaradi selitve zaključila delovno razmerje pri nas. V avgustu smo po več razpisih zaposlili tudi scensko-odrskega mojstra, s katerim pa smo se kasneje razšli, saj ni opravil poskusnega dela. Od konca januarja 2024, ko smo se zaradi neopravljenega poskusnega dela razšli z vodjo Hostla Celica, smo po več objavljenih razpisih, tudi plačanih oglasih, v oktobru dobili sodelavca na tem delovnem mestu. Vse leto smo objavljali razpise za delovno mesto tehnični delavec – strojnik na področje obratovanja tirne vzpenjače, saj se ob koncu leta upokoji sodelavec, vendar nismo bili uspešni. Med letom smo iskali tudi dodatno pomoč na delovnem mestu blagajnik zaradi porodniške odsotnosti.

Razmere na trgu dela so tudi v letu 2024 pomenile izziv na kadrovskem področju pri pridobivanju novih delavcev. V celotnem letu je bilo vseh objavljenih razpisov za prosta delovna mesta, skupaj s ponovitvami, znova 46, za vsa delovna mesta, ki smo jih iskali, pa so se razpisi ponavljali. Med letom smo izvedli tudi razpise zaradi nadomeščanj začasno odsotnih sodelavk, ki so na starševskem dopustu.

6.1 Strokovna izobraževanja in usposabljanja zaposlenih ter varstvo pri delu

Strokovna izobraževanja in usposabljanja v letu 2024 so bila izvedena v skladu s strategijo zavoda in načrtom strokovnih izobraževanj. Strokovna izobraževanja so večinoma potekala v živo, nekaj pa se jih je ohranilo tudi prek spleta. Za napotitve zaposlenih na strokovna izobraževanja so bili podlaga redni letni razgovori z zaposlenimi, analiza opravljenih preteklih izobraževanj in upoštevanje želja zaposlenih po osebni in poslovni rasti.

Zaposlene smo v letu 2024 napotili na strokovna izobraževanja in izpopolnjevanja s področij dela in z namenom, da izboljšajo in nadgradijo svoje kompetence in optimizirajo lastne delovne procese. Zaradi mnogoterih dejavnosti zavoda smo zaposlene napotovali na sejme, konference, turistične borze, festivale, razstave, delavnice ter druga specializirana izobraževanja, sledili pa smo tudi trajnostno naravnanim in do okolja prijaznim strokovnim izobraževanjem. Za zaposlene z različnih področij smo izvedli tudi skupinska izobraževanja/delavnice za učinkovito prodajno komuniciranje, za učinkovito komuniciranje z mlajšimi generacijami, ki šele vstopajo na trg dela, tečaje hrvaškega jezika ter začetnega in nadaljevalnega tečaja excela. Za vse zaposlene smo izvedli tudi strokovno izobraževanje na temo AI (umetna inteligenca) in predavanje na temo »Kibernetška varnost«. Za vodje služb in tehnične vodje smo izvedli še strokovno izobraževanje na temo »Tehnike in metode spopadanja s stresom«.

Z namenom krepitev medsebojnih odnosov in dobre komunikacije smo v spomladanskem času izvedli predavanje z naslovom »Kako biti v redu«, v jesenskem času pa delavnico »Regulacija čustev« za vse zaposlene. Organizirali smo tudi športni teambuilding, kjer smo se pomerili v različnih športnih aktivnostih, ter strokovno ekskurzijo, kjer smo si ogledali gradove in vinorodne okoliše Prekmurja.

V letu 2024 smo v primerjavi z letom prej izvedli skoraj enako število strokovnih izobraževanj (manj je bilo izobraževalnih delavnic in drugih strokovnih izpopolnjevanj, občutno pa so se povečala posebna in specializirana usposabljanja ter seminarji in tečaji, rahel dvig je opaziti tudi pri strokovnih konferencah ter obiskih sejmov). Število udeležencev strokovnih izobraževanj pa se je v primerjavi z letom prej povečalo za skoraj 40 odstotkov (predvsem na seminarjih in tečajih ter pri obisku sejmov in posebnih in specializiranih usposabljanj).

Dogodek	Število izobraževanj	Število udeležencev
Izobraževalne delavnice (ID)	16	189
Seminarji in tečaji (ST)	42	106
Strokovne konference in simpoziji (SK)	18	27
Sejmi na področju turizma, kulture, tehnične opreme (S)	22	78
Posebna in specializirana usposabljanja (PSU)	35	86
Druga strokovna izpopolnjevanja (DR)	11	35

Tabela 2: Strokovna izobraževanja glede na vrsto izobraževanja

Na področju varnosti in zdravja pri delu smo v letu 2024 organizirali usposabljanja za varnost in zdravje pri delu ter varstvo pred požari. V dveh terminih smo po spletu izvedli tudi usposabljanje za študente. V oktobru smo organizirali usposabljanje oseb za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije. Zaposlene in študente smo napotili tudi na usposabljanje iz temeljnih postopkov oživljanja ter na intenzivni deseturni tečaj prve pomoči, dve osebi pa sta opravili usposabljanje za bolničarja. V novembra smo izvedli še vajo evakuacije z vseh treh lokacij zavoda: Stolbe, Ljubljanskega gradu in Hostla Celica.

Dogodek	Število usposabljanj	Število udeležencev
Vaje evakuacije	1	47

Usposabljanje oseb, odgovornih za gašenje začetnih požarov in izvajanja evakuacije	1	15
Varnost pri delu in varstvo pred požari – redno zaposleni	17	35
Varnost pri delu in varstvo pred požari - študenti	2	60
Usposabljanje za temeljne postopke oživljanja (TPO) in AED	3	39
10-urni tečaj prve pomoči	1	6
Usposabljanje za primer padca z višine	1	7
Usposabljanje za bolničarja	1	2

Tabela 3: Usposabljanja s področja varnosti in zdravja pri delu

6.2 Promocija zdravja na delovnem mestu

V okviru sprejetih smernic in Načrta za promocijo zdravja na delovnem mestu smo v letu 2024 organizirali dejavnosti, ki so zaposlenim pomagale krepiti zdrav življenjski slog, jih spodbujale k zdravemu načinu prehranjevanja (zagotavljanje košarice sadja vsak mesec) in k športnim aktivnostim (različne vrste rekreacije zaposlenih). Na delovnih mestih, kjer narava dela to dopušča, smo omogočali občasno opravljanje dela na domu in gibljiv delovni čas. Zaposlene smo spodbujali k udeležbi na športnih prireditvah in k izobraževanju o zdravem življenjskem slogu ter jih seznanjali z različnimi tehnikami razgibavanja in sproščanja na delovnem mestu.

V sklopu akcije MOL za čisto Ljubljano smo marca in tudi maja 2024 očistili okolico Ljubljanskega gradu, Grajskega griča in Hostla Celica, čistilno akcijo pa smo ponovili še v oktobru in ji dodali interno izobraževanje na temo ločevanja odpadkov ter se seznanili s procesom ločevanja in zmanjševanja odpadkov v zavodu. Glede na dobro sprejetost v preteklih letih smo tudi v letu 2024 zaposlenim omogočali brezplačno udeležbo na različnih vrstah vadb (nogomet, plavanje, tenis) vse leto in jih sproti obveščali tudi o različnih, za zdravje pomembnih temah (vročina, uporaba krem za sončenje, zadostno pitje vode idr.). V jesenskem času so zaposleni v sklopu promocije zdravja na delovnem mestu imeli možnost udeležbe na ljubljanskem maratonu. V sklopu Tedna ljubljanskega kolesarstva in Evropskega tedna mobilnosti smo zaposlene pozivali in jih spodbujali k uporabi trajnostne mobilnosti ter aktivnega prihoda na delo z javnim prevozom, s kolesi in peš. Zaposlene smo spodbujali k dobrodelnemu darovanju krvi. V novembru pa smo jim pripravili tudi tradicionalni slovenski zajtrk.

Vse leto smo prek e-sporočil zaposlene nagovarjali k aktivnemu preživljanju prostega časa in zdravemu načinu življenja (prehranjevanje, gibanje, skrb za lastno zdravje, aktivni odmori med delom idr.), kot novost na področju promocije zdravja na delovnem mestu smo uvedli »Zeleni odmor«, ki ga izvajamo enkrat na mesec v Grajskem parku. Vpeljali smo še škatlo predlogov in zamisli, v katero lahko zaposleni podajo svoje predloge za izboljšave in tihi prostor, kamor se lahko zaposleni umaknejo, če potrebujejo tišino za razmislek, pisanje tekstov ipd. V letu 2024 smo začeli tudi s projektom zamenjave delovnih mest. Na podlagi izražene želje zaposlenega po spoznavanju drugega delovnega mesta v zavodu, se zaposleni za en dan pridruži sodelavcu na željenem delovnem mestu, ta pa mu predstavi delovne naloge in procese dela tega delovnega mesta.

7. OBRAZLOŽITVE REALIZACIJE PRIHODKOV IN ODHODKOV IZ ODLOKA O PRORAČUNU MOL ZA LETO 2024

7.1 Obrazložitev prihodkov, ki so bili realizirani v letu 2024

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2024 realiziral za 9.742.348 EUR prihodkov. Celotni prihodki so sestavljeni iz prihodkov za izvajanje javne službe in prihodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. Prihodki za izvajanje javne službe znašajo 7.766.435 EUR in predstavljajo 79,72 odstotkov celotnih prihodkov. Prihodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu znašajo 1.975.913 EUR in predstavljajo 20,28 odstotkov celotnih prihodkov.

Prihodki za izvajanje javne službe so sestavljeni iz:

- prihodkov iz sredstev ustanovitelja: 1.715.957 EUR
- drugih prihodkov za izvajanje dejavnosti javne službe: 6.050.478 EUR

V poslovnem letu 2024 so bila v okviru osnovnega financiranja in dodatnih odločb o financiranju Mestne občine Ljubljana Javnemu zavodu Ljubljanski grad dodeljena sredstva v znesku 1.715.957 EUR. Sredstva so zajemala financiranje stroškov dela v zavodu v višini 756.000 EUR, del materialnih stroškov delovanja zavoda v višini 470.000 EUR, del programskih stroškov v višini 290.000 EUR ter del za izvajanje investicij ter investicijskega vzdrževanja v višini 199.957 EUR.

Nejavni prihodki za izvajanje dejavnosti javnih služb so bili v višini 6.050.478 EUR. Glavnino teh prihodkov predstavljajo vstopnine za Virtualni grad, Razgledni stolp, stalno razstavo Slovenske

zgodovine, vožnjo s tirno vzpenjačo ter prihodki iz naslova najemnin. Med nejavne prihodke za izvajanje dejavnosti se uvrščajo tudi prejeta sredstva iz naslova donacij v višini 30.000 EUR ter zavarovalne odškodnine v znesku 129.854 EUR.

Poleg prihodkov za izvajanje javne službe zavod ustvarja tudi prihodke od prodaje blaga in storitev na trgu. V letu 2024 se je iz naslova tržne dejavnosti ustvarilo 1.975.913 EUR prihodkov. Ti prihodki zajemajo prihodke od tržnih najemov in prefakturiranje stroškov, prodajo artiklov, hotelskih in gostinskih ter drugih storitev.

7.2 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi prihodki v letu 2024

V letu 2024 je na povečanje prihodkov in preseganje načrtovanega plana vplivalo povečanje števila obiskovalcev Ljubljanskega gradu za 7 odstotkov glede na leto 2023. Posledično je bilo tudi število prodanih vstopnic višje za 2 odstotka, povprečni znesek nakupa pa višji za 8 odstotkov. Delež tistih obiskovalcev, ki so kupili eno od vstopnic znaša 67 odstotkov.

Prihodki iz sredstev ustanovitelja po pogodbi o financiranju in dodatnem aneksu so bili leta 2024 v višini 1.516.000 EUR. Ustanovitelj je z aneksom dodatno sofinanciral investicijo za sanacijo vstopnega mostu in investicijsko vzdrževalna dela na Tirni vzpenjači.

7.3 Obrazložitev odhodkov, ki so bili realizirani v letu 2024

Celotni odhodki so v letu 2024 znašali 8.672.751 EUR. Celotni odhodki so sestavljeni iz odhodkov za izvajanje javne službe in odhodkov od prodaje blaga in storitev na trgu.

V poslovnem letu 2024 je strošek dela znašal 2.508.497 EUR.

Stroški materiala so v letu 2024 znašali 826.589 EUR. Največji del stroškov predstavljajo energije ter stroški materiala za dejavnost.

Stroški storitev so v letu 2024 znašali 4.843.973 EUR.

Strošek amortizacije je znašal 260.676 EUR in drugi stroški v znesku 23.443 EUR. Nabavna vrednost prodanega blaga za leto 2024 znaša 196.371 EUR. Odhodki financiranja so znašali 1.010 EUR ter drugi odhodki v znesku 2.695 EUR.

7.4 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi odhodki v letu 2024

V letu 2024 ni bilo večjih odstopanj na področju stroškov. Stroške smo vseskozi spremljali in jih prilagajali glede na prihodke, hkrati pa smo izvajali vzdrževalna in investicijska dela, potrebna za nemoteno obratovanje zavoda.

7.5 Predlog razporeditve ugotovljenega poslovnega izida za leto 2024

V skladu z 2. odstavkom 35. člena Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda in 19. člena Zakona o računovodstvu javni zavod Ljubljanski grad predlaga Svetu zavoda, da se presežek prihodkov nad odhodki v višini 945.378 EUR po obdavčitvi nameni za poslovanje javnega zavoda Ljubljanski grad. Del presežka prihodkov nad odhodki leta 2024 bomo namenili za vzpostavitev začasne multimedijske razstave v Kazematah in delno za prenovo Skalne dvorane ter za investicijsko vzdrževalna dela na Ljubljanskem gradu in okolici, ter Stolbi in hostlu Celica, skladno s Programom dela za leto 2025, sprejetim na seji sveta zavoda.

Javni zavod LJUBLJANSKI GRAD

Odgovorna oseba in funkcija:

Direktorica

Mateja AVBELJ VALENTAN

Kontaktna telefonska št. odgovorne osebe: 01/306-42-30

www.ljubljanskigrad.si, E-mail: tajnistvo@ljubljanskigrad.si

JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD				
REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 2024				
Prihodki in odhodki določenih uporabnikov za obdobje v EUR				
AOP		Finančni načrt 2024 Rebalans	Realizacija 2024	Indeks REAL. 2024/ FN 2024
401	I. SKUPAJ PRIHODKI (1.+ 2.)	8.766.000	9.742.348	111,14
402	1. PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	7.286.000	7.766.435	106,59
403	A. PRIHODKI IZ SREDSTEV JAVNIH FINANC	2.216.000	1.736.203	78,35
404	a. Prejeta sredstva iz državnega proračuna	300.000	20.246	0,00
	1. MK			
	1.1. Sredstva za plače zaposlenih (bruto plače in dodatki, drugi osebni prejemki, prispevki delodajalca, premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja)			
	1.2. Sredstva za splošne stroške delovanja			
	1.3. Sredstva za programske materialne stroške			
	1.4. Sredstva za nakup opreme in investicijsko vzdrževanje			
	1.5. Sredstva za investicije			
	Skupaj 1.	0	0	0,00
	2. DRUGA MINISTRSTVA			
	2.1. Sredstva za plače zaposlenih (bruto plače in dodatki, drugi osebni prejemki, prispevki delodajalca, premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja)			
	2.2. Sredstva za izdatke za blago in storitve			
	2.3. Sredstva za nakup opreme in investicijsko vzdrževanje			
	2.4. Sredstva za projekte	300.000		
	2.5. Sredstva za štipendije			
	2.6. Sredstva za Timo vzpenjačo-razpis			
	Skupaj 2.	300.000	0	0,00
	3. DRUGI PRIHODKI IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA :	0	20.246	0,00
	3.1. Sredstva za javna dela, ki jih prispeva Zavod za zaposlovanje			
	3.2. Drugi prihodki (COVID-ZAVOD.ZA ZAP.)		20.246	
407	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov	1.916.000	1.715.957	89,56
	b.1. Sredstva za plače zaposlenih (bruto plače in dodatki, drugi osebni prejemki, prispevki delodajalca, premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja)	756.000	756.000	100,00
	b.2. Sredstva za izdatke za blago in storitve	470.000	470.000	100,00
	b.3. Sredstva za nakup opreme in investicijsko vzdrževanje			
	b.4. Sredstva za projekte	290.000	290.000	100,00
	b.5. Sredstva za COVID			
	b.6. Sredstva za investicije	350.000	199.957	
	b.7. Sredstva za Timo vzpenjačo	50.000		0,00
410	c. Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja			
413	d. Prejeta sredstva iz javnih skladov in agencij			
418	e. Prejeta sredstva iz proračunov iz naslova tujih donacij			
419	f. Prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna Evropske unije			
420	B. DRUGI PRIHODKI ZA IZVAJANJE DEJAVNOSTI JAVNE SLUŽBE	5.070.000	6.030.232	118,94
421	1. Prihodki od prodaje blaga in storitev iz naslova izvajanja javne službe:	5.065.000	5.825.155	115,01
	* vstopnine(VG,Stolp,stalna razstava slovenske zgodovine)	3.535.999	3.460.351	97,86
	* vstopnine TV	650.000	1.758.539	270,54
	* vstopnine(gl,program,delavnice,film,kombinirane karte)	180.000	258.934	143,85
	* prodaja CD plošč, maskot, lutk, povezanih z javno službo			
	* oddaja prostorov	669.001	326.028	48,73
	* kotizacije za seminarje in strokovna srečanja			
	* članarine, sposojnine			
	* snemanja in koprodukcije			
	* sredstva sponzorjev za javno službo	30.000	21.303	71,01
	*			

422	2. Prejete obresti		40.894	
423	3. Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend			
424	4. Drugi tekoči prihodki(drugo,odškodnine zav.)		134.183	
425	5. Kapitalski prihodki			
	6. Prejete donacije:	5.000	30.000	0,00
426	* domače	5.000	30.000	
427	* tuje			
428	* za odpravo posledic naravnih nesreč			
429	7. Ostala prejeta sredstva iz proračuna EU			
430	8. Prejeta sredstva od drugih evropskih institucij			
431	2. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	1.480.000	1.975.913	133,51
432	1. Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu (navedite):	1.480.000	1.975.913	133,51
	* najemina bazna postaja		1.848	
	* najemine	60.000	603.836	1.006,39
	* prefakturiranje prihodkov(prireditve,poroke)	300.000	318.417	106,14
	* prodaja artiklov	160.000	189.933	118,71
	* drugi prihodki			
	* Hostel Celica	960.000	861.879	89,78
433	* sponzorstvo			
434	3. Prihodki od najemnin, zakupnin, drugi prihodki od premoženja			
435	4. Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend			
436	5. Drugi tekoči prihodki, ki ne izhajajo iz javne službe (navedite)			
437	II. SKUPAJ ODHODKI (1. + 2.)	8.766.000	8.672.751	98,94
438	1. ODHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	7.431.000	6.913.917	93,04
	A. in B. PLAČE, PRISPEVKI DELODAJALCA IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM	2.208.400	2.059.774	93,27
	<u>1. ZAPOSLENI, KLJIH FINANCIRA MOL</u>			
	a. Plače in dodatki	700.000	609.790	87,11
	b. Regres za letni dopust	45.000	27.023	60,05
	c. Povračila in nadomestila	60.000	37.799	63,00
	d. Sredstva za delovno uspešnost	50.000	59.199	118,40
	e. Sredstva za nadurno delo	18.000	2.561	14,23
	f. Plače za delo nerezidentov po pogodbi			
	g. Drugi izdatki zaposlenim (jubilejne nagrade, odpravnine, solidarnostne pomoči)			
	Skupaj bruto plače (a+d+e+f)	768.000	671.550	87,44
	Skupaj drugi osebni prejemki (b+c+g)	105.000	64.822	61,74
	Skupaj prispevki za socialno varnost (vključno s premijami kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja) (vpišite)	110.000	118.391	107,63
	Skupaj 1.	983.000	854.763	86,95
	<u>2. ZAPOSLENI, KI SO FINANCIRANI IZ DRUGIH VIROV (druga ministrstva, lastni prihodki, javna dela)</u>			
	navedite vir:			
	a. Plače in dodatki	760.400	659.954	86,79
	b. Regres za letni dopust	75.000	68.189	90,92
	c. Povračila in nadomestila	80.000	104.192	130,24
	d. Sredstva za delovno uspešnost	130.000	138.620	106,63
	e. Sredstva za nadurno delo	15.000	9.150	61,00
	f. Plače za delo nerezidentov po pogodbi			
	g. Drugi izdatki zaposlenim (jubilejne nagrade, odpravnine, solidarnostne pomoči)			
	Skupaj bruto plače (a+d+e+f)	905.400	807.724	89,21
	Skupaj drugi osebni prejemki (b+c+g)	155.000	172.381	111,21
	Skupaj prispevki za socialno varnost (vključno s premijami kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja) (vpišite)	165.000	224.906	136,31
	Skupaj 2.	1.225.400	1.205.011	98,34
453	C. IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	3.522.600	3.508.850	99,61
	(Priloga C)			
	C.1. Splošni stroški delovanja	2.497.600	2.548.111	102,02
	C.2. Programski materialni stroški	920.000	800.063	86,96
	C.3. Drugi stroški in amortizacija	105.000	160.676	153,02

464	D. + E. PLAČILA DOMAČIH IN TUJIH OBRESTI			
465				
466	F. SUBVENCIJE			
467	G. TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPOD.			
468	H. TRANSFERI NEPROF. ORG. IN USTANOVAM			
469	I. DRUGI TEKOČI DOMAČI TRANSFERJI			
470	J. INVESTICIJSKI ODHODKI	1.700.000	1.345.293	79,13
481	2. ODHODKI IZ NASLOVA PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	1.335.000	1.758.834	131,75
482	A. in B. PLAČE, PRISPEVKI DELODAJALCA IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM	470.000	508.723	108,24
483				
484	C. IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE	865.000	1.250.111	144,52
485	III / 1 PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	0	1.069.597	0,00
486	III / 2 PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	0	0	0,00
500	IV. PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL IN NALOŽB			
512	V. DANA POSOJILA IN NALOŽBE			
524	VI/1. PREJETA MINUS DANA POSOJILA	0	0	0,00
525	VI/2. DANA MINUS PREJETA POSOJILA	0	0	0,00
550	VII. ZADOLŽEVANJE			
560	VIII. ODPLAČILA DOLGA			
570	IX/1 NETO ZADOLŽEVANJE	0	0	0,00
571	IX/2 NETO ODPLAČILO DOLGA	0	0	0,00
572	X/1 POVEČANJE SREDSTEV NA RAČUNIH	0	1.069.597	0,00
573	X/2 ZMANJSANJE SREDSTEV NA RAČUNIH			0,00
Dodatek:				
Po navodilih Zveze računovodij teh sredstev evidenčno ne izkazuje				
refundirana sredstva ZZS (bolezni)		40.000	18.473	0
Datum: 11. 2. 2025				
Pripravil: Tanja PLOJ		Odgovorna oseba: Mateja AVBELJ VALENTAN		
Funkcija: Vodja finančno računovodske službe		Funkcija: DIREKTORICA		
Podpis:		Podpis:		
Telefon: 031 502 980				

RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2024

1. ZAKONODAJA, KI JE BILA UPOŠTEVANA PRI VODENJU POSLOVNIH KNJIG

1.1 Zakonske in druge pravne podlage

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2024 izvajal svojo dejavnost na podlagi zakonov in drugih predpisov, ki so se uporabljali pri vodenju poslovnih knjig in so bili podlaga za pripravo zaključnega poročila, zato jih navajamo v nadaljevanju:

- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 17/91, 55/92, 13/93, 66/93, 45/94, 8/96, 31/00, 36/00, 127/06),
- Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11-upb, 14/13-popr., 101/13, 55/15-ZFisP, 96/15-ZIPRS11617 in 13/18),
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17 in 84/18),
- Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02, 114/06) v povezavi s Slovenskimi računovodskimi standardi in Mednarodnimi računovodskimi standardi,
- Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (Uradni list RS, št. 57/12),
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06 – ZUE, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18),
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13 94/14, 100/15, 84/16, 75/17 in 82/18),
- Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09, 58/10, 108/13, 100/15),
- Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 108/13),
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 104/10, 104/11, 86/16),

- Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07, 102/10),
- Pravilnik o vodenju registra neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov ter postopkih odpiranja in zapiranja računov (Ur. l. RS, št. 25/17),
- Pravilnik o računovodstvu.

2. POJASNILA K POSTAVKAM BILANCE STANJA

2.1 Sredstva

2.1.1 Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju

Javni zavod Ljubljanski grad uporablja metodo enakomernega časovnega amortiziranja in amortizacijske stopnje, skladne s Pravilnikom o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev.

Stanje dolgoročnih sredstev na 31. 12. 2024:

a) Materialne pravice (62.514 EUR)

	Nabavna vrednost	Odpisana vrednost	Sedanja vrednost
STANJE 31. 12. 2024	217.940 €	155.426 €	62.514 €

Stanje se nanaša na licence za računalniško programsko opremo in na pravice za blagovno znamko Hostel Celica.

b) Nepremičnine (20.560.378 EUR)

	Nabavna vrednost	Odpisana vrednost	Sedanja vrednost
STANJE 31. 12. 2024	31.554.863 €	10.994.485 €	20.560.378 €

V letu 2024 je zavod Ljubljanski grad obnovil Kazemate ter statično saniral in obnovil vstopni most. Posledično se je ob aktivaciji povečala nabavna vrednost nepremičnin.

c) Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva (1.130.254 EUR)

	Nabavna vrednost	Odpisana vrednost	Sedanja vrednost
STANJE 31. 12. 2024	4.043.504 €	2.913.250 €	1.130.254 €

Med opremo zavod izkazuje računalniško in drugo opremo za opravljanje dejavnosti, pohištvo, drobni inventar, večletne nasade (Grajski vinograd).

2.1.2 Kratkoročna sredstva in kratkoročne časovne razmejitve

a) Denarna sredstva v blagajni in takoj unovčljive vrednotnice (102.202 EUR)

Denarnih sredstev v blagajni je bilo na dan 31. 12. 2024 za 102.202 EUR. Od tega je bilo v blagajni ter pomožni blagajni 20.447 EUR sredstev. Ostala sredstva v višini 74.157 EUR so predstavljala denar na poti (pologi v januarju 2025).

b) Dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah (1.708.020 EUR)

Denarna sredstva so na podračunu EZR pri UJP na dan 31. 12. 2024 znašala 1.708.020 EUR.

c) Kratkoročne terjatve do kupcev (114.717 EUR)

Kratkoročne terjatve do kupcev znašajo 114.717 EUR. Stanje odprtih terjatev na dan 31. 12. 2024 predstavlja 1,18 % celotnega prihodka v letu 2024.

Terjatve se praviloma poravnajo tekoče, v skladu s pogodbenimi roki oziroma plačilnimi pogoji zavoda. Terjatve, za katere se predvideva, da ne bodo poravnane v roku ali niso poravnane v roku, zavod izkazuje na posebnem analitičnem kontu kot dvomljive ali sporne terjatve. Za terjatve, ki niso poravnane ob roku zapadlosti, se pripravijo in pošljejo opomini oziroma se izvede postopek izterjave.

d) Dani predujmi in varščine - konti skupine 13 (AOP 016)

Dani predujmi in varščine na dan 31. 12. 2024 znašajo 3.082 EUR in predstavljajo predujme za dogodek, ki bo izveden v letu 2025.

e) **Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta (1.186.326 EUR)**

Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta na dan 31. 12. 2024 znašajo 1.186.326 EUR. Največje terjatve so v znesku 1.167.934 EUR in predstavljajo terjatev do ustanovitelja za investicijo in pogodbo o financiranju. Terjatev je bila plačana v začetku leta 2025.

f) **Kratkoročne terjatve iz financiranja (0 EUR)**

Na dan 31. 12. 2024 zavod ne izkazuje kratkoročnih terjatev iz financiranja.

g) **Druge kratkoročne terjatve (85.672 EUR)**

Druge kratkoročne terjatve na dan 31. 12. 2024 znašajo 97.487 EUR, od tega jih v znesku 3.540 EUR predstavlja terjatve do Zavoda za zdravstveno zavarovanje iz naslova nege, bolniške nad 30 dni, 13.135 EUR je terjatev za DDV, 73.538 EUR pa terjatev iz naslova plačilnih kartic in terjatve iz provizije prodaje kooperantov.

h) **Aktivne časovne razmejitve (733 EUR)**

Na dan 31. 12. 2024 zavod izkazuje 733 EUR aktivnih časovnih razmejitev. Znesek predstavlja kratkoročno odložene odhodke, ki se nanašajo na leto 2025.

2.1.3 Zaloge (115.585 EUR)

Zaloge predstavljajo trgovsko blago, ki se prodaja v grajski trgovini in gostinskega materiala v Hostlu Celica.

Zaloge blaga se izvirno vrednotijo po nabavni ceni, ki je sestavljena iz nakupne cene, povečane za dajatve in druge neposredne stroške ter zmanjšana za dobljene popuste.

Zaloge so bile usklajene z dejanskim stanjem z rednim letnim popisom.

2.2 Obveznosti do virov sredstev

2.2.1 Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve

a) Kratkoročne obveznosti za prejete predujme in varščine (34.239 EUR)

Javni zavod na dan 31. 12. 2024 izkazuje stanja kratkoročnih obveznosti za prejete predujme kupcev v znesku 34.239 EUR in predstavlja plačila za storitve, ki bodo realizirane v letu 2025.

b) Kratkoročne obveznosti do zaposlenih (221.555 EUR)

Kratkoročne obveznosti do zaposlenih na dan 31. 12. 2024 znašajo 221.555 EUR in se nanašajo na obveznost za izplačilo plač za mesec december 2024. Obveznost do zaposlenih je bila v celoti poravnana januarja 2025.

c) Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev (543.374 EUR)

Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev na dan 31. 12. 2024 znašajo 543.374 EUR. Obveznosti do dobaviteljev poravnavamo v zakonsko predpisanih rokih.

d) Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja (4.492 EUR)

Druge kratkoročne obveznosti na 31. 12. 2024 znašajo 4.492 EUR in se nanašajo na obveznost iz naslova turistične takse.

e) Kratkoročne obveznosti do proračunskih uporabnikov (452 EUR)

Na 31. 12. 2024 smo imeli za 452 EUR obveznosti do proračunskih uporabnikov, vse ne zapadle.

f) Kratkoročne obveznosti iz financiranja

Kratkoročne obveznosti iz financiranja znašajo na 31. 12. 2024 (4.026 EUR)

Na 31. 12. 2024 smo imeli za 4.026 EUR kratkoročnih obveznosti iz financiranja za plačilo lizinga za kombi.

g) Pasivne časovne razmejitve (157.308 EUR)

Na kontni podskupini 29 zavod izkazuje kratkoročno odložene prihodke iz naslova sponzorstev, ki so bila sklenjena in prejeta sredstva v 2024, zaključijo pa se v letu 2025.

2.2.2 Lastni viri in dolgoročne obveznosti

a) Dolgoročni odloženi prihodki (3.777 EUR)

Na kontih skupine 92 je na dan 31. 12. 2024 stanje 3.777 EUR. Gre za prenos prihodkov s strani Simobila (najemnina za bazno radijsko postajo).

b) Druge dolgoročne obveznosti iz poslovanja (12.442 EUR)

Na kontih skupine 97 na dan 31. 12. 2024 izkazujemo stanje v znesku 12.442 EUR, ki predstavlja obveznost za plačilo lizinga-glavnice in obresti, ki zapadejo v plačilo po letu 2026.

c) Obveznosti za sredstva prejeta v upravljanje (22.879.939 EUR)

Ta znesek predstavlja neodpisano vrednost sredstev prejetih v upravljanje (MGML, FL, JP LPT, MOL). Vrednost se je povečala na račun izvajanja investicij in zmanjšala za delež tržne amortizacije za leto 2024 .

d) Presežek prihodkov nad odhodki - konti skupine 985 (AOP 985)

Na kontih skupine 985 je na dan 31. 12. 2024 ugotovljen presežek prihodkov nad odhodki v znesku 1.674.779 EUR – 13.441 EUR iz leta 2011, 8.965 EUR iz leta 2012, 10.408 EUR iz leta 2013 in 9.378 EUR iz leta 2014, 6.452 EUR iz leta 2015, 26.247 EUR iz leta 2016, 39.796 EUR iz leta 2017, 10.795 EUR iz leta 2018, 341.214 EUR iz leta 2019, 22.890 EUR iz leta 2020, 237.567 EUR iz leta 2021, 291.718 EUR iz leta 2022 ter 794.062 EUR. V letu 2023 se je skladno z sklepom sveta zavoda delno porabil presežek prihodkov nad odhodki iz leta 2022 in sicer v znesku 100.793 EUR. JZ LG je v letu 2024 ustvaril za 945.378,48 EUR presežka prihodkov nad odhodki, porabil pa je za 122.176,17 EUR presežka iz leta 2023 za nakup opreme in vsebinsko izvedbo prostorske projekcije v Kazematah.

3. POJASNILA K IZKAZOM PRIHODKOV IN ODHODKOV

Izkaz prihodkov in odhodkov Javnega zavoda Ljubljanski grad za leto 2024 je pripravljen na osnovi podatkov poslovnih knjig, vodenih v skladu z določbami zakona o računovodstvu, slovenskimi računovodskimi standardi ter kodeksom računovodskih načel.

Pojasnila dopolnjujejo preglednice v prilogi računovodskega in poslovnega poročila. Prikazujejo poslovanje zavoda v letu 2024 .

3.1 Analiza prihodkov

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2024 realiziral za 9.742.348 EUR prihodkov. Celotni prihodki so sestavljeni iz prihodkov za izvajanje javne službe in prihodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. Prihodki za izvajanje javne službe znašajo 7.766.435 EUR in predstavljajo 79,72 % celotnih prihodkov. Prihodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu znašajo 1.975.913 EUR in predstavljajo 20,28 % celotnih prihodkov.

Prihodki za izvajanje javne službe so sestavljeni iz:

- prihodkov iz sredstev ustanovitelja: 1.715.957 EUR
- drugih prihodkov za izvajanje dejavnosti javne službe: 6.050.478 EUR

V poslovnem letu 2024 so bila v okviru osnovnega financiranja in dodatnih odločb o financiranju Mestne občine Ljubljana Javnemu zavodu Ljubljanski grad dodeljena sredstva v znesku 1.715.957 EUR. Sredstva so zajemala financiranje stroškov dela v zavodu v višini 756.000 EUR, del materialnih stroškov delovanja zavoda v višini 470.000 EUR, del programskih stroškov v višini 290.000 EUR ter del za izvajanje investicij ter investicijskega vzdrževanja v višini 199.957 EUR.

Nejavni prihodki za izvajanje dejavnosti javnih služb so bili v višini 6.050.478 EUR. Glavnino teh prihodkov predstavljajo vstopnine za Virtualni grad, Razgledni stolp, stalno razstavo Slovenske zgodovine, vožnjo s tirno vzpenjačo ter prihodki iz naslova najemnin. Med nejavne prihodke za izvajanje dejavnosti se uvrščajo tudi prejeta sredstva iz naslova donacij v višini 30.000 EUR ter zavarovalne odškodnine v znesku 129.854 EUR.

Poleg prihodkov za izvajanje javne službe zavod ustvarja tudi prihodke od prodaje blaga in storitev na trgu. V letu 2024 se je iz naslova tržne dejavnosti ustvarilo 1.975.913 EUR prihodkov. Ti prihodki zajemajo prihodke od tržnih najemov in prefakturiranje stroškov, prodajo artiklov, hotelskih in gostinskih ter drugih storitev.

3.1.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi prihodki v letu 2024

V letu 2024 je na povečanje prihodkov in preseganje načrtovanega plana vplivalo povečanje števila obiskovalcev Ljubljanskega gradu za 7 odstotkov glede na leto 2023. Posledično je bilo tudi število prodanih vstopnic višje za 2 odstotka, povprečni znesek nakupa pa višji za 8 odstotkov. Delež tistih obiskovalcev, ki so kupili eno od vstopnic znaša 67 odstotkov.

Prihodki iz sredstev ustanovitelja po pogodbi o financiranju in dodatnem aneksu so bili leta 2024 v višini 1.516.000 EUR. Ustanovitelj je z aneksom dodatno sofinanciral investicijo za sanacijo vstopnega mostu in investicijsko vzdrževalna dela na Tirni vzpenjači.

3.2. Analiza odhodkov

Celotni odhodki so v letu 2024 znašali 8.672.751 EUR. Celotni odhodki so sestavljeni iz odhodkov za izvajanje javne službe in odhodkov od prodaje blaga in storitev na trgu.

V poslovnem letu 2024 je strošek dela znašal 2.508.497 EUR.

Stroški materiala so v letu 2024 znašali 826.589 EUR. Največji del stroškov predstavljajo energije ter stroški materiala za dejavnost.

Stroški storitev so v letu 2024 znašali 4.843.973 EUR.

Strošek amortizacije je znašal 260.676 EUR in drugi stroški v znesku 23.443 EUR. Nabavna vrednost prodanega blaga za leto 2024 znaša 196.371 EUR. Odhodki financiranja so znašali 1.010 EUR ter drugi odhodki v znesku 2.695 EUR.

3.2.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi odhodki v letu 2024

V letu 2024 ni bilo večjih odstopanj na področju stroškov. Stroške smo vseskozi spremljali in jih prilagajali glede na prihodke, hkrati pa smo izvajali vzdrževalna in investicijska dela, potrebna za nemoteno obratovanje zavoda.

4. PREDLOG RAZPOREDITVE UGOTOVLJENEGA POSLOVNEGA IZIDA ZA LETO 2024

V skladu z 2. odstavkom 35. člena Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Ljubljanski grad in 19. člena Zakona o računovodstvu, javni zavod Ljubljanski grad predlaga Svetu zavoda, da se presežek prihodkov nad odhodki v višini 945.378 EUR po obdavčitvi nameni za poslovanje javnega zavoda Ljubljanski grad. Del presežka prihodkov nad odhodki leta 2024 bomo namenili za vzpostavitev začasne multimedijske razstave v Kazematah in delno za prenovo Skalne dvorane ter za investicijsko vzdrževalna dela na Ljubljanskem gradu in okolici, ter Stolbi in hostlu Celica, skladno s Programom dela za leto 2025, sprejetim na seji sveta zavoda.

Ljubljana, 11. 2. 2025

Pripravila:

Tanja Ploj

Direktorica:

Mateja AVBELJ VALENTAN